

2022

Bærekrafts-
rapport

reBank
ØST-NORGE

Gunn Tove Skaane Buaas
Rådgiver i Skien

Innhold

1	Bærekraft i SpareBank 1 Sørøst-Norge	4
2	Ansvarlige utlån	12
3	Ansvarlig rådgivning	18
4	Arbeid mot økonomisk kriminalitet	22
5	Lokalt samfunnsansvar og næringsutvikling	25
6	Etisk markedsføring	27
7	Bærekraft i fondsforvaltning	29

VEDLEGG

1	EU-taksonomien	34
2	Vesentlige negative påvirkninger (Principal Adverse Impacts, PAI)	40
3	Klimarisiko, TCFD	42
4	Naturrisiko, TNFD	49
5	Fysisk klimarisiko i utlånsporteføljen	55
6	Klimagassutslipp i eget hus (energi og klimaregnskap)	61
7	Klimagassutslipp i utlånsporteføljen	71
8	Klimagassopptak i skog	76
9	Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, redegjørelse for aktsomhetsvurderinger	78
10	Interessentdialog	83
11	GRI Indeks	85

Bærekraft i SpareBank 1 Sørøst-Norge

I over 160 år har SpareBank 1 Sørøst-Norge hatt en viktig rolle som lokal støttespiller og bidratt til at lokalsamfunn har levd videre. Med nærhet til kundene og god lokalkunnskap skal banken bidra til verdiskaping og bærekraftig utvikling i vårt markedsområde i Vestfold og Telemark samt i nedre del av tidligere Buskerud fylke. SpareBank 1 Sørøst-Norges ambisjon er å merkbart forsterke vår positive og redusere vår negative påvirkning på mennesker, miljø og samfunn.

PRB
5.1-3

SpareBank 1 Sørøst-Norge har løftet frem bærekraft som ett av syv prioriterte strategiområder. Etter etableringen av SpareBank 1 Sørøst-Norge (tidligere SpareBank 1 BV, Sparebanken Telemark og SpareBank 1 Modum) ble bærekraftstrategien oppdatert, og den trer i kraft fra

2023. Bærekraftstrategien, som dekker hele konsernet, fra bank via forsikring og eiendomsmegling til regnskaps tjenester, har tre hovedpilarer; ansvarlig, samfunnsengasjert og klimaoffensiv.

Det er satt fem overordnede mål:

Beskrivelse av konsernmålet 2025	Mål	Status 2022	FNs bærekraftsmål
Kompetanseløft <ul style="list-style-type: none"> • Ansatte i SB1 Sørøst-Norge skal være trygge på at de kan nok om bærekraft til å gjøre jobben de gjør • Konsernet har lagt en plan for videre utvikling av kompetansen mot 2025 for å takle fremtidens krav 	90 % deltagelse	87 % deltagelse	
Bærekraftig eksponering* <ul style="list-style-type: none"> • Konsernet skal øke volumet av grønne eksponeringer • «Grønn» inkluderer både bærekraft og compliance • Tilsvarende mål for PM og BM, og kredittstrategiske mål på eiendom 	25 mrd. nok**	14 mrd. nok**	
Klimaoffensiv <ul style="list-style-type: none"> • Konsernet skal redusere klimagassutslippene per enhet verdiskaping fra driften og utlånsporteføljen med 7% årlig fra nivået i 2019 	7 % per år reduksjon i drift og utlån	26,5 % reduksjon i drift og utlån siden 2019	
Likestilling, mangfold og inkludering* <ul style="list-style-type: none"> • Innen 2025 skal det være minst 40 % av hvert kjønn blant ledere på alle nivåer • Vi skal jobbe systematisk for likelønn, ha mangfold blant ansatte og et inkluderende arbeidsmiljø, og vi skal bruke vår påvirkningskraft mot kunder, leverandører og samfunnet. Ansaret dedikeres til en i konsernledelsen. 	40 % av hvert kjønn blant ledere i 2025	41 % kvinnelige ledere	
Samfunnsengasjert <ul style="list-style-type: none"> • I 2025 er Konjunktur Sørøst den ledende kilden til kunnskap, data og analyser om næringsutvikling i markedsområdet, og de største utfordringene næringslivet møter fremover 	Ledende kilde	Lansert nettsiden Konjunktur Sørøst	

*På målekortet til konsernsjef.

**Inkluderer volumer til kredittforetak.

Overordnet status på konsernmål 2022:**Kompetanseløft**

- Holdt 10 heldagskurs for ulike avdelinger, med 87 prosent deltagelse og tilbakemeldingsscore på 4,9 av 6
- Kursene vil bli lagt som obligatoriske i kompetanseplan for resterende 13 prosent
- De fleste av søsterbankene i SpareBank 1-alliansen ønsker kursene

Bærekraftig eksponering

- Av bankens likviditetsportefølje er ca 430 mill. kroner investert i grønne obligasjoner, som utgjør 5,0 prosent av totalen per utgangen av 2022.
- Økt volumet av grønne boliglån fra 298 mill. kroner til 1.7 mrd. kroner
- Startet et prosjekt for å minske energi- og ressursbruken fra arealene vi eier og leier.

Klimaoffensiv

- Totale klimagassutslipp fra utlån og drift var på 275.461 tonn CO₂-ekvivalenter (tCO₂e) i 2022, ned 9,2 prosent i absolutte tall fra basisåret 2019, og ned 26,5 prosent i karbonintensitet.

Likestilling, mangfold og inkludering

- 41 prosent kvinnelige ledere i 2022 på konsernnivå
- Utarbeidet policy for likestilling, mangfold og inkludering
- Skrevet under Kvinner i Finans Charter

Samfunnsengasjert

- Lanserte Konjunktur Sørøst, en nettside fylt med data, innsikt og kunnskap om 17 lokale steder i Sørøst-Norge, og gjennomførte undersøkelser av folks og bedrifters økonomiske forventninger i hele markedsområdet

Se rammeverket under for detaljert beskrivelse av bærekraftstrategien.

Ansvarsfordeling

Bærekraft er 1 av 7 strategiske fokusområder i konsernstrategien, som revideres årlig og behandles av styret. I tillegg følger styre og konsernledelse opp bærekraftsmål og tiltak kvartalsvis gjennom balansert målstyring. Bærekraft er konkretisert på målekortet for alle avdelinger, både på leder- og ansattnivå, og er derfor blant faktorene som påvirker godtgjørelse. Risikorapportering på bærekrafts- og klimarisiko er inkludert i regulær risikorapportering til konsernledelse og styret. Se vedleggene «Klimarisiko» og «Naturrisiko» for utdypende informasjon. Vi belyser også risiko og muligheter knyttet til våre viktigste temaer i delkapitlene.

I 2022 ble det etablert et bærekraftråd for å koordinere satsingen på bærekraft og sikre gjennomføring av planlagte tiltak. Rådet består av representanter fra 17 ulike avdelinger, med blant annet leder for Compliance, kredittsjef person- og bedriftsmarked og leder Økonomisk Kriminalitet, samt leder for datterselskapene EiendomsMegler 1 og Regnskapshuset. Rådet ledes av Leder Bærekraft. Det holdes månedlige møter og rådet har hatt fem møter siste halvår i 2022.

Vårt arbeid med bærekraft er forklart i rammeverket under. Se også vår bærekraftpolicy på våre nettsider for flere detaljer om vårt bærekraftsarbeid, og for hvorfor vi har valgt å fokusere ekstra på fem av FNs bærekraftsmål.

Rammeverket for vårt bærekraftsarbeid

SpareBank 1 Sørøst-Norges ambisjon er å «Merkbart forsterke vår positive, samt redusere vår negative, påvirkning innen miljø, sosiale forhold og selskapsstyring (ESG)», i henhold til FNs prinsipper for ansvarlig bankvirksomhet (Principles for Responsible Banking (PRB)).

SpareBank 1 Sørøst-Norge har valgt seg ut bærekraftsmål 8, 9, 11, 13 og 16

Sammenheng mellom FNs bærekraftsmål, med delmål, og SpareBank 1 Sørøst-Norges egne mål, med delmål i vår bærekraftstrategi

	MÅL	DELMÅL	FNs BÆREKRAFTSMÅL
BÆREKRAFTSTRATEGI SPAREBANK 1 SØRØST-NORGE	ANSVARLIG Vi skal forebygge og avdekke økonomisk kriminalitet	1.1 Forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering 1.2 Forebygge svindel mot kundene 1.3 Håndtere personvern 1.4 Etterleve sanksjonsregelverket 1.5 Ansvarlig drift utover det som er pålagt 1.6 Bli rådgiveren til kunden på bekjempelse av økonomisk kriminalitet 1.7 Ta samfunnsansvar (dele kunnskap)	 16.4 16.5
	SAMFUNNSENGASJERT Vi skal ta sosiale og miljømessige hensyn i vår drift	2.1 Kompetanseløft i bærekraft 2.2 Dele kunnskap via Konjunktur Sørøst 2.3 Satse på samfunnsansvar med stiftelsen 2.4 Likestilling, mangfold og inkludering 2.5 Bli spare- og boliglånkundens rådgiver på bærekraft 2.6 Trekantsamarbeid BM/PM/EM1 om bærekraftige bygg 2.7 Hjelpe SMB-kunden å skaffe offentlig støtte og vinne anbud 2.8 Gründersatsing (prosjektstøtte, priser, garantier) 2.9 Rådgi kunden om sosial bærekraft	 8.3 8.5 11.a 9.3 9.4 13.a
	KLIMAOFFENSIV Redusere egne utslipp, og hjelpe kundene å gjøre det samme	3.1 Tiltak for bærekraftig drift 3.2 Involvere de ansatte i klimatilak 3.3 Hjelpe boligkunden å unngå klimarisiko og spare energi 3.4 Solcellefinansiering 3.5 Bli kundens rådgiver i omstillingen: fornybar-finansiering, klimaregnskap, elektrifisering, sirkulærøkonomi, energisparing 3.6 Hjelpe kunden å unngå klima- og naturrisiko	 11.b 9.2 13.1 13.a

SpareBank 1 Sørøst-Norges viktigste bærekrafttemaer i 2022

VESENTLIGHETSANALYSE gjennomført i 2022

Områder hvor SpareBank 1 Sørøst-Norge har størst mulighet for å forsterke positiv – og redusere negativ påvirkning

Påvirkningsanalyse oppdatert 2022

POSITIV PÅVIRKNING	NEGATIV PÅVIRKNING
Ressurser og tjenester som er tilgjengelige, oppnåelige og har god kvalitet	Ressurser og tjenester som er tilgjengelige, oppnåelige og har god kvalitet
Arbeidsplasser	Sirkularitet
Artsmangfold og økosystemer	Klimastabilitet

Rammeverket er et verktøy for å sikre at vårt arbeid med bærekraft er sammenhengende og fullstendig.

Konsernets policyer og retningslinjer

Bærekraftstrategi og bærekraftpolicy

Rammeverk:

GRI, FNs bærekraftsmål, FNs PRB, FNs GC, TCFD, TNFD, Miljøfyrtårn, PCAF, Grønnvaskingsplakaten, Kvinner i Finans Charter

Sentrale lovverk:

Regnskapsloven §3-3a-c, Åpenhetsloven, Klimaloven, Lov om bærekraftig finans (offentliggjøringsforordningen og EU-taksonomien), Likestillings- og diskrimineringsloven

Vi tar del i den globale dugnaden

SpareBank 1 Sørøst-Norge tar del i den globale dugnaden for å oppnå bærekraftsmålene innen 2030 og Parisavtalen. Det er viktig for banken å støtte bærekraftsarbeidet i finanssektoren og andre sektorer, samtidig som vi kvalitetssikrer eget arbeid.

PRB
1.2

FNs BÆREKRAFTSMÅL

SpareBank 1 Sørøst-Norge skal understøtte FNs bærekraftsmål, som er verdens felles arbeidsplan for en bærekraftig framtid. Banken har plukket ut fem bærekraftsmål vi har vesentlig mulighet til å påvirke i positiv retning, og/eller risiko for å påvirke i negativ retning: mål 8, 9, 11, 13 og 16.

FNs GLOBAL COMPACT

Banken har vært tilsluttet FNs Global Compact siden 2019. Global Compact er verdens største initiativ for næringslivets samfunnsansvar. I vedlegget «GRI-Indeks» viser vi hvordan vi leverer på Global Compacts 10 prinsipper.

FNs PRINSIPPER FOR ANSVARLIG BANKDRIFT

Banken signerte prinsippene for ansvarlig bankdrift (Principles for Responsible Banking; PRB) da de ble etablert i 2019. Der forpliktet vi oss til å tilpasse vår strategi til bærekraftsmålene og Parisavtalen, og analysere vår (positive og negative) påvirkning innen bærekraft. Vi har markert avsnittene i årsrapporten som viser hvordan vi følger opp prinsippene (se også vedlegget «GRI-indeks»).

OECDs RETNINGSLINJER FOR AKTSOMHETSVALDERINGER

Banken bruker veilederen for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv aktivt, spesielt i utlån mot bedriftsmarkedet.

GLOBAL REPORTING INITIATIVE (GRI)

Banken har for 2022-rapporteringen oppdatert til GRI-standarden som kom i 2021. GRI er den internasjonalt ledende standarden for bærekraftsrapportering.

GRØNNVASKINGSPLAKATEN

Banken signerte i 2022 grønnvaskingsplakaten. Vi stiller oss bak punktene i plakaten og gjør vårt ytterste for å følge prinsippene i vår markedsfø-

ring og kommunikasjon.

KVINNER I FINANS CHARTER

Banken signerte i 2022 Kvinner i Finans Charter, hvor vi forplikter oss til å øke andelen kvinner i ledende posisjoner. Vi har satt oss et mål om å ha 40 prosent av hvert kjønn blant ledere på alle nivåer.

MILJØFYRTÅRN

SpareBank 1 Sørøst-Norge er miljøfyrtårnsertifisert. Dette miljøledelsessystemet brukes for å redusere og rapportere på vår miljøinnsats, inkludert våre klimagassutslipp. Se vår rapportering i vedlegget «Energi- og klimaregnskap 2021».

PARTNERSHIP FOR CARBON ACCOUNTING FINANCIALS (PCAF)

Banken ble med i PCAF i 2022, et globalt partnerskap mellom finansinstitusjoner som arbeider for å få tilgang på data om, og rapportere på klimagassutslipp i porteføljen.

«TASK FORCE ON CLIMATE-RELATED FINANCIAL DISCLOSURES» (TCFD) og

«TASK FORCE ON NATURE-RELATED FINANCIAL DISCLOSURES» (TNFD)

SpareBank 1 Sørøst-Norge rapporterer på klima- og naturrisiko i tråd med anbefalingene til TCFD og TNFD. Dette hjelper oss til å forstå risikoer og muligheter innen klima og natur.

VITENSKAPSBASERT MÅL

SpareBank 1 Sørøst-Norge har satt seg et vitenskapsbasert mål, i tråd med UNEP Finance Initiatives Emissions Gap Report, om å redusere karbonintensiteten til både driften og utlånporteføljen med 7 prosent/år, uten slutt punkt, med 2019 som basisår. Det støtter bærekraftsmål 13 og Norges mål under Parisavtalen om å redusere utslippene med 55 prosent fra 1990-nivå innen 2030, og Klimalovens mål om 90-95 prosent reduksjon innen 2050.

Våre viktigste temaer innen bærekraft

God dialog med interessenter og ansatte peker ut retningen for bærekraftsarbeidet i SpareBank 1 Sørøst-Norge. Basert på vesentlighetsanalyse, påvirkningsanalyse og interne risikovurderinger på bærekraftsområdet fokuserer vi på følgende temaer:

PRB
4.1

Interessentdialog

Gjennom året har dialogen med interessenter pekt ut hvilke temaer innen bærekraft banken bør fokusere på. Les mer om dialogen vår med interessenter i vedlegget «Interessentdialog».

Interessentkart

SpareBank 1 Sørøst-Norge oppdaterte sin vesentlighetsanalyse i 2022. I samarbeid med FNs Global Compact inngikk vi et samarbeid med Universitetet i Oslo; fire studenter fra det nyopprettede faget «Bærekraftlaboratoriet» gjennomførte vesentlighetsanalysen.

Gjennom en omfattende interessentdialog bestående av dybdeintervjuer og spørreundersøkelse kartla vi hvilke temaer våre eksterne og interne interessenter mente påvirker oss mest, og hvilke temaer vi har størst påvirkning på. EUs bærekraftsdirektiv, CSRD, legger vekt på dobbel vesentlighet, som innebærer at konsernet både rapporterer på hvilken påvirkning vi har på samfunnet og interessenter, samt hvordan bærekraftte-

maer påvirker vår drift og langsiktige verdiskaping. Vesentlighetsanalysen pekte på områder der konsernet kan forsterke sin positive påvirkning, og på risikoområder der konsernet bør redusere sin negative påvirkning. De mest vesentlige temaene i analysene var samlet sett:

- Samfunnsansvar og næringsutvikling
- Ansvarlig utlåns- og investeringsvirksomhet
- Ansvarlig rådgivning (etikk og antikorrupsjon, personvern, data- og informasjonssikkerhet og etterlevelse)
- Utvikling av ansatte og ledere
- Bekjempe økonomisk kriminalitet

PRB
2.1

Påvirkningsanalyse

Som del av arbeidet med å følge opp FNs prinsipper for ansvarlig bankdrift oppdaterte konsernet sin påvirkningsanalyse i 2022. Analyseverktøyet utviklet av finansinitiativet til FNs Miljøprogram (UNEP FI) ble benyttet. Banken har virksomhet kun i Norge (Vestfold og Telemark og nedre del av tidligere Buskerud fylke), og analysen er gjort på bankens største forretningsområder: personmarkedet (ca 75 %) og bedriftsmarkedet (ca. 25 %).

Analysen viser at konsernet har størst positiv påvirkning på områdene:

- Ressurser og tjenester som er tilgjengelige, oppnåelige og har god kvalitet (finansielle tjenester og boliger)

- Arbeidsplasser
- Artsmangfold og økosystemer (habitat, arter, jord, luft, vann)

Analysen viser at konsernet har størst negativ påvirkning på områdene:

- Ressurser og tjenester som er tilgjengelige, oppnåelige og har god kvalitet (finansielle tjenester og boliger)
- Sirkularitet (avfall og ressursintensitet)
- Klimastabilitet

Hvordan vi jobber med å forsterke vår positive påvirkning og redusere vår negative påvirkning er forklart i de neste delkapitlene og relevante vedlegg.

Våre viktigste temaer oppsummert

Videre vil rapporten se nærmere på hvordan vi jobber med våre viktigste temaer innen bærekraft (kapittel 3.8 «Våre medarbeidere» kan du lese mer om blant annet vårt arbeid med kompetanseutvikling og likestilling, mangfold og inkludering). Vi vil vise hva vi har gjort i 2022, hva vi vil jobbe med videre, og risikoene og mulighetene vi ser på området. Alle områdene er strategisk forankret med ansvar, retningslinjer, opplæring, mål i bærekraftstrategien og tiltak. Dette blir vist i grønn figur i slutten av hvert tema.

Figuren kobler også vårt arbeid med bærekraft til relevante GRI-standarder (GRI), FNs prinsipper for ansvarlig bankdrift (PRB), FNs Global Compact (FNs GC), FNs bærekraftsmål (SDG), Miljøfyrtårn, artikler i EU-taksonomien, samt vesentlige negative påvirkninger (Principal Adverse Impacts, PAI) under offentliggjøringsforordningen (Sustainable Finance Disclosure Regulation, SFDR).

Vi vil også referere til utkast til europeiske standarder for rapportering på bærekraft (ESRS)¹ under EUs direktiv for bærekraftsrapportering (CSRD) der dette er relevant. ESRS-referansene skal leses som veiledning for lesere som leter etter relevant informasjon, ikke som bevis på at vi etterlever alle krav for den enkelte standard. Siden standardene ikke er vedtatt, kan referansene bli endret ved senere rapportering. Direktivet er først påbudt for banken å følge for vår 2024-rapportering, så forberedelsene vil fortsette fremover.

¹ ESRS 1 seksjon 6.4, BP-1, BP-2, GOV 1-3, SBM 1-3, IRO-1, DC-M, DC-T, E1-3 og S1-2 er berørt i introen til bærekraftskapitlet.

Vi rapporterer på konsolidert basis, inkludert datterselskapene våre, på tilsvarende måte som øvrig årsrapportering. Fusjonen mellom SpareBank 1 BV (overtagende bank) og Sparebanken Telemark til SpareBank 1 Sørøst-Norge i 2021, samt fusjonen mellom SpareBank 1 Sørøst-Norge (overtagende bank) og SpareBank 1 Møndum påvirker de siste rapporteringsårene. Vi endrer ikke historiske tall på grunn av fusjon for å sikre konsistens med annen rapportering.

Vedlegget «Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, redegjørelse for aktsomhetsvurderinger» dekker leverandørkjede. Vedleggene «EU-taksonomien», «Vesentlige negative påvirkninger (Principal Adverse Impacts, PAI)», «Klimarisiko, TCFD», «Naturrisiko, TNFD», «Fysisk klimarisiko i utlånsporteføljen», «Klimagassutslipp i utlånsporteføljen» og «Klimagassopptak i skog», dekker nedstrøms verdikjede (kunder), de resterende (i tillegg til deler av «EU-taksonomien») dekker kun bankens drift. Vi har ikke holdt tilbake informasjon på grunn av intellektuell eiendomsrett, men enkelte initiativer innen forretningsutvikling som er under forhandling vil bli presentert i senere rapportering. I rapporten betyr kort sikt 0-1 år, mellomlang sikt 1-5 år og lang sikt mer enn 5 år.

Leonora Ademi og Jørgen Berg Andersen, Rådgivere i Sandefjord.

Ansvarlige utlån

Bankens kjernevirksomhet er å gi lån til personkunder og bedriftskunder. Ansvarlige utlån er en sentral del av bankens samfunnsoppdrag. Det er viktig for banken å være pådriver for bærekraftig utvikling hos våre kunder.

Bankens rolle i konsernets plan for å oppnå netto nullutslipp i 2050 gjennom 7% årlig reduksjon i karbonintensitet, er en tydelig satsing på utlån til renovering både mot person- og bedriftsmarkedet, med gunstige vilkår for renovering og mindre attraktive betingelser for lite energieffektive bygg uten en klar plan for renovering. Slik blir vi kundens rådgiver i omstillingen til sirkulærøkonomi. Våre eiendomsめglere og rådgivere i person- og bedriftsmarkedet har gjennomgått detaljerte kurs om bærekraft i boliger og næringseiendom. De la særlig vekt hvordan renovering reduserer vår

negative påvirkning innenfor både klima, ressursbruk og avfall (gjennom lavere energibruk og dermed lavere utslipp, samt reduksjon av avfall ved renovering i stedet for riving).

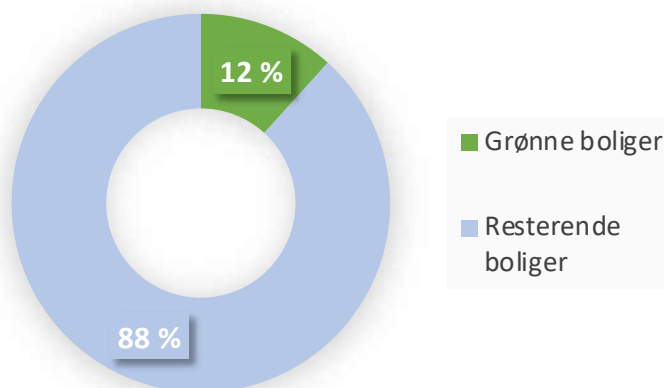
Personmarkedet

Satsingen mot personmarkedet (PM) er knyttet til bærekraftsmål 8 og 13. Vår påvirkningsanalyse for personmarkedet sier at vi har størst mulighet for positiv påvirkning og størst risiko for negativ påvirkning innen:

POSITIV PÅVIRKNING	NEGATIV PÅVIRKNING
Ressurser og tjenester som er tilgjengelige, oppnåelige og har god kvalitet	Ressurser og tjenester som er tilgjengelige, oppnåelige og har god kvalitet
	Likhet og rettferdighet
	Sirkularitet
	Klimastabilitet

Grønt boliglån: Fokus på renovering og sirkularitet

Vi tilbyr grønt boliglån til med gunstigere rentevilkår for nybygde og eksisterende boliger med energiklasse A og B, og boliger som i utgangspunktet har lavere energiklasse, men oppgraderes slik at de oppnår en forbedring på minimum to energiklasser (30% prosent redusert energiforbruk). I tillegg lanserte vi i 2022 grønt lån til energiltak, opp til 0,5 mill. kroner. Ved utgangen av 2022 hadde vi samlet utlånsvolum på 1,7 mrd kroner (en kraftig økning fra 298 mill kroner i 2021) til grønne boliglån. Andel boliger som kvalifiserer under det grønne obligasjonsrammeverket utgjorde 11,7 prosent av det totale utlånsvolumet i personmarkedet 2022.² Boligene fordeler seg som vist i diagrammet.

* Boliger med mulig høy klimarisiko er ikke fjernet fra datagrunnlaget. Fritidsboliger er inkludert. Inkluderer kun boliger som er panteobjekter i personmarkedet, ikke bedriftsmarkedet.

²Inkludert volumer hos SpareBank 1 Boligkreditt.

Produkter med sosial profil

Vi utnytter vår mulighet til positiv påvirkning innen boforhold og arbeid ved å tilby produkter og tjenester med sosial profil som gir økonomiske fordeler for kunder:

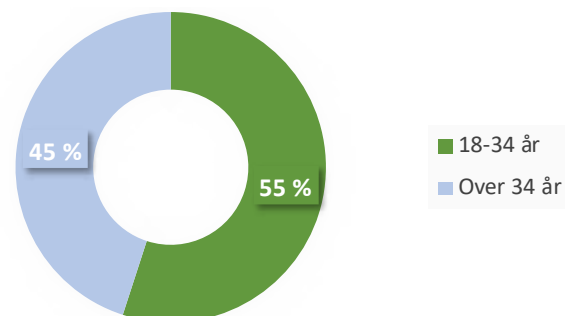
- LOfavør depositumslån ung er et tilbud til unge kunder som ønsker seg inn på leiemarkedet
- Boliglån ung og LOfavør Boliglån ung er rabatterte produkter som skal hjelpe unge boligkjøpere inn på boligmarkedet
- LOfavør førstehjemslån er våre rimeligste lån til kjøp av første bolig, uansett alder
- Lån lønnsgarantifondet LO er et lån til boliglånsrente dersom bedriften kunden jobber i skulle gå konkurs, i påvente av utbetaling fra lønnsgarantifondet
- LOfavør konfliktlån er et lån med boliglånsrente til kunder som havner i langvarig arbeidskonflikt i forbindelse med tariffoppgjør

Bedriftsmarkedet

Ansvarlige utlån til bedrifter er en av konsernets kjernevirksomheter, og det området hvor vi har størst mulighet for påvirkning til bærekraftig utvikling og omstilling. Vår risikovurdering og påvirkningsanalyse sier at vi har størst mulighet for positiv påvirkning og størst risiko for negativ påvirkning innen bransjene der utlånsvolumet vårt er størst: eiendomsutleie og eiendomsprosjekter. Innen klima og miljø gjelder dette begge bransjer, mens sosial bærekraft (menneske- og arbeidsrettigheter) på byggeplassen og i leverandørkjeden er vår potensielt viktigste negative påvirkning innen sosial bærekraft (for flere detaljer, se vedlegget «Grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold»). Dette er også en viktig risiko i andre bransjer som bygg og anlegg, driftsselskaper, transport og

Utlånsforskriften gjør det mulig å ha en fleksibilitetskvote på antall kunder som bryter med enkelte krav i forskriften (betjeningsevne, gjeldsgrad og belåningsgrad). Unge førstegangskjøpere blir ofte prioritert inn i denne kvoten. I 2022 ble 55 prosent av kvoten brukt til unge mellom 18 og 34 år det utgjorde 0,9 mrd kroner. Dette er en økning fra 49 prosent fra 2021.

Fleksibilitetskvote aldersfordeling

landbruk – som alle har mange små og mellomstore bedrifter. Disse bransjene har også overgangsrisiko på nokså kort sikt knyttet til myndighets- og kundekrav om nullutslippsløsninger. Disse eksponeringene håndteres imidlertid i stor grad via objektsfinansiering og leasing gjort via SpareBank 1 Finans Midt-Norge (der SpareBank 1 Sørøst-Norge eier 14,5 prosent).

I 2021 pekte to områder seg ut i vår påvirkningsanalyse for bedriftsmarkedet, delvis i lys av dette: klimastabilitet og blomstrende små- og mellomstore bedrifter (for mer om sistnevnte, se «Lokalt samfunnsansvar og næringsutvikling» under). For disse områdene viser vår oppdaterte påvirkningsanalyse at vi har størst mulighet for positiv påvirkning og størst risiko for negativ påvirkning innen:

Bedriftsmarked: Klimastabilitet

POSITIV PÅVIRKNING	NEGATIV PÅVIRKNING
Naturkatastrofer	Energi
Artsmangfold og økosystemer	Andre sårbare grupper
Ressursintensitet	Sosioøkonomisk konvergens

Bedriftsmarked: Blomstrende små og mellomstore bedrifter

POSITIV PÅVIRKNING	NEGATIV PÅVIRKNING
Arbeidsplasser	Ressursintensitet
Sektormangfold	Avfall
Sosioøkonomisk konvergens	

Hva ble gjort i 2022

Vi skal være trygge og kompetente rådgivere for kunden i den grønne omstillingen: fornybar-finansiering, klimaregnskap, elektrifisering, sirkulærøkonomi og energisparing. Vi skal hjelpe kunden å unngå klima- og naturrisiko og rådgi kunden om sosial bærekraft. Derfor har vi:

- Utviklet et spesialtilpasset kurs om bærekraft i næringsseierdom som er obligatorisk for alle rådgivere i bedriftsmarkedet. Utvalgte bedriftsmarkedsrådgivere og rådgivere i regnskapshuset har i tillegg fått et spesialutviklet kurs om støtteordninger innen bærekraft. Her bygget vi også kompetanse på kriterier for strømstøtte, samt lånegarantiordninger til strømintensive virksomheter, der banken har fått tildelt 42,5 mill. kroner i utlånsramme.
- Hatt egne kundemøter med deltagelse fra Bærekraftsavdelingen om risiko, muligheter og tiltak innen bærekraft med 14 bedriftskunder i 2022.
- Fokus har vært større kunder i bransjer der vi har stor eksponering (eiendom utleie og eiendomsprosjekter; bransjer med risiko og kapital til å omstille seg (oljeservice, drivstoff); bransjer vi trenger å lære mer om risikobillett i, samt kunder i bransjer med muligheter.
 - Oppfølging av Åpenhetsloven har vært tema for kunder som dekkes eller påvirkes vesentlig av loven, og vi har informert kundene om hvordan EU-taksonomien kan påvirke dem. Bærekrafttemaer er nå integrert i dialogen i en vesentlig andel av møter rådgivere har med andre bedriftskunder.
- Gjort aktsomhetsvurdering (i en ESG-modul) i alle nye lånesaker og refinansieringer hvis engasjementet er over 5 mill. kroner.
- Kartlagt og dokumentert fysisk klimarisiko for alle nye og refinansierte lån, og begynt dialogen om tiltak med enkelte kunder med stor risiko.
- Vurdert fysisk klimarisiko til panteobjekter innen eiendom for alle nye låneengasjementer over 5 mill. kroner.
- Klima-stresstestet bankens eksponering mot inntekter fra utslippsintensive bransjer, samt overgangsrisiko og fysisk klimarisiko i utlånsporteføljen. Overordnet eksponering var meget lav.

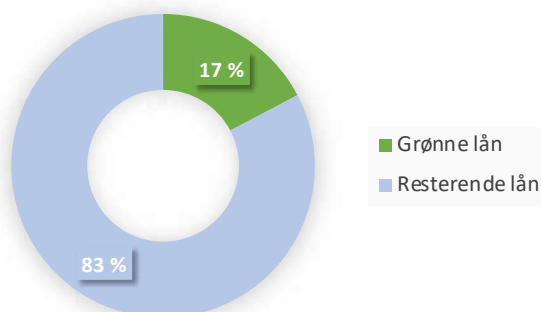
Vi har aktivt jobbet for å redusere bærekrafts- og klimarisiko i vår utlånsportefølje:

- Vi har blitt medlem av Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF), et globalt partnerskap mellom finansinstitusjoner, og bruker nå PCAFs verktøy for å rapportere på klimagassutslipp i næringslån.
- Vi har bevisstgjort både bankens rådgivere og

kundene om hva Åpenhetsloven og EU-taksonomien innebærer, gjennom egne nyhetsbrev og presentasjoner i samarbeid med næringsforeninger. Her har vi lagt vekt på hvordan lovkravene ikke kun rammer bedrifter som må rapportere, men også har konsekvenser for mindre bedrifter hvis de deltar i anbud, søker offentlig støtte, trenger investorer, leverer til store kunder/partnere, eller trenger banklån.

- Vi har tilbudt bedre lånevilkår til næringsseierdom som er energieffektiv, har lav fysisk klimarisiko og/eller er miljøsertifisert, og vi får byggkontrollør til å sjekke at store prosjekter tar sosiale forhold og styring seriøst.

Andel grønne bedriftslån

Grønt rammeverk

SpareBank 1 Sørøst-Norge hadde ved utgangen av 2022 utstedt grønne obligasjonslån på 2,6 mrd. nok. Rammeverket er i tråd med ICMA Green Bond Principles, er vurdert i lys av EU-taksonomien, og ambisjonen er å følge EU Green Bond Standard. Det inkluderer:

- Grønne boliger og næringsbygging
- Fjernvarme
- Fornybar energi
- Bærekraftig produksjon og teknologi (for å stimulere omstilling i eksisterende industri samt innovative teknologiselskaper i tråd med EU-taksonomiens miljømål)

EU-taksonomien

Gjennom EU-taksonomien definerer EU hvilke økonomiske aktiviteter som er bærekraftige, for å sette retningen for investorer og bedrifter mot netto nullutslipp i 2050 og oppnåelse av en rekke miljø- og sosiale mål. Hensynet til EU-taksonomien har vært viktig i utformingen av bankens bærekrafts- og kredittstrategi. Gjennom Lov om offentliggjøring av bærekraftsinformasjon i finanssektoren, som trådte i kraft 01.01.2023, vil banken bli pålagt å rapportere i hvilken grad våre aktiviteter er bærekraftige i henhold til EU-taksonomien. Andelen av bankens totale eksponering som møter taksonomi-

681

kunder er vurdert i ESG-modulen

kravene vil trolig påvirke hvor mye reservekapital vi må sette av for lånene vi gir, og dermed påvirke lønnsomheten vår. Selv om kundene våre er for små til å ha plikt til å rapportere under taksonomien, vil de møte dokumentasjonskrav både fra oss, investorer, store kunder, og hvis de søker om statlige tilskudd. Se vår kartlegging av hva som er dekket og tilpasset EU-taksonomien i vedlegget «EU-taksonomien».

Veien videre

Øke vår grønne eksponering for å nå målet om 7 prosent årlig reduksjon i karbonintensiteten til utlånsporteføljen, posisjonere oss overfor kravene i EU-taksonomien, og redusere bærekraftsrisiko:

- Konsernet skal øke sin grønne eksponering fra 14 mrd. nok ved utgangen av 2022 til 25 mrd. nok innen utgangen av 2025.
- Vi vil prioritere å bidra til oppgradering av eksisterende eiendommer i vår utlånsportefølje, og vil være mer restriktive til å innvilge nye lån til energi-ineffektive eiendommer.
- SpareBank 1 har nylig lansert en egenutviklet modul for vurdering av bærekraft i næringslån. Bankens leder for bærekraft har spilt en viktig rolle i dette arbeidet. Modulen inkluderer generelle spørsmål både innenfor miljø/klima, sosiale forhold og selskapsstyring, samt spesifikke spørsmål for bransjene banken har størst eksponering i. Spørsmålene og bransjeringeringen skiller tydeligere mellom høy og lav risiko.
- Byggeår og tilgjengelig energimerke skal være kartlagt for hele eiendomsporteføljen
- Fysisk klimarisiko skal være vurdert for hele eiendomsporteføljen i lys av andre risikofaktorer.
- Vi vil oppdatere stresstest av vår portefølje etter felles metodikk i SpareBank 1-alliansen.
- Vi skal kartlegge hvilke ytterligere aktiviteter banken har i bransjene dekket av alle seks miljømål i EU-taksonomien som er i tråd med taksonomikriteriene
- Banken skal begynne å bærekraftvurdere også eksisterende lån og større kunder med annen eksponering enn kreditt.
- Regnskapshuset skal utvikle og tilby klimaregnskap som produkt
- Fortsette læringsløpet på bærekraft. Mulige temaer er sosial bærekraft i kunderelasjonen, sirkulærøkonomi, og BREEAM-In-Use.

Risiko og muligheter

Personmarked

Bankens boliglånportefølje er relativt gammel (ca. 90% bygget før 2012). Mange av disse boligene er renoverte allerede; likevel er det et betydelig potensial for å bidra til mer energieffektive boliger og økt grønn eksponering for banken, gjennom dialog med kunder om renovering. Dette er også sentralt for å redusere vår

negative påvirkning innen sirkularitet (jfr. påvirkningsanalysen): Renoveres et bygg i stedet for å rive det, unngås både avfall fra rivingen og nybygget. Strømkrisen vil antagelig gjøre disse samtaler mer vanlige, og enklere enn før. På samme måte vil samtaler om klimatilpasning (drenering, overvannsløsninger etc.) bli vanligere hvis fysisk klimarisiko melder seg, i form av flomregn etc. Begge typer samtaler krever imidlertid mye kompetanse hos rådgiver, om hvilke løsninger som bedrer energieffektiviteten tilstrekkelig innenfor en rimelig kostnad.

Forsikring er en forutsetning for at boligeieren skal håndtere risikoen for ekstremvær, og koblingen vil trolig bli enda viktigere for oss som långiver. Også på andre områder er det utfordringer og muligheter mot personkunder innen forsikring. I dag skrotes for mange brukbare forsikringsobjekter fordi det ikke anses som mulig å reparere dem. Vårt skadeforsikringsselskap, Fremtind, dreier nå fokus mot gjenbruk og reparasjon i skadesaker: en skadet bil kan nå vrakes først hvis skadene beløper seg til 80% av verdien til bilen, mot 60% tidligere.

Balansen mellom miljømessig og sosial ansvarlighet vil bli krevende fremover, og skriker etter innovative løsninger. Det vil for eksempel være naturlig å rette oss mer inn på finansiering av nullutslippsbiler fremover for å nå taksonomi- og klimamål, men de er det velstående kunder som har råd til. Det samme gjelder nye, energieffektive hus, og klimatilpasningstiltak. Generelt er sjansen større for at de av våre kunder som er unge eller har lav inntekt, eier eldre og mindre energi-effektive boliger. For å redusere denne sosiale bærekraftsrisikoen har vi introdusert grønt lån til energitiltak, som gjør det enklere å gjøre mindre investeringer. I tillegg kvalifiserer nå oppgradering tilsvarende to energiklasser til grønt renoveringslån, og ikke kun oppgradering til energiklasse C, slik kravet var tidligere.

Bedriftsmarked

Banken har relativt lav overgangsrisiko, blant annet grunnet meget lav eksponering mot de mest karbonintensive bransjene (se vedlegget «Klimagassutslipp i utlånsporteføljen»). Men våre låntagere innen eiendomsutleie kan møte økte kunde krav om miljøsertifiserte, energieffektive og fleksible bygg, i kjølvannet av strømkrisen og endringene i arbeidslivet under COVID-19.

Hendelser relatert til klimaendringer og overgangsrisiko gjør at utbyggere får økte kostnader og forsinkelser. Industri- og varehandelskunder kan oppleve de samme vanskene. Konkret økte energi- og dermed råvareprisene bl.a. fordi det ikke var nok vann i Rhinen til å frakte kull, og fordi atomkraftverk i Frankrike måtte stenge fordi kjølevannet var for varmt. Kostnader og forsinkelser skyldtes høye priser på kraft, gass og utslippskvoter,

nedstenging av europeisk industri som følge av kostnader, og krav til klimavennlige materialer.

Aktører innen bygg og anlegg og transport har møtt overgangsrisiko knyttet til økte priser på fossilt drivstoff hvis disse ikke har vært reflektert i kontrakter. Det samme gjelder myndighetskrav om nullutslippsløsninger, og usikre teknologialternativer (el, biodrivstoff, hydrogen). Enkelte kunder har også objekter på steder med høy fysisk klimarisiko.

God dialog og rådgivning som balanserer både risikoene, kostnadene og mulighetene ved mulige løsninger (f.eks. renovering og klimatilpasning av bygg, egenproduksjon av fornybar energi, eldre kjøretøy og maskiner) vil bli stadig viktigere.

Se mer informasjon om bærekrafts- og klimarisikoer i vedlegget «Klimarisiko, TCFD». Se beskrivelse av panteobjekter med mulig fysisk klimarisiko i vedlegget «Fysisk klimarisiko i utlånsporteføljen».

Vi har utarbeidet varslingsrutiner for bærekrafts- og klimarisikohendelser. Se vår bærekraftspolicy på våre nettsider for mer informasjon.

Vår kredittpolicy og bærekraftspolicy sier at vi ikke skal gi lån til

- Kjøp eller refinansiering av næringsbygg med energimerke F eller G, eller som er eldre enn 2012 og mangler energiattest, med mindre det foreligger en konkret plan om renovering til minimum energiklasse E.
- Selskaper som bevisst eller uaktsomt:

- Har spesielt høy risiko for, eller konkrete mistenkte tilfeller av, alvorlig miljøskade, eller mangler økonomisk evne til å gjennomføre nødvendige miljøtiltak og til å etterleve miljømessige pålegg

- Har som sin hovedvirksomhet å bidra til økt eller mer effektiv utvinning av fossile brensler, eller transport og lagring av fossile brensler (med unntak av lån som bidrar til omstilling hos eksisterende kunder som har slik virksomhet)
- Driver utvinning av, eller kraftproduksjon basert på, fossile brensler termisk kull, oljesand, eller atomkraft, eller vannkraftproduksjon som ikke tilfredsstillers prinsippene til World Commission on Dams
- Driver lobbyvirksomhet rettet mot å svekke en nødvendig omstilling til et lavutslippssamfunn i tråd med Norges mål gjennom Klimaloven og verdens mål gjennom Parisavtalen
- Benytter tømmer fra aktører som driver med ulovlig tømmerhogst, salg av ulovlig hogd tømmer eller avskoging, eller ødelegger tropiske regnskoger, fjerner primærskog eller fredede skoger (High Conservation Value Forests)
- Handler med dyre- og plantearter som bryter med internasjonale regler for handel med truede dyr og planter, eller som truer bestander av rødlistede arter
- Har virksomhet i områder som allerede har vannmangel, eller der slik virksomhet ville ha kommet i konflikt med lokalsamfunnets behov

- Eksporterer våpen eller komponenter eksklusivt beregnet til bruk i våpen, til områder med systematiske og grove krenkelser av menneskerettigheter, utbredt korrupsjon, eller borgerkrig

- Er involvert i utvikling, testing, produksjon, lagring, eller transport av kontroversielle våpen eller komponenter eksklusivt beregnet på slike våpen, herunder klasevåpen, antipersonellminer, atomvåpen, kjemiske våpen og biologiske våpen
- Har spesielt høy risiko for, eller konkrete mistenkte tilfeller av, korrupsjon, hvitvasking eller terrorfinansiering, herunder kunder som ikke har tilfredsstillt våre dokumentasjonskrav om reelle rettighetshavere eller midlenes opprinnelse.
- Driver utvinning/produksjon av kryptovaluta
- Produserer tobakk eller komponenter eksplisitt beregnet på slike produkter

- Har spesielt høy risiko for, eller konkrete mistenkte tilfeller av, grove og systematiske krenkelser av menneske- og arbeidstakerrettigheter.
- Produserer pornografisk materiale

STRATEGISK FORANKRING:

RETNINGSLINJER

- Bærekraftstrategi og bærekraftspolicy
- Kredittpolicy

ANSVARLIG AVDELING

- BM
- PM
- Bærekraft

MÅL I BÆREKRAFTSTRATEGIEN

- 2.1** Kompetanseløft i bærekraft
- 2.5** Bli spare- og boliglånskundens rådgiver på bærekraft
- 2.6** Trekantsamarbeid BM/PM/EM1 om bærekraftige bygg
- 2.7** Hjelpe SMB-kunden å skaffe offentlig støtte og vinne anbud
- 2.9** Rådgj kunden om sosial bærekraft
- 3.3** Hjelpe boligkunden å unngå klimarisiko og spare energi
- 3.4** Solcellefinansiering
- 3.5** Bli kundens rådgiver i omstillingen: fornybarfinansiering, klimaregnskap, elektrifisering, sirkulærøkonomi, energisparing
- 3.6** Hjelpe kunden å unngå klima- og naturrisiko

TILTAK

- Øke våre grønne eksponeringer for å nå målet om 7% årlig reduksjon av karbonintensiteten til utlånsporteføljen og redusere bærekraftsrisiko
- Aktivt jobbe for å redusere bærekrafts- og klimarisiko i vår utlånsportefølje

OPPLÆRING

- Kompetanseløft: bærekraft i næringseiendom og boliger, og støtteordninger.
- Fordypningsøkt i antihvitvask for BM

ESRS

E2-1, E3-1, E4-2, E4-3, E5-2, E5-3, S2-1, DC-P, DC-A

GRI 201-2, FS7, FS8, FS10, FS11. 404-2,3

PRB 1.1, 2.2-4, 3.1-2, 6.1

FNs GC 1, 2, 4-9

SDG 8.3, 9.2, 9.3, 9.4, 11a), 16.4

MILJØFYRTÅRN 2066-70, 2072

EU-TAKSONOMI §3, §10-17

Ludvig Skogvold Goplen, Leder
Digital Salg Bedriftmarked og
Leila Konjic, Rådgiver i Drammen

Ansvarlig rådgivning

Rådgivning er kjernevirksomheten til SpareBank 1 Sørøst-Norge, og vi skal behandle kunder og samarbeidspartnere på en ansvarlig, tillitvekkende og etisk måte. Tillit hos kunder, investorer og andre interessenter i samfunnet er viktig for oss som bank og vår rådgivning skal bygge opp under bankens strategi og vårt samfunnsansvar.

Hva ble gjort i 2022

Personvern

SpareBank 1 Sørøst-Norge håndterer store mengder personopplysninger som en del av daglig drift. Dette gjelder både personopplysninger om kunder og om egne medarbeidere. I de prosesser og oppgaver SpareBank 1 Sørøst-Norge utfører er det viktig å ivareta den registrertes personvern og håndtere personopplysninger på en god og sikker måte, i tråd med personvernregelverket. Dette vil skape tillit hos kunder, medarbeidere, samarbeidspartnere, eiere og tilsynsmyndigheter, og kunne skape nye forretningsmuligheter.

Den overordnede målsettingen for alt arbeid med personvern i SpareBank 1 Sørøst-Norge er derfor gjennom en systematisk og risikobasert tilnærming å:

- Ivareta de registrertes personvern og sikre omdømmet til SpareBank 1 Sørøst-Norge og SpareBank 1-alliansen gjennom korrekt håndtering av personopplysninger

- Understøtte forretningsdriften ved at banken til enhver tid har kontroll på sin behandling av personopplysninger
- Sikre etterlevelse av personopplysningsloven og EUs personvernforordning (GDPR), øvrig personvernregelverk og relevante bransjenormer

I 2022 har vi:

- Skilt ut arbeidet med personvern i egen avdeling (var tidligere under Compliance), hvor avdelingen har det overordnede ansvaret for å ivareta fagområdet personvern.
- Forbedret behandlingsoversikten, som beskriver bankens håndtering av personopplysninger.
- Økt bevissthet rundt fildeling gjennom kort webinar og e-læring for ansatte
- Innført årlig slettekampanje av unødige e-poster, som både reduserer risikoen for at sensitiv informasjon lagres for lenge eller kommer på avveie samt reduserer klimagassutslipp

9

Antall personvern-avvik
meldt til Datatilsynet

0

Antall pålegg eller
sanksjoner fra Datatilsynet

Etikk og god forretningsskikk

Konsernets virksomhet er avhengig av tillit fra kunder, offentlige myndigheter og samfunnet for øvrig. Konsernets medarbeidere skal opptre på en forutsigbar måte, ha høy etisk standard og vise respekt for konsernets tradisjon som en lokalt forankret sparebank. Det er utarbeidet etiske retningslinjer for konsernet, som er tilgjengelige på bankens nettsider. Etikk ligger som en del av kompetanseplanen for alle ansatte. Våre medarbeidere skal gi faglig og ansvarlig rådgivning og ikke bryte etiske retningslinjer. Vi aksepterer ingen form for handlinger som kan oppfattes som bestikkelser, korrupsjon eller forsøk på å påvirke saksbehandlingen på en utilbørlig måte. Alle ansatte skal unngå habilitetsproblemer eller interessekonflikter, og beslutninger og adferd skal bygge opp under bankens strategi og vårt samfunnsansvar.

Vår visjon, «sammen skaper vi verdier» skal bidra til en bedrifts- og forretningskultur som legger vekt på å skape verdier sammen med kundene våre, de ansatte, eierne våre og ikke minst for og med lokalsamfunnet. Styret har godkjent vår policy for etikk, gode holdninger og god forretningsskikk, som gjelder for alle i konsernet. Ledere skal til enhver tid vurdere ansattes etterlevelse av policyen. Administrerende direktør signaliserer i innledningen til policyen hvordan den enkelte ansatte har et eget ansvar for å følge den.

Konsernet har ikke insentiver som motvirker god forretningsskikk. Morbank har ingen bonusordning, men en åpning for overskuddsdeling med alle ansatte. Gjennom vårt medlemskap i Finans Norge følger vi finansnæringens etikkplakat. Den forplikter oss til å unngå insentivsystemer som fremmer kortsiktig tenkning. Etikkplakaten forplikter oss også til å ta hensyn til alle våre interessenter, spre kunnskap om personlig økonomi til kunder, ha åpen og ansvarlig forretningsdrift, bidra til sunn konkurranse, samt følge opp eventuelle brudd med bransjestandarder. Viktige temaer innen forretningsskikk behandles regelmessig i styret og ledelsen og på lavere ledernivåer.

Banken har varslingskanaler både internt og eksternt (beskrevet i egen standard for varsling av kritikkverdige forhold) hvor man anonymt kan varsle om bekymringer, utfordringer og kritikkverdige forhold (også innen bærekraft), inkludert om potensielt uetisk eller ulovlig oppførsel som kan være med på å skade konsernets omdømme eller finansielle situasjon. Ingen varslere er mottatt i 2022.

De etiske retningslinjene forplikter alle ansatte i konsernet til å følge gjeldende konkurranselovgivning. Banken er også opptatt av at samarbeidet med andre aktører i SpareBank 1-alliansen ikke skal hindre fri markeds konkurranse. Det er derfor utarbeidet en policy for å

håndtere konkurranselovgivningen i slike tilfeller. Den gjelder både direkte samarbeid med andre SpareBank 1-banker; felles eie av selskaper (direkte, via SpareBank 1 Utvikling, via SpareBank 1 Gruppen eller via SamSpar); og samarbeid om innkjøp, produkt- og tjenesteutvikling (både via SpareBank 1 Utvikling og SamSpar).

I 2022 har vi:

- Utarbeidet policy for etikk, gode holdninger og god forretningsskikk, som ble styregodkjent i oktober 2022. Policyen inkluderer beskyttelse for varslere, og forplikter banken til å bidra til å undersøke og etterforske potensielle brudd på god forretningsskikk (inkludert korrupsjon eller bestikkelser) umiddelbart, uavhengig og objektivt.
- Alle medarbeidere får opplæring i etikk regelmessig, gjennom nanolæringer. Autoriserte kunderådgivere får grundigere og oftere opplæring.

0

Antall kjente tilfeller
av korrupsjon

Data- og informasjonssikkerhet

SpareBank 1 Sørøst-Norge jobber kontinuerlig med å sikre våre tjenester og systemer slik at våre kunder og ansatte skal kunne bruke tjenestene på en sikker måte. Vi jobber risikobasert med temaet og gjennomfører sårbarhetsanalyser og risikovurderinger på et overordnet nivå årlig.

Blant de største truslene banken har identifisert er:

- Ransomware via feks løsepengevirus, enten direkte mot banken eller mot bankens leverandører.
- Phishing-kampanjer mot bankens ansatte eller ansatte hos leverandører, samt mot bankens kunder.
- Negative effekter som resultat av den geopolitiske situasjonen, som for eksempel økt mengde med DDOS-angrep og aktører som bedriver avansert spionasje.

SpareBank 1 Sørøst-Norge har økt både våre tekniske tiltak, men jobber også med å styrke vår sikkerhetskultur og kompetanse på området for å gjøre oss bedre rustet i kampen mot digitale angrep.

I 2022 har vi blant annet:

- Etablert egen avdeling for Informasjonssikkerhet som jobber kontinuerlig for konfidensialitet, tilgjengelighet og integritet.
- Gjennomført 6 e-læringskurs, i henhold til vår opplæringsplan for informasjonssikkerhet. Kursene finnes i vår sikkerhetshåndbok «Sikkerhet på vår måte», med følgende temaer:
 - Sikkerhetskulturundersøkelsen 2022
 - Årlig gjennomføres det en sikkerhetskulturundersøkelse blant våre ansatte. Resultatet av undersøkelsen danner blant annet grunnlag for neste års kompetansehevende tiltak.
 - Erfaringer fra phishing-test
 - Har du kontroll på mobilen din?
 - Løsepengeangrep: Kan det skje oss?
 - Beskytt passordene dine
 - Situasjonen i Europa er svært spent
 - Cybertrusler mot SpareBank 1 i 2022
- I tillegg til e-læringskursene og sikkerhetskulturundersøkelse gjennomføres det tester av ansattes sikkerhetskultur, dette kan for eksempel være phishingtest.

Etterlevelse og åpenhet

Etterlevelse av lovverk og retningslinjer samt åpenhet er en forutsetning for å bevare SpareBank 1 Sørøst-Norges integritet og tillit fra kunder, samarbeidspartnere og samfunnet. Vi skal alltid kunne gjøre rede for våre beslutninger og handlinger, og hvilke avgjørelser og dokumentasjon som ligger til grunn. Vi oppfordrer også våre kunder og samarbeidspartnere til åpenhet og etterlevelse av lovverk og rutiner.

I 2022 har vi:

- Rapportert status på etterlevelse av regelverk (herunder eventuelle avvik) kvartalsvis til styret og konsernledelsen
- Gjennomført risikovurderinger på bærekraft med fagmiljøer for å belyse risikoer og muligheter. Følgende fagmiljøer har deltatt:
 - Bedriftsmarkedet, personmarkedet, regnskapshuset, intern drift, økonomi og finans, eiendomsmegling, innskudd- og plassering, HR og organisasjonsutvikling, verdipapirhandel og formuesforvaltning, marked og kundereiser, kommunikasjon og forsikring.
 - Øvrige fagmiljøer har egne risikovurderinger hvor bærekraft er inkludert (eksempelvis økonomisk kriminalitet og risikostyring).

Likestilling, mangfold og inkludering

SpareBank 1 Sørøst-Norge skal jobbe aktivt for likestilling, mangfold og inkludering både i egen virksomhet og ovenfor kunder og samarbeidspartnere. Les mer om vårt arbeid i egen virksomhet under «Våre med-

arbeidere». Det eksterne perspektivet er vel så viktig som det interne. Som en betydelig finansaktør har SpareBank 1 Sørøst-Norge stor påvirkningskraft, og vi skal bruke denne kraften til å påvirke våre kunder, leverandører og samarbeidspartnere i positiv retning. Vi skal stille krav til likestilling, mangfold og inkludering til de største aktørene vi jobber med, og fremme likestilling blant våre kunder gjennom produkter og tjenester vi leverer.

Banken vil ha medarbeidere som reflekterer og rådgir samfunnet den er en del av uavhengig av kulturell bakgrunn, etnisitet og religion og kjønn. Vi har nulltoleranse for diskriminering, både på arbeidsplassen og mot kunder, samarbeidspartnere og samfunnet ellers.

I 2022 har vi:

- Utarbeidet policy for likestilling, mangfold og inkludering
- Gjennomført risikovurderinger med rådgivere og ledere i personmarkedet og bedriftsmarkedet for å belyse risikoer innen likestilling og mangfold i rådgivning og i våre produkter og tjenester

Veien videre

- Alle ansatte skal sette seg inn i policy for etikk, gode holdninger og god forretningsskikk.
 - Ved nyansettelser må alle ansatte lese og signere policyen.
- Internkontroller på bærekraftspekter. Mål om kvartalsvise møter mellom avdelingene Compliance og Bærekraft.
 - Blant områdene som følges opp: kvaliteten på bærekraftvurdering av lån i bedriftsmarkedet, i lys av kredittstrategi, bærekraftpolicy, grønt obligasjonsrammeverk, samt regelverk som Åpenhetsloven og EU-taksonomien
- Risikovurderinger ved implementering av nye IKT-produkter og -tjenester.
- Klargjøre fordelingen av ansvaret for arbeidet med, og sette tiltak for, likestilling, mangfold og inkludering mot kunder og samarbeidspartnere.
- Alle ansatte skal gjennomføre opplæringsprogram på informasjonssikkerhet.
- Oppdatere styrende dokumenter for å dokumentere etterlevelse av kravene i EUs direktiv om bærekraftsrapportering (CSRD).

Risiko og muligheter

Ansvarlig rådgivning som inngir tillit, er vesentlig for SpareBank 1 Sørøst-Norge. Både i daglig drift og forretningsutvikling er det nødvendig å behandle kundenes og de ansattes personopplysninger på en forsvarlig måte. Finansbransjen er kontinuerlig utsatt for nye korrupsjonsmetoder. Økt og tettere samarbeid med blant annet SpareBank 1- alliansen, aktører i verdikjeden

og andre i finansbransjen vil styrke vår kompetanse og redusere risiko knyttet til nye korrupsjonsmetoder. Likebehandling av kunder kan være en utfordring for bank og finans; bedrifter startet av kvinner får sjeldnere finansiering, og det har vært påstander om at det er vanskeligere å få boliglån i Norge for folk med minoritetsbakgrunn. Noen grupper er digitalt ekskludert fordi

de mangler BankID eller Vipps, det fysiske banklokalet kan være vanskelig å komme til. Hvis vi kan utmerke oss med likebehandling kan vi bli attraktive for disse gruppene. Også overfor våre næringskunder kan vi sette søkelyset på å redusere utenforskap. Det støtter lokal næringsutvikling og skaper arbeidsplasser.

STRATEGISK FORANKRING:

RETNINGSLINJER

- Policy for forebygging og håndtering av interne misligheter
- Policy for etikk, gode holdninger og god forretningsskikk
- Policy for håndtering av interessekonflikter
- Policy for godtgjørelse
- Policy for personvern
- Policy for eierstyring og selskapsledelse
- Policy for egnethetsvurdering
- Policy for habilitetsspørsmål
- Standard for varsling av kritikkverdige forhold
- Bærekraftpolicy

ANSVARLIG AVDELING

- Compliance
- HR

MÅL I BÆREKRAFTSTRATEGIEN

- 1.3 Håndtere personvern
- 1.4 Ansvarlig drift utover det som er pålagt
- 2.1 Kompetanseløft i bærekraft
- 3.1 Tiltak for bærekraftig drift
- 3.2 Involvere de ansatte i bærekraftiltak

OPPLÆRING

- Alle ansatte: Nanolæringer om informasjonssikkerhet, e-læringskurs om personvern
- Alle rådgivere autorisert via Finansnæringens Autorisasjonsordninger (FinAut) gjennomfører årlig kompetanseoppdateringer på sine fagområder, samt i etikk og god skikk
- Alle ansatte i Risk og Compliance skal bli trygge på bærekraftskrav, retningslinjer, lovverk og risikoer
- Rådgivere: kurs i sosial bærekraft i kundeforhold

TILTAK

- Bærekraft- og klimarisikovurderinger
- Internkontroller kvartalsvis på bærekraft
- Søkelys på sosial bærekraft i kundeforhold

GRI 205-2,3 og 418-1
404-2,3

PRB 5.1, 5.2

FNs GC 2, 10

SDG 16,5

ESRS G2-1, 2 GOV 1-3,
G2-2, G2-4

Arbeid mot økonomisk kriminalitet

Bærekraftstrategien løfter arbeid mot økonomisk kriminalitet frem som en stor del av vårt arbeid for å drive ansvarlig. Vi ønsker å ta et ansvar ut over det som er lovpålagt: vi har både kompetanse, ressurser, mulighet til positiv påvirkning, og behov for å redusere risiko innen svindel, hvitvasking og terrorfinansiering.

Økonomisk kriminalitet er et samfunnsproblem som rammer både enkeltpersoner og næringslivet. Kriminaliteten som rammer finanssektoren blir stadig mer kompleks, og bankens innsats for å forebygge og avdekke kriminalitet blir viktigere.

Finansnæringen generelt har en sentral samfunnsfunksjon og utgjør en viktig del av den kritiske infrastrukturen i Norge. Uten fungerende betalingssystemer vil samfunnsmaskineriet stoppe opp. Banken er bevisst over sitt samfunnsansvar og jobber kontinuerlig for å forebygge og begrense muligheten til å utnytte vårt tjenestetilbud til kriminelle formål. Dette arbeidet knyttes opp mot bærekraftsmål 16, delmål 16.4, om å redusere ulovlige finans- og våpenstrømmer samt bekjempe alle former for organisert kriminalitet.

Bankens avdeling for økonomisk kriminalitet er delt inn

i to hovedansvarsområder: arbeid mot hvitvasking og terrorfinansiering, og kundesikkerhet og svindel.

Bekjempelse av hvitvasking og terrorfinansiering

Hvitvasking av penger er en forutsetning for de fleste former for kriminalitet, fra ulovlig våpenhandel og narkotika til menneskesmugling og terrorisme. Setter vi en stopper for hvitvasking bidrar vi derfor til å skape tryggere samfunn og tillit til det finansielle systemet.

Hva ble gjort i 2022?

- I 2022 så vi en markert økning i antall transaksjoner som ble flagget og fullførte saker under arbeid. Flagginger kommer fra Kontanter i Butikk og bankens antihvitvaskings-klient.
- Vi har gjennomført risikovurderinger og iverksatt tiltak for å redusere identifiserte risikoer, inkludert vurdering av sanksjonsrisiko knyttet til Ukraina-konflikten.

Tall per 31.12.2022:

Antall flagginger		Antall fullføre kundekontroller		Antall innsendte mistenkelige transaksjoner	
2021	2022	2021	2022	2021	2022
Ca. 14 000	Ca. 21 000	675	1 291	100	325

Arbeidet har blitt mer treffsikkert det siste året: Mens hver 140. flaggede transaksjon ble sendt inn til Økokrim som mistenkelig i 2021, ble hver 64. flaggede transaksjon sendt inn i 2022.

Bekjempelse av svindel og bedragerier

Svindel og bedrageri kan være rettet mot offentlig så vel som privat sektor. I offentlig sektor kjennetegnes dette ofte ved utnyttelse av tillitsbaserte støtteordninger, herunder offentlige trygde- og subsidieordninger. I tillegg kommer skatte- og avgiftsunndragelser. Bedrageri mot private kan deles inn i bedrageri mot privatpersoner eller mot næringsaktører/bedrifter. Dette er en utbredt kriminalitetsform som kan ha store konsekvenser for dem som rammes. Flere saker viser at midler som stammer fra bedrageri brukes til å finansiere annen form for kriminalitet, eksempelvis hvitvasking av penger.

Hva ble gjort i 2022?

- En betydelig økning i antall svindelsaker i 2022 ble registrert

- Etablerte formelt samarbeid mellom kundesenter og økonomisk kriminalitet knyttet til kundedialog, herunder faste månedlige møter
- Forbedret/videreutviklet verktøy for saksbehandling, samt standard for innmelding av svindelsaker for kunder
- Effektiviserte saksbehandlingsprosesser
- Holdt foredrag om svindel og risiko på to sponstreff for ca. 20 lokale idrettslag

Det var en betydelig økning i antall svindelsaker i 2022. Det er per nå ikke mulig å identifisere eksakte tall for svindel. Dette kommer dels av at de tre nylig fusjonerte bankene hadde ulike systemer for registrering av data, samt at svindelofrene ofte blir svindlet i flere kanaler. En svindelsak kan dermed bestå av reklamasjoner på VISA, kredittkort, nettbank og VIPPS. Basert på innsamlede data estimerer vi likevel følgende tall for 2022:

Estimerte tall knyttet til svindelsaker eks kortsvindler

Antall behandlede svindelsaker eks kortsvindler	197
*Potensielt tap f.eks. rene kortsvindler	9 487 000
**Reddet	6 220 000
Tap som bæres av kunden	2 833 000
Tap som bæres av banken	434 000

* Potensielt tap er summen av de transaksjoner som ble overført ut av banken i forbindelse med svindelen, inkl. kort og VIPPS.

** Reddet er de pengene som banken har fått tilbakeført fra mottakende virksomheter ifm. svindelen.

Svindelsaker som kun inkluderer kort

Antall behandlede svindelsaker med kort	723
Samlet tap kortsvindler	5 449 530
Tap som bæres av banken	1 877 000
Tap som bæres av kunden	1 805 615
Tap som bæres av kortselskapene	1 767 914

Veien videre

SpareBank 1 Sørøst-Norge vil fortsette å forbedre rutiner og etterlevelse, gjennom:

- Bruk av gode digitale verktøy ved mottak og behandling av svindelsaker
- Økt og tettere samarbeid med blant annet SpareBank 1-alliansen og tverrfaglig samarbeid internt i banken
- Økt informasjonsarbeid mot kunder, marked og internt
 - Foredrag om økonomisk kriminalitet
 - Opplæring internt (6–8 digitale kurs og fysiske besøk på kontorer minst årlig)
- Videreutvikling av saksbehandlingsverktøy og innsamling av data for å forbedre det statistiske grunnlaget
- Ytterligere styrket satsing i arbeidet mot økonomisk kriminalitet ved blant annet å øke bemanningen fra 9 til 11 årsverk. Disse to årsverkene tiltrer tidlig på nyåret 2023.

Risiko og muligheter

Risikoen ved å ikke bekjempe økonomisk kriminalitet er å bryte lovkrav og redusert omdømme for banken hos kunder og i samfunnet ellers. SpareBank 1 Sørøst-Norges arbeid mot økonomisk kriminalitet bidrar til finansiell stabilitet, reduserer faren for hvitvasking og terrorfinansiering og beskytter bedrifter og enkeltmennesker mot svindel og bedragerier. Ny finansavtalelov og avsagte høyesterettsdommer vil påvirke hvordan bankene vil behandle og vurdere sakene.

STRATEGISK FORANKRING:

RETNINGSLINJER

- Policy for antihvitvask og terrorfinansiering

ANSVARLIG AVDELING

- Økonomisk kriminalitet

MÅL I BÆREKRAFTSTRATEGIEN

- 1.1** Forebygge og avdekke AHV og terrorfinansiering
- 1.2** Forebygge e-bedrag
- 1.4** Ansvarlig drift utover det som er pålagt
- 1.5** Bli rådgiveren til kunden på bekjempelse av økonomisk kriminalitet
- 1.6** Ta samfunnsansvar (dele kunnskap)
- 1.7** Ta samfunnsansvar (dele kunnskap)
- 2.1** Kompetanseløft i bærekraft

TILTAK

- Økt fokus på bruk av digitale verktøy
- Tett samarbeid med SpareBank 1-alliansen
- Informasjonsarbeid internt og eksternt: foredrag, opplæring m.m.

GRI SB1SON-1, 205-1,2,3, 404-2,3

PRB 5.1

FNs GC 2, 10

SDG 16.4

SFDR PAI 11

ESRS G2-3

EU-TAKSONOMI §3(c), §18

OPPLÆRING

- Webinar for alle ansatte i antihvitvask
- Fordypningsøkter Økonomisk kriminalitet
- Rollebaserte e-læringer gjennom året

Lokalt samfunnsansvar og næringsutvikling

SpareBank 1 Sørøst-Norge skal være den personlige regionbanken som gir verdi til lokalt næringsliv, folk og samfunn. Lokal tilstedeværelse med god kompetanse på rådgivning og kjennskap til lokalområdene er viktige drivere for valg av bank – og for et langsiktig, godt kundeforhold.

Lokalt engasjement

Sparebankstiftelsene er bankens fem største eiere. De bidrar til positiv utvikling i eget lokalmiljø gjennom å dele ut deler av bankens overskudd til allmenntilgjengelige formål. Dette kommer lag og foreninger over hele regionen til gode gjennom støtte til initiativ og prosjekter som fremmer bolyst, gode oppvekstmiljø og mangfoldig aktivitet innen blant annet kultur, idrett og frivillighet. Sparebankstiftelsene bidrar også med gavetildelinger som fremmer positiv samfunnsutvikling på områder som blant annet forskning, kunnskapsformidling og næringsutvikling.

Utvikling av lokale bedrifter

Vi skal bygge en større, sterkere og mer konkurransekyktig SMB-bank, og styrke posisjonen som Norges beste bank for små og mellomstore bedrifter («Bedriftsløftet»). Vestfold og Telemark har hatt lavere vekst i antall arbeidsplasser enn landet ellers de siste ti årene, det samme gjelder viktige kommuner i vårt markedsområde i Nedre Buskerud, som Kongsberg og Drammen. Både utviklingen av regionen, og veksten til banken, er avhengig av at denne trenden endrer seg. Næringsutvikling kan også være en viktig driver til redusert utenforskap. Vestfold og Telemark har den største andelen utenfor arbeid, utdanning og arbeidsmarkedstiltak i landet, og problemet er størst i den delen av Telemark banken er størst i. Problemet er også vesentlig i Nedre Buskerud.

Bedriftene under 20 ansatte står for nesten 1/3 av arbeidsplassene både i Vestfold og Telemark og i Buskerud, høyere enn de fleste andre deler av landet. En stor andel av nye arbeidsplasser kommer også i de minste bedriftene, både i oppstarts- og vekstbedrifter. I tråd med prinsippene for ansvarlig bankdrift vil vi derfor gjøre følgende for å styrke SMBene og bidra til arbeidsplasser og inkludering i markedsområdet vårt:

- øke våre bedriftskunders innvilgede søknader om tilskudd, lån og garantier fra det offentlige med 5% i 2023 sammenlignet med 2022.
- øke bedrifters bruk av Konjunktur Sørøst (besøk på nettsider og deltagelse på arrangementer) med 10% i 2023 sammenlignet med 2022.

Volum og andel av næringslån til mikro-SMBer:*

Antall kunder	Utlån (mrd nok)	% av totale næringslån
11.352	17,8	77,4

* 0-10 ansatte og max 2mEUR (21.907mnok etter kurs pr 31.12.22) saldo på utlån/kreditt

Hva ble gjort i 2022?

- Vi lanserte Konjunktur Sørøst. Denne kontinuerlig oppdaterte nettsiden deler lokale data, artikler og analyser med næringsliv, myndigheter og andre interesserte om utviklingen 17 steder i Vestfold, Telemark, og Nedre Buskerud. Temaene dekker et bredt spekter innenfor demografi, arbeid og økonomi, varehandel, boligutvikling og miljø. I tillegg har Konjunktur Sørøst gjort forventningsundersøkelser der bedrifter og husstander på hvert av disse stedene har blitt spurt om økonomiske forventninger de neste 12 månedene. Basert på den samme forventningsundersøkelsen presenterte banken også Bærekraftbarometeret for Sørøst-Norge, som tok temperaturen på bærekraftarbeidet blant bedriftene i regionen. Banken har presentert de lokale resultatene fra forventningsundersøkelsene i næringsforeninger og på lokale konferanser i hele markedsområdet.
- Vi styrket nettverket vårt blant oppstartsmiljøer i regionen:
 - Akseleratorprogrammet ZURF, finansiert av banken, har i 2022 hjulpet 3 nye bedrifter å skape ytterligere verdier, flere lokale arbeidsplasser og ta ut sitt fulle potensial.
 - Vi har rekruttert 3 nye vekstbedrifter til ZURF-programmet i 2023, og utvidet det til å omfatte ikke bare Modum, men hele Drammensregionen.
 - En ny avtale er underskrevet med Industriuka i Grenlandsområdet.
 - Gründere i markedsområdet har fått vår støtte gjennom samarbeid med flere gründermiljøer, inkludert Kongsberg Innovasjon, Buskerud Næringshage, Gründerhuset by Drammen Works, Gründeriet i Sandefjord, Kobben i Horten og Gründerhuset HI5 i Tønsberg.
 - Våre regnskapsførere og rådgivere mot bedriftsmarkedet har fått et dedikert dagskurs om offentlige støtteordninger med eksterne

- foredragsholdere fra Enova, Innovasjon Norge, NEFCO og Eksportfinans.
- Propelljakt for lokale ungdomsbedrifter har blitt gjennomført i samarbeid med Ungt Entreprenørskap, der bedriftene fikk tilbakemelding på forretningsideene sine.
- Vi er en aktiv deltaker i “Vekst i Kongsberg”, et prosjekt som skal sørge for vekst i Teknologibyen Kongsberg frem mot 2030.
- Vi har signert en samarbeidsavtale med Kirkens Bymisjon i Drammen.
- Flere av stiftelsene har lansert et konsept for «Breddegaver», et lavterskel gavekonsept.

- Stiftelsene har etablert #Julegiver, et julegavekonsept der mottaker bruker pengene som mottas til å gjøre ting for andre; sårbare grupper o.l.
- Banken bidro til at SpareBank 1 Stiftelsen BV og Sparebankstiftelsen Telemark-Grenland samarbeidet om å delfinansiere opprettelsen av lokalkontorer for FNs Global Compact i henholdsvis Kongsberg og Grenland. Hensikten er å hjelpe små og mellomstore bedrifter (SMBer) å håndtere omstillingsutfordringer innen bærekraft.
- Sparebankstiftelsene delte i 2022 ut 100,9 mill. kroner til kunst, kultur, idrett og humanitært arbeid:

Veien videre

Konsernet vil ha fokus på lokal næringsutvikling og lokalt samfunnsansvar blant annet ved å:

- Fortsette ZURF-programmet med 3 nye bedrifter og se på flere muligheter for vekst og synergier for lokal næringsutvikling som følge av programmet.
- Bidra aktivt i utviklingen av et kompetansetilbud til SMBer i samarbeid med FNs Global Compact.
- Bidra med kurs og propelljakt for lokale ungdomsbedrifter i samarbeid med Ungt Entreprenørskap.
- Delta aktivt i gründermiljøer via lokale avtaler, hvor vi tilbyr vår kompetanse til oppstartsmiljøer
- Inngå en samarbeidsavtale med Vestfold Investornettverk, et samarbeidsprosjekt mellom gründerhusene i Vestfold og Telemark og Tenden Advokatfirma
 - Bidra til å gjøre regionen mer attraktiv for oppstart-/vekstselskap
 - Veilede gründerne, og bære bindeledd mellom gründerne og lokale investorer
- Koordinere vår satsing på samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge (USN) innenfor bærekraftig regional utvikling og kompetanseutvikling

Risiko og muligheter

At tre banker har blitt til én, i et av de raskest voksende områdene i landet, er åpenbart en mulighet til å gjøre kraftfulle løft for lokal bo- og næringsutvikling. Særlig er mulighetene betydelige i samarbeid med stiftelsene som eier banken; som følge av fusjonene har de mer kapital enn før. Muligheten for tettere samarbeid med USN burde også være god, når bankens markedsområde er nær identisk med USNs.

Samtidig er lokal tilstedeværelse sentralt for konsernet fremover. Overgangsfasen etter en fusjon kan gi negative oppslag og kundeflukt hvis vi prater om å være lokale, men er fraværende når det teller. Vi må vise med handling, for eksempel ved satsing på gründerne, at vi faktisk er lokale og tenker lokalt, og ikke bare skal bli en stor regionbank.

Det kan også bli utfordrende å sette tøffe energi- og miljøkrav til kundene våre. I ytterste konsekvens kan slike krav gå på tvers av det lokale samfunnsansvaret til konsernet, ved at personkunder ikke klarer å beholde huset, eller biler vrakes mye tidligere fordi et nytt alternativ har kommet på banen.

STRATEGISK FORANKRING:**RETNINGSLINJER**

- Bærekraftspolicy
- Policy for etikk, gode holdninger og god forretningsskikk

ANSVARLIG AVDELING

- Marked
- BM
- Bærekraft

MÅL I BÆREKRAFTSTRATEGIEN

- 1.6** Ta samfunnsansvar (dele kunnskap)
- 2.1** Kompetanseløft i bærekraft
- 2.2** Dele kunnskap: Konjunktur Sørøst
- 2.3** Satse på samfunnsansvar med stiftelsene
- 2.7** Hjelpe SMB-kunden blant annet ved å skaffe offentlig støtte og vinne anbud
- 2.8** Gründersatsing (prosjektstøtte, priser, garantier)

TILTAK

- Gründersatsing
- Lansere konjunkturbarometeret Konjunktur Sørøst
- Rådgi små- og mellomstore bedrifter om støtteordninger

OPPLÆRING

- Bedriftsrådgivere og regnskapsførere har fått kompetanseløft i støtteordninger som er relevante for henholdsvis oppstartsbedrifter, modnere vekstbedrifter og etablerte selskaper i omstilling.

GRI 404-2,3

FNs GC 7-9

SDG 8.3, 8.5, 9.2, 9.4, 11 a), 13 a)

ESRS S3-5, S3-6

Etisk markedsføring

Våre produkter og tjenester skal markedsføres på en etisk og forsvarlig måte. For SpareBank 1 Sørøst-Norge er det viktig at produkter og tjenester er lette å forstå, slik at kunden enkelt kan oppdatere seg og ta de rette beslutningene.

Vi skal unngå grønnvasking ved å ikke markedsføre produkter som bærekraftige om de ikke er det. I tillegg er vi opptatt av at våre samarbeidspartnere (sponsorat, arrangement o.l.) jobber i henhold til vår bærekraftspolicy, og tar hensyn til miljø, sosiale forhold og ansvarlig drift.

Hva ble gjort i 2022?

- Ny sponsorstrategi er vedtatt i konsernet, hvor bærekraftspolicyen er spesifikt omtalt
- Sponsoravtaler ble oppdatert for å sikre at samarbeidet er i tråd med vår bærekraftspolicy
- Sammen med eierne våre (stiftelsene) har vi bidratt til å utvikle konseptet for breddegaver og #julegiver-konseptet som stift-

telsene finansierer. Vi bistår med praktisk gjennomføring.

- I samarbeid med klubber har vi lagt til rette for arrangementet «Byttehelg» i Drammen og Skien
- Grønnvaskingsplakaten ble signert
- Bruken av gaver og giveaways i forbindelse med arrangementer er redusert for å begrense miljøfotavtrykket vårt
- Risikoworkshop på bærekraftsrisiko er gjennomført
- Banken har tatt initiativ til mer presis bruk av bærekraftspåstander på SpareBank 1-nettsidene som omhandler fond med fokus på bærekraft, samt bærekraftmerking av fond.

Det er ikke rapportert om brudd på regelverk og retningslinjer for produkt- og tjenesteinformasjon og merking i 2022.

Veien videre

- Kompetanseutvikling innen bærekraft for ansatte i markedsavdelingen skal gjennomføres i februar 2023
- Kunderettede aktiviteter på grønne/bærekraftige lån
- Integrering av grønne/bærekraftige låneprodukter i kampanjer/aktiviteter
- Inngå avtale som aktivitetspartner via Like Muligheter til Odds Ballklubb Kvinner
- Aktivt arbeide under temaet «Ja til brukt» sammen med SpareBank 1 nasjonalt – fokus på aktiviteter som «Byttehelg» og «Skibanken»

Risiko og muligheter

Markedet forventer at markedsføringen vår er ansvarlig. Markedsføring som bidrar til reduserte utslipp,

lavere miljøbelastning og gode sosiale forhold er derfor viktig for å opprettholde et godt omdømme, slik at kundene våre og markedet fortsatt har tillit til oss. Det er økende oppmerksomhet rundt grønnvasking fra myndighetssiden, og risikoen for bøter kan øke med nye direktiver for å styrke forbrukerrettighetene (Moderniseringsdirektivet og direktivet om styrket forbrukervern i det grønne skiftet). Risikoen er trolig størst i situasjoner der banken må forventes å ha mer informasjon enn kunden, og kunden derfor må stole på informasjonen vi gir. Samtidig kan markedsarbeidet være bankens lyttepost hos kundene, og bidra til produkt- og tjenesteutvikling på bærekraftområdet. Kundene ønsker å gjøre en innsats for å være miljøvennlige og sosialt ansvarlige; er vi gode på markedsføring hjelper vi dem på vei.

STRATEGISK FORANKRING:

RETNINGSLINJER

- Bærekraftspolicy
- Policy for etikk, gode holdninger og god forretningsskikk

ANSVARLIG AVDELING

- Marked
- Bærekraft

MÅL I BÆREKRAFTSTRATEGIEN

- 1.5 Ansvarlig drift utover det som er pålagt
- 1.7 Ta samfunnsansvar (dele kunnskap)
- 2.1 Kompetanseløft i bærekraft

OPPLÆRING

- Bevissthet rundt temaet via blant annet risikoworkshop og prosjekt
- Kompetanseløft om bærekraft i markedsføring.

TILTAK

- Integrering av bærekraft i markedsføringskampanjer og i merkevarearbeidet
- Sponsorstrategi skal hensynta bærekraft
- Integrering av grønne/bærekraftige låneprodukter i kampanjer/aktiviteter
- Inngå avtale som aktivitetspartner via Like Muligheter til Odds Ballklubb Kvinner

GRI 203-1 og 417-1,2,3
404-2,3

FNs GC 2

SDG 8.3, 9.4, 13.3, 16.5

ESRS S4-1, S4-5, S4-6

Bærekraft i fondsforvaltning

Våre kunder investerer betydelige midler i verdipapirfondene vi distribuerer. Vi har derfor mulighet til å påvirke fondene til å legge mer vekt på miljø, sosiale forhold og selskapsstyring (ESG) i sine investeringer.

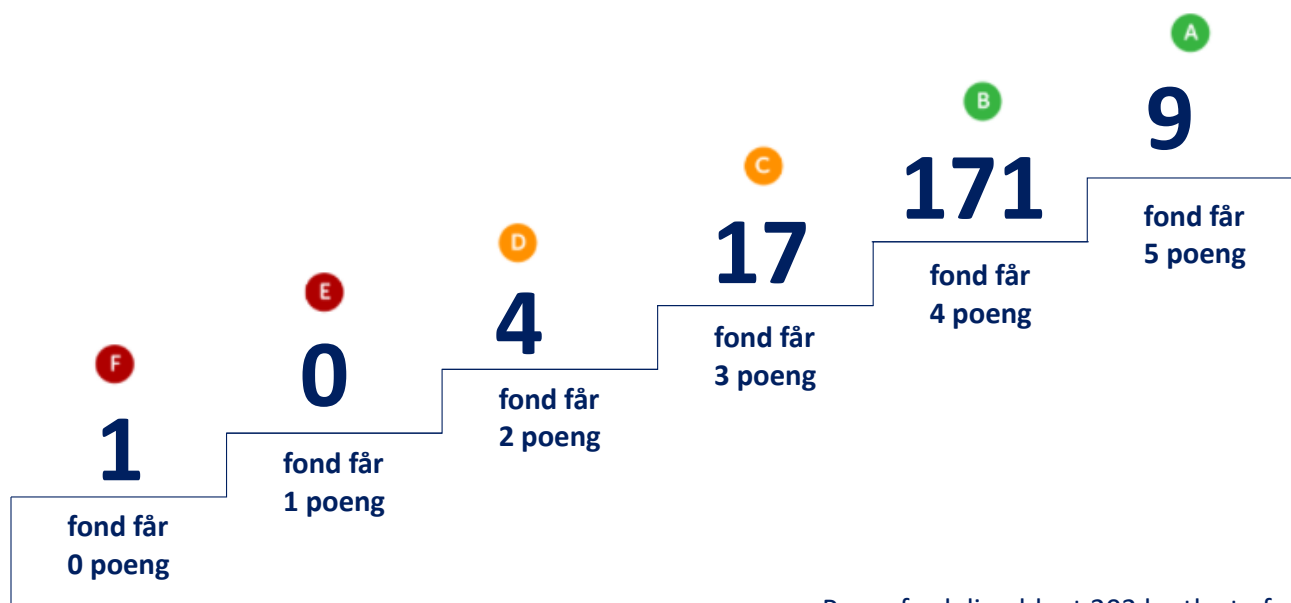
SpareBank 1 Sørøst-Norge følger SpareBank 1-alliansens retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond. Banken krever at forvaltere det inngås distribusjonsavtale med dokumenterer at de har bærekraftskrav til investeringene de gjør. SpareBank 1 vil tydelig merke hvilke fond som er, og ikke er, i tråd med våre retningslinjer. Fond som ikke er i tråd med våre krav blir stoppet for distribusjon og fond som ikke scorer på alle retningslinjer får dårligere score. Fondsforvalterne skal signere FNs prinsipper for ansvarlige investeringer og rapportere på hvordan de etterlever dem.

Hva ble gjort i 2022?

Vi ønsker å gjøre det lettere for kundene våre å velge verdipapirfond som er riktige for dem. Både når det kommer til avkastning, men også andre forhold som er relevante for samfunnet og kundene. Gjennom våre retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond har vi definert hva vi *oppfordrer til* at forvalterne av verdipapirfondene vi distribuerer skal gjøre innen bærekraft; hva vi *forventer* av dem; og hva vi *krever* av dem. Dersom en forvalter bryter med kravene og etter dialog med oss ikke endrer praksis, stopper vi distribusjonen av det aktuelle verdipapirfondet. Vi har i tillegg merket fondene basert på forventningene våre. Kort sagt forventer vi at fondsforvalterne er aktive eiere og ekskluderer selskap og sektorer for å sørge for en mer bærekraftig utvikling for selskapet isolert sett, men også for samfunnet og miljøet. Vi tror også dette er vik-

tig for at fondene skal gi våre kunder god avkastning. Alle fondsforvaltere må besvare et spørreskjema for å kartlegge fondenes ESG-forhold. Dette bestemmer poengscoren fondet får. Et fond kan få til sammen fem poeng på de tre kriteriene: negativ screening, positiv screening og aktivt eierskap. Fondene får deretter en karakter fra A til F, basert på hvor mange poeng som er oppnådd. Svarene hentes inn årlig og er med på å bestemme bærekraftscoren. I tillegg gjøres stikkprøver i etterkant for å sikre at fondene får riktig karakter. Fond med karakter A, B eller C (i 2022 var dette 197 fond, se figur under) møter våre minimumskrav innen bærekraft, og kan inkluderes blant våre anbefalte fond hvis de møter andre kriterier.

Vi oppdaterer scoringen av fondene årlig. Tabellen under viser fordelingen av karakterene.

Poengfordeling blant 202 kartlagte fond

Karakterutvikling fra 2021:

* Kun fond som har bærekraftige investeringer (positiv seleksjon) som sitt mandat kan få toppkarakter i vår merkeordning. Kun et fåtall fond har et slikt mandat. Fondene kan heller ikke være investert i olje og gass. Siden svært mange fond allerede får karakter B, men ikke har bærekraftinvesteringer som sitt mandat (positiv seleksjon), har de ingen positiv endring i sin score.

Karakterutviklingen per fond har vært positiv sammenlignet med året før. De aller fleste fondene får karakter B. Vi mener dette er fond som har en god tilnærming til miljø- og samfunnsmessige forhold med aktive porteføljeforvaltere.

Det samme fondet har fått karakter F både i 2021 og 2022. Dette fondet er det ikke mulig å kjøpe i noen av SpareBank 1-bankene. Fondet er fortsatt med i gjennomgangen for at vi skal kunne undersøke om det har forbedret seg.

For å få karakter A kan ikke et fond være investert i olje eller gass. I tillegg må fondet innfri alle SpareBank 1s forventninger, og ha bærekraftinvesteringer som formål. Vi har i løpet av året utvidet tilbudet av fond som har bærekraft som formål, fordi kundene etterspør dette.

- Det er like mange fond som har forbedret sin karakter fra C til B, som har redusert sin karakter tilsvarende.
- Kun én av fondsforvalterne (som forvalter 5 fond) oppgir at de ikke stemmer på generalforsamling.
- Samtlige forvaltere oppgir at de har signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer og rapporterer på etterlevelse.

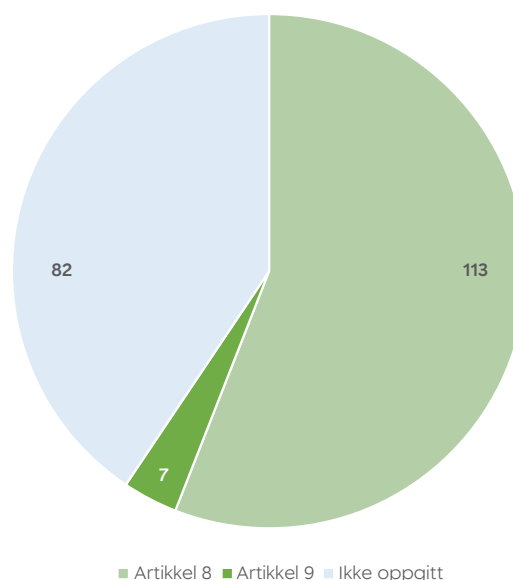
SpareBank 1 lanserte ESG-merking av fond i 2020. Merkingen viser hvordan selskapene har dokumentert det arbeidet de gjør med bærekraft gjennom ansvarlig eierskap, samfunnsnyttige investeringer eller eksklusjon. Grunnlaget for fondsmerkingen er en årlig analyse av alle 202 verdipapirfond SpareBank 1-alliansen distribuerer (ved utgangen av 2022 distribuerte SpareBank 1 Sørøst-Norge 174 fond). Tabellen under viser antall fond som tilfredsstilte de ulike kriteriene i undersøkelsen:

Screening	2021 285 fond totalt	2022 202 fond totalt
NEGATIV SCREENING, fondet investerer ikke i selskaper som:	2021	2022
Investerer i kontroversielle våpen	220	201
Investerer i våpen eller militært utstyr til restriktive land	204	199
Får vesentlige deler av sine inntekter fra termisk kull, eller som baserer vesentlige deler av sin virksomhet på termisk kull	200	193
Bidrar til alvorlig miljøskade	204	199
På et aggregert selskapsnivå fører til uakseptable nivåer av klimagasser	192	185
Er involvert i alvorlige brudd på menneskerettigheter	204	199
Er involvert i alvorlige brudd på individuelle rettigheter i krig og konflikt	200	196
Er involvert i grov korrupsjon	198	194
Investerer i tobaksproduksjon	198	187
POSITIV SCREENING	2021	2022
Fond som gjennomfører positiv seleksjon av selskaper basert på samfunnsnyttige ikke-finansielle forhold	7	9
AKTIVT EIERSKAP	2021	2022
Fond som i sitt aktive eierskap kommuniserer med selskapene om ESG	216	199
Fond som i sitt aktive eierskap kommuniserer med selskapene om ESG og stemmer på generalforsamlinger	216	197
Fond som rapporterer offentlig om hvordan aktivt eierskap utøves	216	199

Både retningslinjene for fond som anbefales og distribueres av SpareBank 1 og merkeordningen er revidert i 2022 i lys av kravene i offentliggjøringsforordningen (SFDR; Lov om bærekraftig finans, se kapittel «Ansvarlige utlån» for mer informasjon) og vedtatt i SPU i 2022. SpareBank 1 har valgt å beholde eksisterende merkeordning inntil det er klarere hvordan fondsforvalterne i praksis kategoriserer fondene sine. I vår oppfølging av fondsforvalterne undersøkte vi hvorvidt og hvordan de kategoriserer sine fond etter offentliggjøringsforordningen til EU. Totalt 120 fond kategoriseres innen Artikkel 8 (vektlegger miljømessige og sosiale aspekter) og Artikkel 9 (har bærekraftige investeringer som mandat).

Det har vært rettet mye kritikk mot at fond har klassifisert seg selv som Artikkel 9-fond med bærekraftinvesteringer som formål selv om de egentlig ikke tilfredsstiller kravene. Enkelte aktører har omklassifisert seg fra Artikkel 9- til Artikkel 8-fond. Blant fondene SB1-bankene distribuerer har kun fondet DNB Grønt Norden endret sin klassifisering fra Artikkel 9 til Artikkel 8.

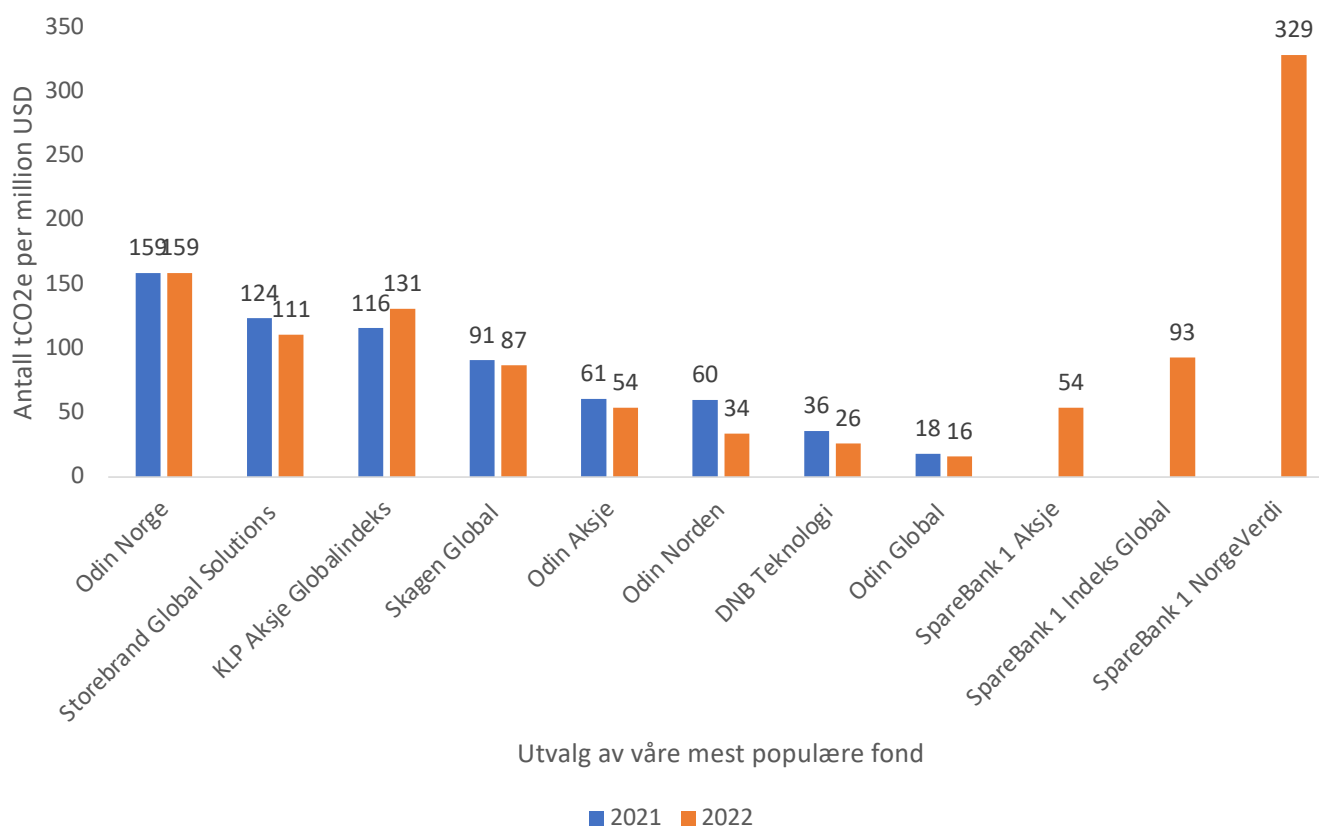
Antall fond kategorisert etter offentliggjøringsforordningen

En betydelig andel av verdipapirfondene banken distribuerer er fra ODIN, eid av SpareBank 1. Alle ODINs aksjefond er Artikkel 8-fond (Odin Aksje består av flere Odin-fond hvor alle er artikkel 8 eller 9). SpareBank 1-fondene er også artikkel 8. ODIN Bærekraft og Odin Sustainable Corporate Bond (nylansert) er unntak. Disse fondene har bærekraftige investeringer som mål, og vil derfor rapportere etter Artikkel 9 i SFDR. Investeringene knyttes opp mot miljømålene og de sosiale målene i EU-taksonomien.

SpareBank 1 har begynt dialogen rundt fondenes karbonintensitet med fondsforvalterne (se figur under). Vi har et betydelig fotavtrykk – og mulighet til å påvirke i positiv retning – både på klima, avfall og ressursbruk gjennom fondsmidlene vi forvalter på vegne av våre kunder, og karbonintensitet er én mulig samleindikator for slik påvirkning.

KARBONINTENSITET I UTVALGTE AV VÅRE FOND

Veien videre

- SpareBank 1 Utvikling vil i 2023 lansere et verktøy for investeringsrådgivere, som inkluderer spørsmål for å avklare kundenes bærekraftpreferanser, i lys av offentliggjøringsforordningen og EU-taksonomien og MiFID II.
- Revidering av SpareBank 1 Sørøst-Norges rutiner for investeringsrådgivning slik at vi informerer kunden om bærekraftsrisiko i investeringer, og investeringsrisiko i bærekraftsinvesteringer, før kunden investerer.
- Årlig gjennomgang av fond, inkludert deres rapportering av grønn andel i tråd med EU-taksonomien og såkalte Principal Adverse Impacts (PAI), og oppdatering av SpareBank 1s retningslinjer og merkeordning i lys av disse erfaringene.

Risiko og muligheter

Det er økende etterspørsel etter fond med en tydelig bærekraftprofil, og banken har mulighet til å påvirke til bærekraftige investeringer. Men utviklingen setter krav til at våre rådgivere gir kunden balanserte råd. Konvensjonelle fond kan ha bærekraftsrisiko, men samtidig kan det være risikabelt å investere i dedikerte «bærekraftfond» fordi de har et begrenset investeringsunivers. En risiko knyttet til slike investeringer er mangel på informasjon og gode data for å klassifisere noe som bærekraftig. Det er viktig at vi unngår «grønnvasking» i informasjonen vi gir om verdipapirfond som har fokus på bærekraft. Det er krevende for både oss som distributør og kundene våre å vite hvilke aktiviteter og investeringer som er å regne som bærekraftige. Dette er også et tema som opptar forbrukermyndighetene; villedende informasjon kan etter hvert innebære både omdømmerisiko og bøter.

STRATEGISK FORANKRING:

RETNINGSLINJER

- Retningslinjer for bærekraftig distribusjon og anbefaling av verdipapirfond

ANSVARLIG AVDELING

- Sparing og plassering

OPPLÆRING

- Kompetanseløft knyttet til krav for investeringsrådgivere i tråd med Offentliggjøringsforordningen (SFDR) ble gjennomført i 2022
- Opplæring i bruk av verktøy for investeringsrådgivere

MÅL I BÆREKRAFTSTRATEGIEN

- 2.1 Kompetanseløft i bærekraft
- 2.5 Bli spare- og boliglånskundens rådgiver på bærekraft

TILTAK

- Lansere et verktøy for investeringsrådgivere i lys av offentliggjøringsforordningen og EU-taksonomien og MiFID II.
- Årlig gjennomgang av fond

GRI FS10 og FS11
404-2,3

FNs GC 1-2, 4-8

SFDR §3(2), §6(2)

SDG 8.3, 9.4, 13 a),
16.4

MILJØFYRTÅRN
2065, 2069,
2070, 2071, 2072

ESRS

E1-2, E1-9 E2-1, E3-1 E4-2,
E5-1 S2-1, S3-1

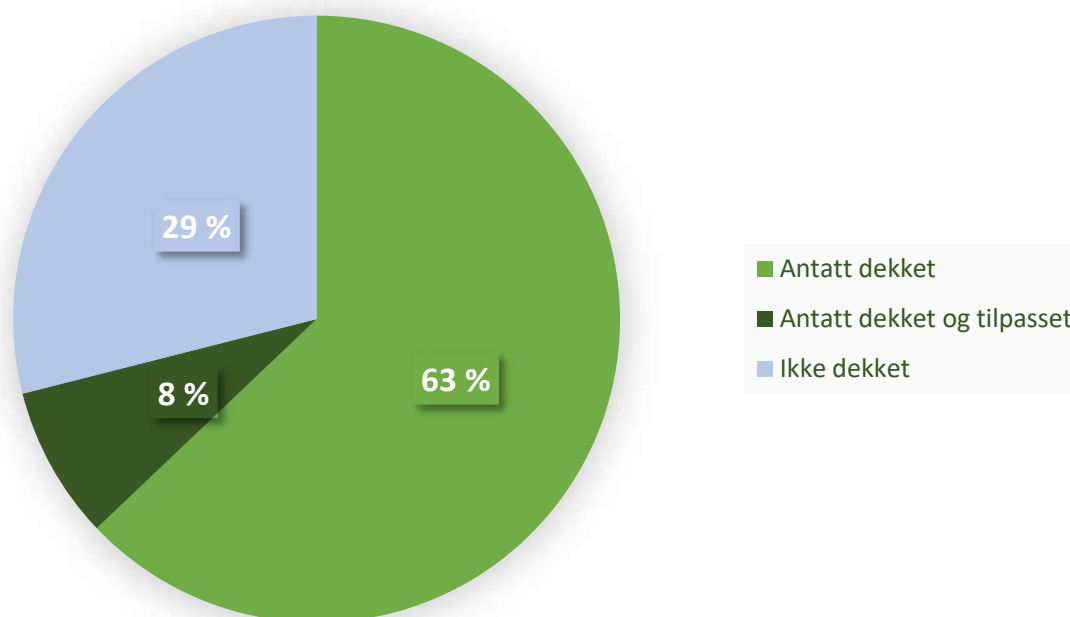
Vedlegg 1 - EU-taksonomien

Lov om bærekraftig finans, som setter taksonomien ut i livet i Norge, har trådt i kraft. En bærekraftig aktivitet bidrar vesentlig til å oppnå ett av seks miljømål (reduere utslipp, klimatilpasning, sirkulærøkonomi, redusere forurensning, bidra til rent vann og rent hav, eller bevare arts mangfold) samtidig som den ikke skader de andre miljømålene vesentlig. I tillegg må aktiviteten møte sosiale minstestandarder og tilfredsstillende bransjens minimumskriterier.

Banken har kartlagt utlån i person- og bedriftsmarkedet samt bankens likviditetsinvesteringer og vesentlige andre investeringer som er hhv antatt dekket ("eligible") under de delegerte rettsaktene for klimamålene i EUs klassifiseringsforordning (EU-taksonomien), og antatt tilpasset EU-taksonomien ("aligned"). Dette må imidlertid

betraktes som et pågående arbeid. Flere aktiviteter vil kvalifiseres både under miljømålene som i dag har definerte tekniske kriterier, og under de fire andre miljømålene, og enkelte aktiviteter vil antagelig diskvalifiseres basert på mer nøyaktig informasjon om kriterier.

Andel av vår balanse* som antas dekket av (eligible) og tilpasset (aligned) EU-taksonomiens miljømål 1 (reduere klimagassutslipp) og 2 (klimatilpasning)

*Total balanse inkluderer følgende aktiviteter i teller: finansielle selskaper, rapporteringspliktige selskaper, lån til husholdninger. Følgende aktiviteter i nevner: Ikke-finansielle selskaper uten rapporteringsplikt under NFRD, aktiviteter ikke inkludert, motparten utenfor EU/EØS, derivater og andre. Stater og andre ekskluderte eiendeler er ikke verken inkludert i teller eller nevner.

Grønn andel (Green Asset Ratio, GAR): Aggregert*

	Total brutto balanseført verdi (mrd NOK)	Antatt dekket (mrd NOK)	Antatt tilpasset (mrd NOK)
Aktiviteter inkludert i teller			
Finansielle selskaper	10.129	6.119	711
Rapporteringspliktige selskaper (NFRD)	0	0	0
Husholdninger	51.340	46.243	6.077**
Sum	61.469	52.363	6.788
Aktiviteter kun inkludert i nevner			
Aktiviteter ikke inkludert	4.800	0	0
Ikke-finansielle selskaper uten rapporteringsplikt under NFRD	16.724	16.724	3.977**
Motparter utenfor EU/EØS	0	0	0
Derivater & andre	191	0	0
Sum	21.715	16.724	3.977
Totale eiendeler inkludert i teller og/eller nevner	83.184	69.087	10.765
Aktiviteter ikke inkludert i teller eller nevner			
Stater	2.048	0	
Andre eiendeler ekskludert	4.316	0	
SUM	6.363		
Total balanse	89.547	69.087	
1) Antatt dekket (%) 2) Estimert grønn andel		1) 63 %	2) 8,2 %

*Ingen aktiviteter er pr i dag kvalifisert under klimatilpasnings-målet, og forskjellen i kvalifiserende NACE-koder for de to målene er ubetydelig. Tabellen er derfor dekkende også for målet om utslippsreduksjoner. ** Aktiviteter som har vesentlig fysisk klimarisiko og ikke har gjort tilstrekkelige tiltak er ikke ekskludert. Se vedlegget «Fysisk klimarisiko i utlånsporteføljen» for detaljer.

Forklaring

Finansielle selskaper

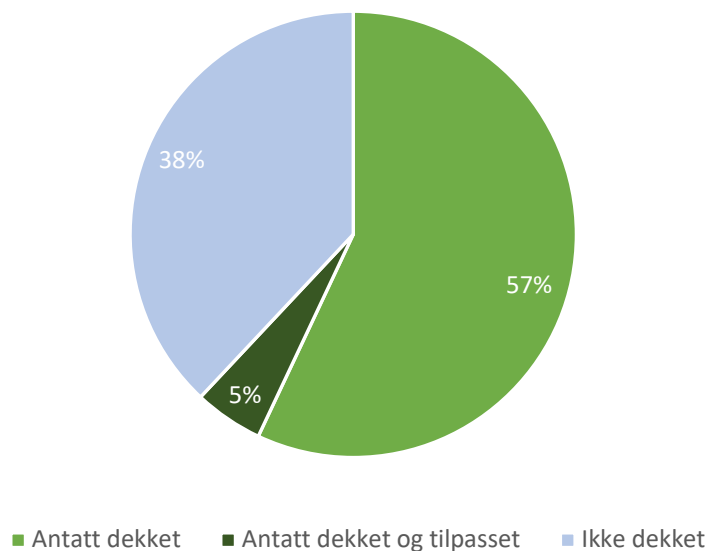
Total brutto balanseført verdi for finansielle selskaper inkluderer likviditetsportefølje unntatt statsgaranterte papirer, samt hhv aksjer og eierinteresser. Kolonnen «Antatt dekket» viser aktiviteter som antas være dekket av taksonomiens to miljømål. For finansielle selskaper omfatter dette likviditetsinvesteringer i OMFer, samt balanseført verdi av hhv SB1 Boligkreditt og SB1 Finans Midt-Norge, som antas dekket i sin helhet av taksonomiens to første miljømål. For SB1 Næringskreditt antas det at den andelen av vår balanseførte eierpost som ikke er taksonomikvalifiserende, heller ikke er dekket av taksonomien. Kolonnen «Antatt tilpasset» beskriver aktiviteter som antas kvalifisere under de tekniske kriteriene for et av taksonomiens klimamål. For finansielle selskaper gjelder dette taksonomikvalifiserende andeler av balanseførte eierposter i hhv SB1 Boligkreditt, SB1

Næringskreditt og SB1 Finans Midt-Norge (SB1FMN). For kredittforetakene er taksonomikvalifiserende andel satt lik andelen taksonomikvalifiserende av totale utlån banken har overført hvert av kredittforetakene. For SB1FMN er taksonomikvalifiserende andel lik andelen bokført saldo for el(vare)biler utgjorde av total forvaltning per 31.12.2022.

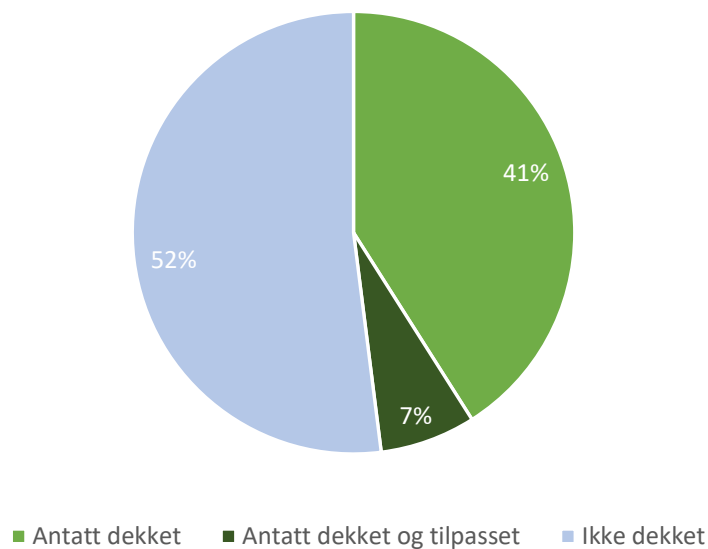
Ytterligere kartlegging vil gi flere aktiviteter som antas dekket og tilpasset. For eksempel er konsernets relative andel av SB1FMNs eierandel i mobilitetsselskapet Flex ikke inkludert her, eller vår eiermessige andel av f.eks. BN Banks dekkede og tilpassede aktiviteter.

Andelen «ikke dekket» i figurene under vil dermed kunne bli redusert.

Andel av likviditetsporteføljen antatt dekket og antatt tilpasset EU-taksonomien

Andel av eierinteresser antatt dekket og antatt tilpasset EU-taksonomien

Rapporteringspliktige selskaper

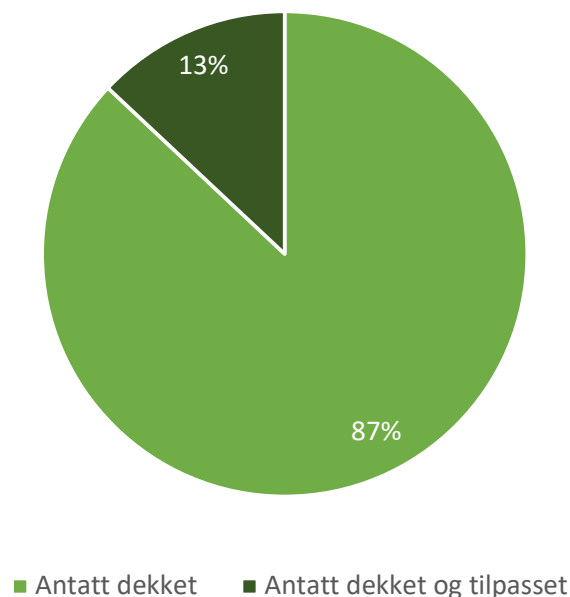
Ingen av våre lånekunder i bedriftsmarkedet er oss bekjent rapporteringspliktige (i tråd med EUs Non-Financial Reporting Directive) pr idag.

Husholdninger

Total brutto balanseført verdi for husholdninger viser totale utlån på egen bok til personmarkedet (dvs eksklusive SB1 Boligkreditt). Boliglån antas dekket av

taksonomien i sin helhet. Volumet som antas tilpasset taksonomien utgjøres av boliger som i) har byggeår 2012-20, ii) er bygget før 31.12.2020 og har energimerke A eller B, iii) er bygget 2021- og tilfredsstiller taksonomien tekniske kriterier, iv) er renoverert til minst 30% redusert energibruk (2 energiklasser opp), v) klimatilpassede boliger.

Andel av boliglånsporteføljen antatt dekket og antatt tilpasset EU-taksonomien

Aktiviteter kun inkludert i nevneren og ekskluderte aktiviteter

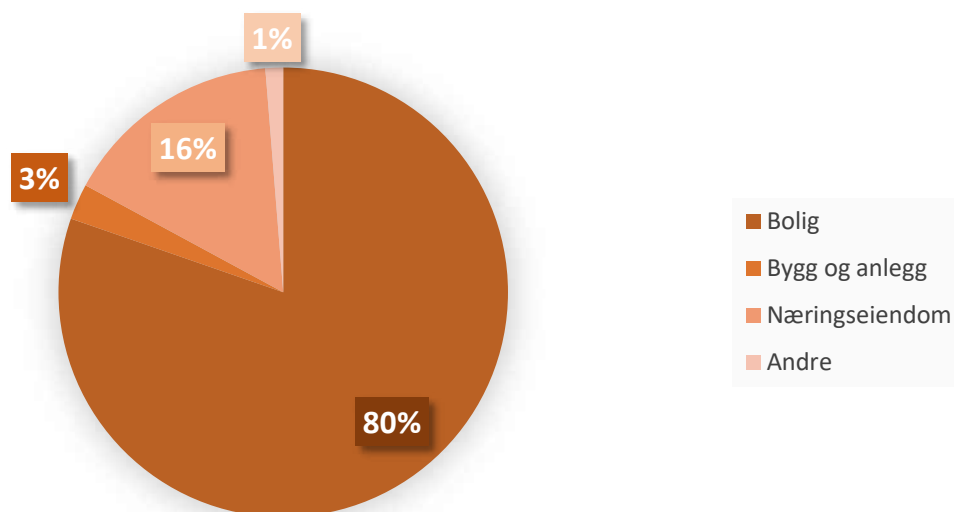
Aktiviteter kun inkludert i nevneren i den grønne brøken inneholder i) aktiviteter i næringslånporteføljen som hhv ikke er, og er, registrert med en NACE-kode som dekkes av klimamål 1 eller 2 (hhv «Aktiviteter ikke inkludert» og «Ikke-finansielle selskaper uten rapporteringsplikt under NFRD»). Den vesentligste andelen av antatt kvalifiserende objekter er energieffektive boliger og næringsseiendommer. Kriteriene for hvilke objekter som kvalifiserer er vurdert av en uavhengig tredjepart, Cicero Shades of Green, som del av arbeidet med

grønt obligasjonsrammeverk i 2021.

Eksponering i likviditetsporteføljen mot stat er fratrukket bankens investeringer i statsgaranterte grønne obligasjoner.

«Andre aktiviteter ekskludert» inkluderer hhv kontanter og fordringer på sentralbanker; utlån til/fordringer på kredittinstitusjoner med/uten avtalt løpetid; varige driftsmidler; goodwill; utsatt skattefordel; og andre eiendeler. Banken har ingen tradingportefølje.

Volum i vår utlånsportefølje som antas dekket av EU-taksonomiens klimamål

* Andre inkluderer: Faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting; forretningsmessig tjenesteyting; undervisning; helse- og sosialtjenester; kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter; annen tjenesteyting; elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning; vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet; transport og lagring; Informasjon og kommunikasjon; jordbruk, skogbruk og fiske; og industri.

METODE

Analysen av hvilke av bankens aktiviteter som er dekket ("eligible") under de delegerede rettsaktene for klimamålene i EU-taksonomien tar utgangspunkt i:

- hvilke finansielle instrumenter banken har eksponering i
- hvilke av sektorene som er dekket som vi har eksponering i via disse finansielle instrumentene
- hvilke økonomiske aktiviteter i de eksponerte sektorene banken har eksponering i hvilke kunder banken har innenfor disse sektorene, og hvorvidt disse er rapporteringspliktige under taksonomiforordningen
- hvorvidt en aktuell aktivitet møter minst ett teknisk kriterium for minst ett av de to miljømålene som det hittil er vedtatt tekniske kriterier for (reduksjon av klimagassutslipp og klimatilpasning).

VEIEN VIDERE

- **Kartlegge gjenværende eierposter** knyttet til aktiviteter dekket av og/eller tilpasset taksonomien vil kartlegges som forberedelse til rapportering for 2023.
- **Følge opp kredittstrategiske måltall** knyttet til energiklasse og klimarisiko for person- og bedriftsmarkedet. Bedrede lånevilkår gis også til både nye og eksisterende boliger som kvalifiserer under taksonomien.
- **Utnytte potensialet under taksonomien for omstillingsaktiviteter** både innen bolig/eiendom, bygg og anlegg, transport og industri. Eksisterende norsk lovgivning kan gjøre det enklere å vise at et lån som bidrar vesentlig til å oppnå ett miljømål i Norge ikke skader andre miljømål eller har betydelig sosial slagside. Men svært få nye bygg i vårt markedsområde møter i dag kravene EU-taksonomien setter, og endringene vil trolig komme for større bygg i toppsegmentet i Oslo-området først. Det vil derfor bli krevende å utvikle en portefølje av nybygg som kvalifiserer under EU-taksonomien. Derfor blir finansiering av renovering av eksisterende bygg viktig.
- **Koble klimarisiko- og taksonomidata:** Tettere kobling av data om antatt tilpassede utlån til boliger og næringseiendom med data om panteobjekter med vesentlig fysisk klimarisiko, for å kvalitetssikre det estimerte volumet. Panteobjekter med vesentlig klimarisiko er pr i dag ikke ekskludert fra estimatet over aktiviteter som er tilpasset EU-taksonomien (se vedlegget "Fysisk klimarisiko i utlånsporteføljen" for mer detaljer).
- **Kvalitetssikre antagelser om begrenset vesentlig**

skade og begrenset utfordring knyttet til sosiale minstestandarder: Fordi norsk lovgivning er streng på de fleste miljøområder er trolig behovet begrenset for å nedjustere volumet på grunn av skade på andre miljømål. Risikoen for nedjustering fordi aktiviteter bryter sosiale minstestandarder vurderes også som begrenset: Banken gjør en bærekraftvurdering av både kunden og det aktuelle lånet, og har ytterligere rutiner for sjekking av kunder knyttet til risikoen for økonomisk kriminalitet.

- **Følge policy-utviklingen i EU.** Det som hittil er kjent om hvilke aktiviteter som kan defineres som skadelige under EU-taksonomien, tyder på at banken har svært begrenset eksponering mot slike aktiviteter, og at disse i stor grad er ekskludert i vår kredittpolicy.
- **Kartlegging av lån** som er dekket av, og tilpasset til, de fire siste miljømålene i taksonomien.

Vedlegg 2 - PAI-rapportering

PAI (Principal Adverse Impact) er en rapporteringsstandard for investorer under Offentliggjøringsforordningen, på engelsk kalt SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation). Hensikten med rapporteringen er å samle data om bedrifters viktigste negative påvirkninger. Informasjonen under er ment for investorer som ønsker informasjon om

SpareBank 1 Sørøst-Norge. Det er rapportert etter beste evne og med nåværende tilgang på data. Det refereres til kapitler i årsrapporten, nettsider eller rapporter hvor man kan finne mer informasjon. Rapporteringen gjelder for hele konsernet.

Kategori	Indikator	Måleenhet	SpareBank 1 Sørøst-Norges rapportering	Utdypende informasjon og referanse	
Utslipp	1	Klimagassutslipp	Scope 1 klimagassutslipp (tCO ₂ e)	26	Se årsrapport, vedlegget "Klimagassutslipp i eget hus"
			Scope 2 klimagassutslipp (tCO ₂ e)	105	Se årsrapport, vedlegget "Klimagassutslipp i eget hus"
			Scope 3 klimagassutslipp (tCO ₂ e)	275329	Inkluderer hhv scope 3-utslipp fra drift (se årsrapport, vedlegget "Klimagassutslipp i eget hus") og utlånsportefølje (vedlegget "Klimagassutslipp i utlånsporteføljen").
			Totale klimagassutslipp (tCO ₂ e)	275461	Inkluderer driftsutslipp (scope 1-3, samt estimerte utslipp fra porteføljen av bolig- og næringslån.
	2	Karbonavtrykk	Karbonavtrykk	275461	Lik totalt klimagassutslipp, ettersom beskrivelsen her gjelder hele aksjeverdien.
	3	Karbonintensitet	tCO ₂ e/mill kr inntekt	108,71	Se årsrapport, vedlegget "Klimagassutslipp i utlånsporteføljen". NB! Nevneren er inntekt (netto renteinntekter, provisjonsinntekter, og andre inntekter), ikke utlån. Brukes utlån er intensiteten betydelig lavere. For karbonintensitet til de viktigste verdipapirfondene vi distribuerer, se bærekraftkapittel i årsrapport, underkapittel "Bærekraft i fondsforvaltning"
	4	Fossilt brensel		Konsernet er ikke involvert i produksjon av fossil kraft, energi eller brensel, og låner heller ikke ut til nye kunder i denne sektoren. Hvis et verdipapirfond investerer i selskaper som får vesentlige deler av sine inntekter fra termisk kull, eller som baserer vesentlige deler av sin virksomhet på termisk kull, bidrar til alvorlig miljøskade eller på et aggregert selskapsnivå fører til uakseptable klimagasser vil fondet få lavere bærekraftscore, og risikerer å ikke inkluderes blant bankens anbefalte fond.	Bærekraftpolicy, s 19. Bærekraftkapittel i årsrapport, underkapitlene "Ansvarlige utlån" og "Bærekraft i fondsforvaltning".
5	Ikke-fornybar energiforbruk og produksjon		Produksjon: Se forrige punkt. Forbruk: Så godt som 100% av fysisk levert strøm i Norge var fra fornybar kraft i 2022 (1.6% fra varmekraft, hvorav ca 40% er fornybar).	Konsernet kjøper opprinnelsesgarantier for sitt energiforbruk. Kontorene SB1 Modum bragte inn i SB1 Sørøst-Norge vil innlemmes i ordningen fra 2023.	
6	Energiforbruksintensitet	GWh per million NOK	0,001783741	Energiforbruk 4,528 GWh/(netto renteinntekt 1.619.000.000 + netto provisjonsinntekter og andre inntekter 915.000.000)	
Biologisk mangfold	7	Negativ påvirkning på biologisk mangfold		Konsernet har ikke virksomhet i eller nær biodiversitets-sensitiv områder. Det gis ikke lån til selskaper som i) har spesielt høy risiko for, eller konkrete mistenkte tilfeller av, alvorlig miljøskade, eller mangler økonomisk evne til å gjennomføre nødvendige miljøtiltak og til å etterleve miljømessige pålegg; ii) benytter tømmer fra aktører som driver med ulovlig tømmerhogst, salg av ulovlig hogd tømmer eller avskoging, eller ødelegger tropiske regnskoger, fjerner primærskog eller fredede skoger (High Conservation Value Forests); iii) handler med dyre- og plantearter som bryter med internasjonale regler for handel med truede dyr og planter, eller som truer bestander av rødlistede arter. Hvis et verdipapirfond investerer i selskaper som bidrar til alvorlig miljøskade, vil fondet få lavere bærekraftscore, og risikerer å ikke inkluderes blant bankens anbefalte fond.	Bærekraftpolicy, s 17 og 19. Bærekraftkapittel i årsrapport, underkapitlene "Ansvarlige utlån" og "Bærekraft i fondsforvaltning".

Kategori	Indikator	Måleenhet	SpareBank 1 Sørøst-Norges rapportering	Utdypende informasjon og referanse
Vann	8 Utslipp til vann	Tonn utslipp til vann.	Konsernet har ikke direkte utslipp til vann, og gir ikke lån til selskaper som driver vannkraftproduksjon som ikke tilfredsstillende prinsippene til World Commission on Dams eller har virksomhet i områder som allerede har vannmangel, eller der slik virksomhet ville ha kommet i konflikt med lokalsamfunnets behov. Hvis et verdipapirfond investerer i selskaper som bidrar til alvorlig miljøskade eller uakseptable nivåer av klimagasser, vil fondet få lavere bærekraftscore, og risikerer å ikke inkluderes blant bankens anbefalte fond.	Bærekraftpolicy, s. 14 og 17. Bærekraft-kapittel i årsrapport, underkapitlene "Ansvarlige utlån" og "Bærekraft i fondsforvaltning".
Avfall	9 Farlig og radioaktivt avfall	Tonn farlig avfall og radioaktivt avfall.	Konsernet genererer ikke farlig avfall eller radioaktivt avfall, og gir ikke lån til selskaper som har spesielt høy risiko for, eller konkrete mistenkte tilfeller av, alvorlig miljøskade. Hvis et verdipapirfond investerer i selskaper som bidrar til alvorlig miljøskade, vil fondet få lavere bærekraftscore, og risikerer å ikke inkluderes blant bankens anbefalte fond.	Bærekraftpolicy, s- 9, 15 og 19. Bærekraft-kapittel i årsrapport, underkapitlene "Ansvarlige utlån" og "Bærekraft i fondsforvaltning".
Sosiale og arbeidsrettigheter	10 Brudd på FNs Global Compact (UNGC)-prinsipper og OECDs retningslinjer for multinasjonale foretak	Involvering i brudd på UNGC-prinsippene eller OECDs retningslinjer for multinasjonale foretak.	Konsernet er medlem av FNs Global Compact, og er ikke kjent med brudd på prinsippene til FNs Global Compact eller OECDs retningslinjer for multinasjonale foretak.	https://unglobalcompact.org/what-is-gc/participants/137431
	11 Mangel på prosesser og verktøy for å overholde FNs Global Compacts prinsipper og OECDs retningslinjer for multinasjonale foretak	Retningslinjer for å overvåke overholdelse av UNGC-prinsippene eller OECDs retningslinjer for multinasjonale foretak eller klage-/klagebehandlingsmekanismer for å håndtere brudd på UNGC-prinsippene eller OECDs retningslinjer for multinasjonale foretak.	Konsernet har interne og eksterne varslingskanaler. Følgende retningslinjer sikrer at vi overvåker overholdelse av UNGC-prinsippene og OECDs retningslinjer for multinasjonale foretak: <ul style="list-style-type: none"> • Policy for bærekraft • Policy for etikk, gode holdninger og god forretningsskikk • Policy for håndtering av interessekonflikter • Policy for forebygging og håndtering av interne misligheter • Policy for egnethetsvurdering • Policy for godtgjørelse • Policy for personvern • Policy for eierstyring og selskapsledelse • Standard for varsling av kritikkverdige forhold • Grønnvaskingsplakaten • Miljøfyrtårn-sertifisering • Retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond • Retningslinjer for samfunnsansvar og bærekraft i likviditetsporteføljen • Policy for likestilling og mangfold • Policy for forebygging og håndtering av interne misligheter • Policy for kredittrisiko for hhv PM og BM • Policy for innkjøp (kommer i 2023) 	Bærekraftpolicy, s. 8. Linker til policyer som er eksternt tilgjengelige: https://www.sparebank1.no/nb/sorost/om-oss/barekraft/retningslinjer-og-rammeverk.html . Medlemskap UNGC: https://unglobalcompact.org/what-is-gc/participants/137431 .
	12 Ujustert lønnsforskjell mellom kjønnene	Gjennomsnittlig ujustert lønns-gap mellom kjønn.	Kvinnens lønn i % av menns: 82% blant medarbeidere og 91% blant ledere.	Kapittelet "Våre medarbeidere" i årsrapport og vedlegg "Redegjørelse for arbeidet med likestilling, mangfold og inkludering".
	13 Styrets kjønns-mangfold	Forhold mellom kvinnelige og mannlige styremedlemmer uttrykt i prosent av alle styremedlemmer.	44,40 %	https://www.sparebank1.no/nb/sorost/om-oss/om-banken/ledelse/styret.html
	14 Eksponering for kontroversielle våpen	"Involvering i produksjon eller salg av kontroversielle våpen (antipersonellminer, klaseammunisjon, kjemiske våpen og biologiske våpen)."	Konsernet er ikke involvert i produksjon eller salg av kontroversielle våpen, og gir heller ikke lån til selskaper som er det. Hvis et verdipapirfond investerer i selskaper som produserer/selger kontroversielle våpen, vil banken stoppe nysalg av fondet.	Bærekraftpolicy, s. 14. Bærekraft-kapittel i årsrapport, underkapitlene "Ansvarlige utlån" og "Bærekraft i fondsforvaltning".

Vedlegg 3 - Klimarisiko (TCFD-indeks)

Banken rapporterer på klimarisiko i tråd med anbefalingene til Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). Dette hjelper oss til å bedre forstå våre risikoer og muligheter på klimaområdet.

Virksomhetsstyring

STYRETS INNSIKT I KLIMARELATERTE RISIKOER OG MULIGHETER

Styret har i 2022 økt sin rolle og innsikt i klimarisiko, som har vært tema på 7 styremøter (kvartalsmessig risikorapportering, revidering av strategi, årsrapportering, samt revidering av bærekraftpolicy).

Styret har i 2022:

- Godkjent ny konsernstrategi, der bærekraft er ett av de overordnede strategiske målene, og ligger i bunn for strategien for hhv person- og bedriftsmarkedet.
 - Godkjent ny bærekraftstrategi (2023–2025) (se «Strategi» under), og revidert bærekraftpolicy. Revidering skjer årlig, og må godkjennes av styret.
 - Godkjent bærekraftsmål, inkludert mål om å redusere utslippene i drift og utlån med 7%/år pr krone tjent, samt tiltak for å gjennomføre strategien.
 - Godkjent endringer i kredittpolicy for å hensynta klimarisiko, samt inkludering av ytterligere bærekraftsaspekter i policy for innskudds- og plasseringsområdet.
 - Ført tilsyn med arbeidet på klimarisiko. Årlig statusrapport for bærekraft er i styrets faste møteplan. Det samme er årlig lederbekreftelse, pilar 3-rapportering og årsrapport for styring og kontroll der klimarisiko er inkludert. Risikorapportering der disse temaene er integrert, og status for tiltak i strategien, er begge på sakslisten hvert kvartal, sammen med oppfølging av målekortet til hver avdeling, hvorav flere inkluderer egne KPIer knyttet til klimarisiko.
 - Startet et spesialtilpasset læringsløp på bærekraft som løper ut strategiperioden til 2025, med et kursopplegg om klima- og miljøaspektene innen bærekraft, der trusler og muligheter for forretningsmodellen i et 10-årsperspektiv i lys av bankens eksponering var et eget diskusjonstema.
- Se vår bærekraftpolicy for utdypende forklaring om styrets rolle. For mer informasjon om prosess for kvantifisering av klimarisiko, se punkter om stresstesting i avsnittene om hhv Strategi og Risikostyring under.

LEDELSENS ROLLE I VURDERINGEN OG HÅNDBTERINGEN AV KLIMARELATERTE RISIKOER OG MULIGHETER

Konsernledelsen har satt de overordnede ambisjonene og har vært tett på arbeidet i 2022:

- Konsernledelsen forhåndsbehandlet alle styresakene over, og følger samme læringsløp som styret.
- Konsernledelsen har også fått presentert, og diskutert, forretningsmuligheter innen bærekraft som separat agendapunkt.
- Et bærekraftråd har blitt etablert, der operativt ansvarlige for gjennomføring av klima- og bærekraftstrategien i ulike avdelinger, inkludert ledere der det er relevant, møtes månedlig for koordinering og overvåking av status.
- Leder for bærekraft leder en egen enhet med fagansvar for bærekraft. Han leder også bærekraftrådet, og har ansvaret for å innarbeide klimarisiko i risikostyring, i samarbeid med leder for risikostyring.

Strategi

HVILKE KLIMARELATERTE RISIKOER OG MULIGHETER VIRKSOMHETEN HAR IDENTIFISERT PÅ KORT, MEDIUM OG LANG SIKT

Banken har i 2022 oppdatert vurderingen av klimarisikoer og -muligheter som del av strategiarbeidet, basert på estimerte utslipp og karbonintensitet per bransje, data om fysisk klimarisiko og energieffektivitet for bankens panteobjekter innen næring og boliger. Vi kan være utsatt for klimarisiko både gjennom utlån til bedriftsmarkedet, boliglån til personmarkedet, verdipapirfondene vi distribuerer, og gjennom vår likviditetsportefølje.

Generelt har banken lav karbonrelatert kreditteksponering sammenlignet med mange andre banker i Norge og utlandet. Vi har ikke direkte eksponering mot utslippsintensive bransjer som shipping, fiskeri, havbruk eller fossil energiproduksjon (kun indirekte via et lite fåtall engasjementer innen oljeservice og drivstoffsalg), og har liten eksponering mot landbruk. Det bør sikre god tilgang på funding videre, vi bør være en attraktiv

partner for andre banker, og vi bør være en attraktiv arbeidsplass for bevisste ansatte.

Totale estimerte utslipp og karbonintensitet fra eiendom, bygg og anlegg, der vi har 3/4 av vårt utlånsvolum, er svært lave. Men de er likevel signifikante om den delen av verdikjeden som er inkludert i bransjene transport, varehandel, skogbruk, industri og tjenesteyting tas med. Vår karbonrelaterte kreditteksponering er størst mot boliglån. Det er naturlig siden boliglån utgjør storparten av bankens totale utlånportefølje. Også likviditetsporteføljen har eksponering mot boliglån og næringsseiendom. Basert på PCAF-estimer er bankens karbonrelaterte kreditteksponering i næringslån størst mot jordbruk (41%), tross beskjedne utlånsvolumer (2.5%).

Vår analyse forteller oss blant annet at vår utlånportefølje:

- På mellomlang sikt (1–5 år) har overgangsrisiko knyttet til økte CO₂-avgifter, kundekrav om nullutslipp og teknologisk overgang til nullutslippsdrift i flere bransjer vi enkeltvis har liten eksponering mot, men som samlet utgjør en viktig andel av næringslånporteføljen: bygg og anlegg, transport, drivstoffsalg, driftsselskaper og landbruk.
- På mellomlang sikt har vesentlig overgangsrisiko mot et fåtalls enkeltkunder innen industri som er sårbare for økte strøm- og kvotepriser, enten fordi de ikke klarer å hente igjen kostnadene i økte priser mot kunde eller fordi leverandørene deres stenger ned virksomheten på grunn av for høye priser på energi og/eller klimakvoter.
- På mellomlang sikt har vesentlig overgangsrisiko, men også store muligheter for positiv påvirkning, innen eiendom (både boliger, prosjekter og utleie). Høye strømpriser har økt bevisstheten rundt strømkostnader i energisløsende bygg og boliger. EU vedtar snart direktiver som krever renovering av de 15% minst energieffektive byggene, antagelig senest 2030, og lignende krav for boliger senest 2033. Krav til solceller vil fases inn både for næringsbygg og boliger i samme periode. Det er uklart om, og når, kravene vedtas i Norge, og reprising av lån er mulig siden refinansiering skjer nokså ofte. Men dette er likevel en vesentlig risiko når mange lån som inngås i dag, til bygg med lav energieffektivitet og ingen egen energiproduksjon, vil ha lengre løpetid enn 7-10 år.
- På mellomlang og lang sikt (1–10 år) har begrenset fysisk klimarisiko, selv om et lite segment har indikasjon på høy klimarisiko (se vedlegget «Fysisk klimarisiko i utlånporteføljen»)
- På lang sikt (6–10 år) har overgangsrisiko knyttet til reutleie eller salg av næringsbygg vi låner ut til på grunn av teknologiutvikling og markedsendring (hvis vår låntager leier ut et bygg av dårlig teknisk kvalitet, leietager ikke ønsker å fornye leiekontrakten, og vår låntager ikke har råd til å oppgradere bygget slik at

det tilfredsstiller mulige leietageres klimakrav).

- På lang sikt (10+ år) kan ha større fysisk klimarisiko, hvis boliger eller næringsseiendommer er lokalisert på steder med økt risiko for regnflom, stormflo, kvikkleire, skred eller ras, og situasjoner eller hendelser som oppstår ikke dekkes av låntagers forsikring.

Overgangsriskoen både innen eiendom og elektrifisering er trolig størst i byer og større kommuner. Både nullutslippskrav og kundekrav om miljøsertifisert, energi effektiv eiendom vil trolig være tydeligere (og komme tidligere) her. Det samme gjelder regnflom; grønne områder som tar unna vannmassene ved styrtregn er oftere bygget ned i byer. Vårt markedsområde har imidlertid totalt sett relativt lav fysisk klimarisiko i internasjonal sammenheng.

Vi har begynt (se tiltak i neste avsnitt) å utforske forretningsmuligheter innen finansiering, og nye partnere som kan hjelpe kunden i klimaomstillingen. Banken tilbyr grønne lån til nye, eksisterende og renoverte boliger med høy energieffektivitet, som vi på sikt mener vil bidra til å redusere risiko i utlånporteføljen. Vi ser også potensiale for økt etterspørsel etter grønne innskudd og bærekraftig fondssparing.

HVILKEN PÅVIRKNING KLIMARELATERT RISIKO OG -MULIGHETER HAR PÅ VIRKSOMHETENS DRIFT, STRATEGI OG FINANSIELLE PLANLEGGING

Bærekraft er valgt ut som ett av konsernets syv satsingsområder. Ett av bærekraftmålene SpareBank 1 Sørøst-Norge har valgt å fokusere særskilt på i sin strategi, er mål 13: Stoppe klimaendringene. Den ene av de tre hovedpilarene i konsernstrategien for bærekraft er å være klimaoffensiv og hjelpe kundene bli det. Bærekraft er også integrert i strategiene for person- og bedriftsmarkedet. I bedriftsmarkedet er det planlagt kommersielle satsinger med fokus på bærekraft inn mot to spesifikke bransjer med tilhørende resultatmål, samt salgsmål for klimaregnskap.

I tråd med FNs prinsipper for ansvarlig bankvirksomhet, som banken har signert, inkluderer bærekraftstrategien tiltak for å hjelpe personmarkeds- og bedriftskunder i klimaomstillingen. Dette inkluderer en tung satsing på kompetanse hos rådgivere mot person- og bedriftsmarkedet for å gjøre dem bedre i stand til å rådgive kundene om risiko på klimaområdet (spesielt innen eiendom, og bransjer med overgangsrisiko knyttet til elektrifisering).

Det satses på samarbeid med partnere inn mot henholdsvis renovering og klimatilpasning av boliger og næringsbygg. Vi vil også utnytte det voksende kravet om klimaregnskap for SMBer til å tilby dette via vårt regnskapshus.

Andre konkrete tiltak for oppfølging i bærekraftstrategien inkluderer satsing på finansiering av nullutslipp-skjøretøy og maskiner; solcellefinansiering for boliger og næringsbygg; og planlagt satsing på samarbeid på tvers av relevante avdelinger i banken langs verdikjeden for grønne bygg og boliger. «Trekantsamarbeidet» skal inkludere finansiering og megling av grønne næringsbygg, megling av boliger i disse byggene, og salg av grønne boliglån knyttet til disse boligene.

Et annet viktig tiltak i bærekraftstrategien er å integrere klimahensyn i virksomhetsstyringen gjennom klimabudsjetter for de viktige delene av virksomheten. Dette er sentralt i finansiell planlegging.

Etter de nylige fusjonene har konsernet satt i gang en vurdering av eide og leide eiendommer. Klimahensyn er integrert i vurderingen, gjennom prinsipper om å redusere arealbruk, unngå riving, sortere avfall under renovering, unngå unødig transport, tilrettelegge for klimavennlig pendling, kreve fossilfri byggeplass, og vurdere egen energiproduksjon. Nye og reoverte lokaler skal møte kravene i EU-taksonomien der det er hensiktsmessig. Løsningene som velges skal ta høyde for store endringer i bruksmønster, for å forlenge levetiden til lokalene.

SpareBank 1 Sørøst-Norge måler karbonrelatert kreditt-eksponering, inkluderer klima som del av kredittprosessen, stiller krav til klima i lån til bolig og næringsbygg, og utsteder regelmessig grønne obligasjoner. Vi agerer dermed i stor grad i tråd med målene for banker i Veikart for grønn konkurransekraft i finansnæringen, som skal nås innen 2030.

ULIKE SCENARIERS MULIGE PÅVIRKNING PÅ VIRKSOMHETENS DRIFT, STRATEGI OG FINANSIELLE PLANLEGGING (INKLUDERT ET 2°C-SCENARIO)

Arbeidet med scenarioanalyser er påbegynt. Vi har så langt brukt enkle scenarier bygget på scenarier fra Network for Greening the Financial System (se under); ett med relativt høy overgangsrisiko på kort sikt, men lavere fysisk klimarisiko i tråd med 2°C-målet («Ordnet»), ett med lav overgangsrisiko på kort sikt, men kraftig overgangsrisiko på noe lengre sikt, samt høyere fysisk klimarisiko (et 3°C-scenario) («Uordnet»), og et scenario uten overgangsrisiko, men med ditto kraftigere fysisk klimarisiko (et 4°C-scenario) («Varm verden»). Disse er valgt for å få frem bredden i mulige påvirkninger fra både overgangsrisiko og fysiske klimarisikoer innenfor ulik tidshorisont.

I 2022 har scenariene blitt videreutviklet i arbeidet med klimastresstesting av bankens eksponering mot fysisk klimarisiko, samt inntekter fra/utlån til karbonintensive bransjer.

Eiendomsprosjekter i figuren under inkluderer boliger, og eiendomsutleie inkluderer boligutleie/boligsalg. Kategorien fossile kjøretøy/maskiner er også relevant for private kjøretøy/maskiner.

SpareBank 1-bankene samarbeider om å utvikle bransjeledende stresstesting av klimarisiko. Banken deltar i dette arbeidet. Forprosjektet som vil levere forslag til metodikk og utforming, pågår. Endelig forslag vil presenteres og godkjennes i mars 2023. Utviklingen av stresstester vil bygge på eksisterende modeller i alliansen. Data og forutsetninger på klimarisiko vil hentes både internt og eksternt. Arbeidet vil pågå i 2023.

BRANSJER SCENARIER	EIENDOMSPROSJEKTER	EIENDOMSUTLEIE	FOSSILE KJØRETØY/MASKINER <small>(TRANSPORT, BYGG & ANLEGG, LANDBRUK, DRIFTSSELSKAP)</small>
ORDNET	Høyere karbonpris gir økt materialkostnad. Miljøstandarder, forskrifter og kunder krever sikker energitilgang, egen energiproduksjon og nærhet til kollektivknutepunkter . Krav til sirkulær byggeprosess, utslippsfri anleggsplass og energieffektive bygg med lavkarbonmaterialer øker kostnadene.	Høyere karbonpris og klimakrav i byggeprosessen gir dyrere bygg, høyere leie, og derfor potensielt færre kunder. Endrede kundepreferanser (romløsninger, energieffektivitet, miljøsertifisering) øker drifts- og vedlikeholdskostnad. Krav: eldre bygninger må rehabiliteres ; øker kostnader.	Lovkrav gir rask omstilling til el-drift, økte kostnader . Restverdi på fossile kjøretøy/maskiner faller. Små aktører avhengige av offentlige oppdrag rammes. Høyere karbonpris/kostnad for utslipp. Endrede kundepreferanser øker press for el/hydrogen/bio for større maskiner/kjøretøy
UORDNET	Lav karbonpris på kort sikt, øker deretter raskt; øker materialpriser. Krav til nye typer teknologi/materialer i bygningen medfører økte kostnader. Myndighetene bruker sterke virkemidler for å snu utviklingen; bransjen klarer ikke innfri eller det koster svært mye. Omdømmerisiko for kunden (og banken) hvis kunden ikke tilpasser seg regulatoriske krav. Erstatningskrav pga. miljøpåvirkning.	Få krav initielt, men deretter bruker myndighetene sterke virkemidler for å snu utviklingen; bransjen klarer ikke innfri eller det koster svært mye. Endrede kundepreferanser og myndighetskrav gir bortfall av kundegrupper. Forbud mot bruk av tekniske løsninger f.eks. fyring, materialer etc. medfører økte kostnader. Omdømmerisiko hvis man ikke tilpasser seg regulatoriske krav.	Få krav initielt, særlig til større maskiner/kjøretøy, men deretter bruker myndighetene sterke virkemidler for å snu utviklingen; bransjen klarer ikke innfri eller det koster svært mye. Endrede kundepreferanser og myndighetskrav gir bortfall av kundegrupper. Påbud om nullutslippskjøretøy/maskiner krever raske, store investeringer.
VARM VERDEN	Ekstremvær og naturrisiko gjør utbygging vanskelig og usikkert, og stiller tøffere krav, som igjen øker kostnader. Sterke klimaendringer : Ustabile/dyrt leveranser av materialer (tørke, sykdommer, sosial uro, krig). Prosjekter i områder med (snø)aktiviteter som bortfaller blir mindre attraktive. Begrenset reiseaktivitet pga. belastning på infrastrukturen.	Ekstremvær og naturrisiko gjør utbygging vanskeligere, gir færre utleieobjekter. Sterke klimaendringer , grunnlaget for (snø)aktiviteter bortfaller. Begrenset reiseaktivitet eller hindringer pga. belastning på infrastrukturen. Vedlikeholdskostnader øker kraftig pga. ekstremvær.	Ekstremvær skader veier og ladeinfrastruktur, og hindrer leveranser av komponenter til kjøretøy. Naturskade gir flere oppdrag for maskinentreprenører.

Risikostyring

VÅRE PROSESSER FOR Å IDENTIFISERE OG VURDERE KLIMARELATERTE RISIKOER

På overordnet nivå og operasjonell risiko

Viktige eksponeringer innen klimarisiko for banken er våre utlån til person- og bedriftsmarkedet, likviditetsporteføljen vår, samt verdipapirfondene vi investerer i på vegne av våre kunder. Viktige styringsdokumenter i prosessen for å identifisere klimarelaterte risikoer er derfor risikostrategi, kredittstrategi inklusive kredittstrategiske måltall, retningslinjer for bærekraft i likviditetsforvaltningen, samt retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond.

Banken anser overgangsrisiko som viktigere enn fysisk klimarisiko på kort sikt, og overgangsrisiko blir viktigere i det generelle risikobildet til banken, om enn fra et lavt utgangspunkt.

Vi vurderer klimarisiko årlig. I 2022 identifiserte og vurderte egne arbeidsgrupper slike risikoer på hvert av konsernets sentrale virksomhetsområder (personmarked, bedriftsmarked, finans, sparing og plassering, betaling, Regnskapshuset, Eiendomsmedglør 1 og Z eiendom, HR, marked, forsikring, kommunikasjon, økonomi og drift). Områder med høy risiko følges opp med tiltak i etterkant, integrert i bærekraftavdelingens tiltaksplan og i compliance- og risikostyringsavdelingenes oppfølgingssystem.

Som del av vårt arbeid for å følge FNs prinsipper for ansvarlig bankdrift gjennomfører vi en påvirkningsanalyse for konsernet. Den oppdaterte analysen for 2022 viste at bankens mest vesentlige negative påvirkning var innenfor

- Ressurser og tjenester som er tilgjengelige, oppnåelige og har god kvalitet (finansielle tjenester og boliger)
- Sirkularitet (avfall og ressursintensitet)
- Klimastabilitet

Banken er Miljøfyrtårn-sertifisert etter bransjereglene for bank og finans (kontorene til tidligere Sparebanken Telemark skal miljøfyrtårnsertifiseres i 2023, sammen med nytt hovedkontor, som del av resertifisering av resten av kontorene). Banken lager eget klimaregnskap for hele konsernet, og planlegger i 2023 å integrere dette i virksomhetsstyringen (se avsnitt om finansiell planlegging over). Banken opplever derfor å ha kontroll på den operasjonelle risikoen knyttet til klima.

I utlånsporteføljen

Risiko og compliance-avdelingen har i samarbeid med leder for bærekraft gjort en overordnet risikoanalyse av fysisk klimarisiko og overgangsrisiko for bransjene i

vår utlånsportefølje. Inndelingen ble gjort etter tosifret NACE-kode. Dette har gitt oss en foreløpig oversikt over klimarisiko. Vi vurderer både fysisk klimarisiko og overgangsrisiko. Innen overgangsrisiko vurderer vi politisk og juridisk risiko, omdømmerisiko, markedsrisiko og klimadrevet teknologisk innovasjon. Vi kommer frem til klimarisiko ved å vurdere sannsynlighet, sårbarhet og eksponering.

Banken har anskaffet data på estimert fysisk klimarisiko (flom, stormflo, kvikkleire, skred, ras, snøskred) fra Norkart for alle panteobjekter (se eget vedlegg om fysisk klimarisiko), samt en kartklient hvor enkeltobjekter kan vurderes i forkant av innvilgelse. Kartløsningen gjør det også mulig å analysere klimarisiko som konsentrasjonsrisiko (risikoen for at en for stor andel av bankens eksponering er konsentrert i et lite geografisk område), og vurdere samvariasjon av klimarisikofaktorer på tvers av objekter. Dataene tas i bruk i klimastresstesting (f.eks. kan objekter med høy risiko/sårbarhet analyseres i lys av ulike scenarier hvor man justerer reduksjonsfaktor og øker lånets andel av pantets verdi (loan to value; LTV) for alle slike objekter).

Vi involverer kunderådgivere i risikoanalysene nevnt over. Slik får de mer kunnskap om temaet, samtidig som de bidrar med førstehåndskunnskap om kunden inn i analysen.

Banken tar nå i bruk en ny modell for vurdering av bærekraft i næringslån (se avsnitt om prosesser for å vurdere klimarelatert risiko, under).

På kundenivå

Dialog med kundene på personmarked og bedriftsmarked om klima- og bærekraftsrisiko og -muligheter er påbegynt. Vi begynte dialogen med relevante næringskunder i 2021, hadde bærekraftsmøter med ca. 20 kunder som er utsatt for eller ser muligheter knyttet til klimarisiko i 2022, og bærekraft er nå tema i svært mange møter med næringskunder.

Nye produkter/tjenester

Banken har implementert policy for nye og endrede produkter, løsninger og prosesser. I rutine er det obligatorisk for produkteier å besvare konkrete kontrollspørsmål knyttet til klimarisiko før lansering av nye produkter, prosesser og tjenester. Dette gjelder både for egenutviklede produkter, og produkter som banken mottar fra SpareBank 1 Utvikling. Alle nye verdipapirfond banken distribuerer ESG-merkes.

VÅRE PROSESSER FOR Å HÅNDTERE KLIMARELATERTE RISIKOER

Vi identifiserer, vurderer og håndterer klimarisiko på ulike nivåer og med ulike metoder:

- På overordnet nivå gjennom bankens prosess for å

vurdere sitt kapitalbehov (Internal Capital Adequacy Assessment Process; ICAAP), risikostrategi, øvrige styrende dokumenter mv.

- På detaljert nivå gjennom vurderinger som foretas ved kredittinnvilgelse, investeringsbeslutninger, produktutvikling mv.
- Løpende overvåking og kvartalsvis rapportering fra administrasjonen til styret og ledelsen.
- Gjennom grønt obligasjonsrammeverk, tredjepartsvurdert av Cicero Shades of Green i lys av EU-taksonomien, som skal bidra til å synliggjøre hvor stor andel av utlånsporteføljen som er grønn i tråd med internasjonale krav til grønne obligasjoner.

HVORDAN VÅRE PROSESSER FOR Å IDENTIFISERE, VURDERE OG HÅNDTERE KLIMARELATERT RISIKO ER INTEGRERT I VÅR OVERORDNEDE RISIKOSTYRING

Klimarisiko er integrert i bankens system for å *identifisere* risiko på områder med vesentlig påvirkning:

- Hvis bærekraft- eller klimarisikoer identifisert gjennom risikoworkshops vurderes å være høye, inkluderes risikoen og planlagte tiltak i risiko-oppfølgingssystemet Betr.

- SpareBank 1 krever at forvaltere av fondene banken distribuere årlig besvarer et spørreskjema for å oppdatere deres bærekraftskåre. Fondene må avklare at de ikke investerer i virksomhet relatert til termisk kull; selskaper som medvirker til avskoging; eller selskaper som gjennom handlinger eller unnlater forårsaker uakseptable nivåer av klimagasser (vesentlig høyere utslipp, også per produsert enhet, enn sammenlignbare selskaper).

- Panteobjektets eksponering for fysisk klimarisiko blir kartlagt i alle låneengasjementer over 5mNOK i bedriftsmarkedet, og for boliglån med belåningsgrad over 80 % eller sikkerhetsverdi over 15mNOK. Høy risiko inntreffer hvis kartklient eller informasjon rådgiver har (besøk, fra kunde, eller lokalkunnskap) viser at Gnr/Bnr er utsatt for en eller flere av følgende risikoer, og at tiltak mangler:

- Kvikkleire: Høy faregrad
- Flom: 10- eller 20-årsflom
- 20års stormflo
- Både i snøskred- og steinsprangzone
- Skredhendelser
- Svært utsatt for andre typer fysisk klimarisiko, f eks. tørke eller sterk vind

Deretter vurderes risikoen i relevante kontekster:

- Risikostyring er representert i hovedkredittutvalget, og inkluderes derfor i komplekse og store lånesaker.
- Bankens leder for bærekraft sitter i arbeidsgruppen som bistår spare- og plasseringsutvalget i SpareBank 1 i bærekraftvurderinger av verdipapirfond. Fond som ikke tilfredsstillende SpareBank 1s forventninger fordi de har høy klimarisiko, får en lav skåre i vår vurdering.
- Vurderingen i lånesaker med høy fysisk klimarisiko

skal adressere i) tiltak som kan redusere risikoen som er identifisert, ii) om risikoen er akseptabel for banken, iii) om risikoen bør prises høyere, og iv) om det bør stilles strengere krav til nedbetalingstid.

- Klimarisiko skal vurderes i alle næringslån. En egen modell for vurdering av slik risiko må brukes hvis engasjementet er over 5mNOK (10mNOK for eiendomsutleie og eiendomsprosjekter). Den krever svar på generelle spørsmål om fysisk klimarisiko og overgangsrisiko for alle bransjer, samt obligatoriske, spesifikke spørsmål for viktige risikobrancher for banken: eiendomsutleie, eiendomsprosjekter, maskinentreprenører, transport og landbruk. Bankens har deltatt aktivt i utforming av modellen, som er utviklet av SpareBank 1-alliansens Kompetansesenter for kredittmodeller, samt spørsmål som stilles til kunder i nøkkelbransjer. Modellen muliggjør integrering av klimarisiko i analyse av kredittrisiko etter hvert som data- og analysegrunnlaget blir tilstrekkelig.

Vi gjør følgende for å *håndtere* klimarisiko ved å redusere, overføre, akseptere eller kontrollere den:

- Vi tar inn klimarisiko i rutine for internkontroll, samt i risikovurderinger på andre områder enn bærekraft.
- Identifiseres det en høy bærekraft- eller klimarisiko i risikoworkshops vil det identifiseres tiltak i bankens kredittpolicy, kredittfaglige standarder og rutiner for å håndtere risikoen, eller nye tiltak må opprettes. Risikoen følges opp til neste risikoworkshop med egnet måling.
- Enheten for bærekraft har det faglige ansvaret for å bestemme hvorvidt og i hvilken grad en gitt klimarisiko er vesentlig, men ansvaret for å innarbeide slike vesentlighetsbetraktninger i risikostyring og gi dem korrekt prioritet i lys av andre risikoer ligger hos leder for risikostyring i samarbeid med leder for bærekraft.
- Akseptabel nedbetalingstid for næringsbygg er differensiert etter energiklasse og belåningsgrad. Bygg med lav energieffektivitet, eller som ikke har energiattest, kan bli nektet lån. Men vi tilbyr gunstige lånevilkår for renovering av slike bygg hvis kunden ønsker det. Dette kan redusere både risikoen for at eiendommen ikke blir leid ut eller får en lav salgsverdi, og vår karboneksponering.
- Verdipapirfond som får en lavere skåre enn C (der A er høyeste og F laveste skåre) på grunn av høy klimarisiko, vil ikke bli anbefalt våre kunder. De vil også fremstå med slik lav skåre i bærekraftmerkingen av fond på våre nettsider.

Mål

BEREGNINGER OG MÅL VI BRUKER FOR Å VURDERE KLIMARELATERTE RISIKOER OG MULIGHETER

Banken bruker følgende måleparametre for å vurdere risikoer og muligheter innen bærekraft og klimarisiko:

- Klimagassutslipp pr enhet verdiskaping fra henholdsvis drift og utlånsportefølje
- Utslipp per panteobjekt i boliglånsportefølje
- Karbonintensitet og utslipp per bransje i bedriftsmarkedsportefølje (bruker tilnærmingen til Partnership for Carbon Accounting Financials, PCAF)
- Andel panteobjekter i hhv person- og bedriftsmarkedsporteføljen det er indikasjon på at er utsatt for vesentlig fysisk klimarisiko
- Andel av likviditetsporteføljen investert i verdipapirer tilpasset EU-taksonomien
- Volum av utstedte grønne obligasjoner
- Andel av utlånsporteføljen i person- og bedriftsmarkedet som er hhv dekket og antatt tilpasset EU-taksonomiens klimamål
- Andel ansatte som har fått opplæring i klimarisiko og -muligheter relevant for jobben de gjør
- Andel av innvilgede lån i person- og bedriftsmarkedet som antas være tilpasset EU-taksonomiens klimamål
- Andel av utlånsporteføljen i person- og bedriftsmarkedet med hhv energimerke A/B; energimerke F/G; og som ikke har data på verken byggeår eller energimerke
- Volum av grønne boliglån (som får vår beste rente)
- Enkelte bransjer og aktiviteter er ekskludert fra å få lån på grunn av ekstra høy klimarisiko

Vi bruker miljøledelsessystemet Miljøfyrtårn, og vår miljøsertifisering (samt vår bærekraftsrapportering) blir eksternt verifisert. Vi har iverksatt kriteriene for bank og finans for kredittgivning, finansiering, obligasjoner, spareprodukter/plassering av kundenes innskudd og forvaltning av virksomhetens egne midler. Vi rapporterer på disse kriteriene i årsrapporten for 2022. I tråd med bank- og finanskriteriene til Miljøfyrtårn evaluerer vi mål, tiltak og eksklusjoner årlig.

Vår bærekraftpolicy har flere detaljer om våre mål og tiltak innen klimarisiko.

KLIMAGASSUTSLIPP (SCOPE 1-3), OG RELATERT RISIKO

For klimaregnskap for Scope 1–3 (unntatt utslipp hos våre leverandører, fra våre utlån, og fra fondsporteføljen): Se årsrapport, vedlegget «Klimagassutslipp i eget hus». For scope 3, utlånsporteføljen, se årsrapport, vedlegget «Klimagassutslipp i utlånsporteføljen».

Fordi vi kun viderefremidler fond fra andre leverandører, har vi foreløpig ikke beregnet utslipp fra vår fondsportefølje. Vi har imidlertid innhentet data om totale Scope 1 og Scope 2-utslipp samt andre relevan-

te parametere (f.eks. karbonintensitet) fra 143 av 202 verdipapirfond SpareBank 1 distribuerer, og arbeider for at SpareBank 1 bruker dataene i bærekraftvurdering av fondene fremover (se kapittel «Bærekraft i fondsforvaltning»).

Vi har ikke beregnet utslipp hos våre andre leverandører. Vesentlighets- og påvirkningsanalysene sier dette er et lite vesentlig område for oss, og en svært høy andel av leverandørrelasjonene, inkludert de største, håndteres sentralt av SpareBank 1 Utvikling.

MÅL VI BRUKER FOR Å HÅNDTERE KLIMARELATERT RISIKO OG MULIGHETER, SAMT MÅLOPPNÅELSE

- Konsernet har som mål å redusere karbonintensiteten (klimagassutslipp pr mill i inntekt) med 7 %/år fra 2019-nivå, og tilsvarende for utlånsporteføljen, for å bidra med vår andel av Norges mål om å redusere utslipp med 50–55 % innen 2030 og 90–95 % innen 2050. Karbonintensiteten er redusert med 26.5% 2019-2022. Se årsrapport, vedleggene «Klimagassutslipp i eget hus» og «Klimagassutslipp i utlånsporteføljen» for estimerte utslipp i drift og utlånsportefølje samt karbonintensitet i 2022; informasjon om hvilke utslipp som er inkludert i scope 3; samt fremskrivninger. De viktigste tiltakene for å nå det årlige målet finnes i vedlegget «Klimagassutslipp i eget hus» og delkapittelet «Ansvarlige utlån». Vedlegget «Klimagassutslipp i utlånsporteføljen» gir oversikt over karbonintensitet og utslipp per bransje i bedriftsmarkedsporteføljen, samt utslipp per panteobjekt i boliglånsporteføljen.
- Vi har et mål om at maksimalt 0.5% av panteobjekter i bedriftsmarkedsporteføljen og 5% i porteføljen til personmarkedet skal ha indikasjon på at de er utsatt for vesentlig fysisk klimarisiko. Målet er et kredittstrategisk måltall og har derfor ikke en definert tids-horisont. Pr 31.12.2022 var status hhv 0.99% og 4.2%. Vedlegget «Fysisk klimarisiko i utlånsporteføljen» viser hva som ligger til grunn for målene, og hvordan de skal følges opp. For mer om hvordan målene skal nås, se avsnitt over, om integrering av prosesser for å vurdere klimarelatert risiko i vår risikostyring.
- Konsernet har et mål om 25 mrd nok i grønne eksponeringer innen utgangen av 2025. Per 31.12.2022 var status 14 mrd nok. Andel av innvilgede lån i personmarkedet per 31.12.2022 som antas være tilpasset EU-taksonomiens klimamål var 11.7%. Ingen innvilgede lån i bedriftsmarkedet er til motparter med rapporteringsplikt, derfor kvalifiserer ikke disse lånene under taksonomien. Imidlertid antas 16.8% (inkludert både egen bok og kredittforetak) å være tilpasset de andre kravene i EU-taksonomien. For detaljer om utlånsporteføljen i person- og bedriftsmarkedet som er hhv dekket og antatt tilpasset EU-taksonomiens klimamål, se vedlegget «EU-taksonomien».
- Vårt mål er at 5 % av likviditetsporteføljen skal være investert i verdipapirer tilpasset EU-taksonomien

innen 2022 (mål for etterfølgende år vil bli bestemt i 2023). Status for grønn likviditetsportefølje per 31.12.2022 var 5% av totalporteføljen (0.427 mrd. nok), og det var utstedt 2.62 mrd. nok i grønne obligasjoner.

- Vårt mål er at 90% av relevante ansatte skal ha fått opplæring i klimarisiko og -muligheter relevant for jobben de gjør. Pr 31.12.2022 var status over 93%. For detaljer, se kapittelet «Våre medarbeidere».
- 13% av byggene i utlånsporteføljen i personmarkedet hadde 31.12.2022 energimerke A/B eller byggeår 2012-20 (mål: mer enn 11.18%), 8% har F (mål: under 11.05%), 13% G (mål: under 15.73%), 21% mangler både byggeår og energimerke (mål: under 40%). For bedriftsmarkedet er status hhv 18% (mål: minst 14%), 2%

(mål: under 4.25%), 5% (mål: under 6.16%) og 33% (mål: under 66.3%). Målene er satt ut fra antatte endringer som følge av at en større andel data blir tilgjengelig, men vil trolig revideres i 2023 fordi de er nådd. Målene er kredittstrategiske måltall og har derfor ikke en definert tidshorison.

- Volum av grønne boliglån (som får vår beste rente) pr 31.12.2022 var 1.7 mrd. nok. Se kapittelet «Ansvarlige utlån» for detaljer.
- Banken har ikke mottatt lånesøknader fra bransjer/aktiviteter som er ekskludert fra å få utlån på grunn av klimarisiko i 2022. For oversikt over bransjene, se kapittelet «Ansvarlige utlån».

Vedlegg 4 - Naturrisiko (TNFD-indeks)

Konsernet rapporterer på naturrisiko i tråd med anbefalingene til Task Force on Nature-related Financial Disclosures (TNFD). Dette hjelper oss til å bedre forstå våre risikoer og muligheter.

Virksomhetsstyring

STYRETS INNSIKT I NATURRELATERTE RISIKOER OG MULIGHETER

Bærekraft er 1 av 7 strategiske fokusområder i konsernstrategien, som revideres årlig og behandles av styret. I tillegg følger styret opp bærekraftsmål og -tiltak kvartalsvis gjennom balansert målstyring. Risikorapportering på bærekraftsrisiko, inkludert naturrisiko, skjer som del av regulær risikorapportering til konsernledelse og styret.

Styret har godkjent bærekraftstrategien for perioden 2022–2025, hvor det å hjelpe næringskunder å håndtere naturrisiko ble løftet frem som et viktig tema. For å øke styrets kunnskap om bærekraft ble det i 2022 startet et læringsløp som vil gå gjennom strategiperioden til 2025. Første del inkluderte en beskrivelse av utfordringene knyttet til naturrisiko, forklarte miljømålene i taksonomien som er relevant for naturrisiko, samt hvordan en aktivitet ikke er tilpasset taksonomien hvis den skader andre miljømål vesentlig.

Styrets arbeid med å diskutere muligheter knyttet til naturrisiko er ikke påbegynt.

LEDELSENS ROLLE I VURDERINGEN OG HÅNDTERINGEN AV NATURRELATERTE RISIKOER OG MULIGHETER

Konsernledelsen har godkjent revidert bærekraftstrategi, følger opp bærekraftsmål og -tiltak kvartalsvis gjennom balansert målstyring, og deltar i samme læringsløp som styret.

Hovedkredittutvalget, som inkluderer medlemmer fra konsernledelsen, har håndtert flere lånesaker i 2022 som involverte naturrisiko. Her har konsernets enhet for bærekraft blitt involvert og kommet med sine innspill. Ledelsens arbeid med å diskutere muligheter knyttet til naturrisiko er ikke påbegynt.

Strategi

HVILKE NATURRELATERTE AVHENGIGHETER, PÅVIRKNINGER, RISIKO OG MULIGHETER KONSERNET HAR IDENTIFISERT PÅ KORT, MEDIUM OG LANG SIKT

De største naturrisikoene anses å være innenfor næringslån til eiendomsprosjekter og byggelån til personkunder. Disse utgjør en stor del av bankens totale utlånsportefølje. De har også et stort naturfotavtrykk, både fordi de kan plasseres i uberørt natur og fordi byggeprosessen og -materialene avhenger av materialer og ressurser fra naturen.

Følgende risikoer er identifisert innen ulike tidsrammer:

<p>Kort til mellomlang sikt (0–5 år)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Bortfall av naturtjenester knyttet til energi har ført til økte kostnader for norske lånekunder og bedrifter. Dette kan vedvare over tid og redusere vekst i både person- og bedriftsmarkedet. ○ Omdømmerisiko som følge av økt mediefokus på natur etter FNs naturavtale i 2022, f.eks. hvis banken distribuerer og anbefaler verdipapirfond som investerer i selskaper som påvirker naturen svært negativt. ○ Noe økt eksponering mot utsatte segmenter som landbruk og hyttebygging etter fusjon med SpareBank 1 Modum. Segmentene utgjør fortsatt en beskjeden andel av bankens totale portefølje.
<p>Lang sikt (5–10 år)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ Økt risiko for avslag og tregere prosess for godkjenning av prosjekter i skogs- eller landbruksområder i kommende planperioder, fordi kommuner tar økt hensyn til naturrisiko grunnet forpliktelser under naturavtalen og EU-taksonomien. Bedriftskunder som har fått finansiering av banken til prosjekter som ikke er ferdig regulert, kan møte problemer. ○ Omdømmerisiko knyttet til finansiering og meglings av hytteprosjekter i sårbare områder dersom våre kunder ikke overholder kommunale krav, eller lokalbefolkningen opplever lokale naturverdier som truet. ○ Naturskade i konsernets markedsområde, som kommunenes kloakkutslipp, kan forhindre videre utvikling. ○ Endringer i lokale økosystemer kan medføre akutt eller kronisk naturrisiko. Det kan skje i vårt markedsområde, men effekten av endringer andre steder kan også være stor: Et barkebilleangrep i Canada førte i 2021 til økte priser på trevirke i Europa og Norge, og gjorde våre kunders eiendomsprosjekter dyrere, fordi aktører fra USA måtte handle i Europa. Kronisk risiko som vannmangel kan igjen bidra til å øke strømprisene i Norge, og gjøre landbruk vanskeligere og dyrere. ○ Lån til bedrifter avhengige av naturressurser som på lang sikt kan bli vernet kan utgjøre en risiko. ○ Krav om erstatning eller fjerning av bygg kan oppstå der skadet eller vernepliktig natur må restaureres. Restaurering av natur er et punkt i FNs naturavtale. For eksempel utgjør ikke hytteprosjekter en engangsskade på naturen, men kan være en påkjenning på lokale økosystemer over tid, spesielt i områder for truede arter.

HVILKEN PÅVIRKNING NATURELATERT RISIKO OG MULIGHETER HAR PÅ KONSERNETS DRIFT, STRATEGI OG FINANSIELLE PLANLEGGING

Vår bevissthet om naturrisiko som en finansiell risiko er økende, og hensynet til naturrisiko har siden 2022 vært en del av konsernets bærekraftstrategi. Naturrisiko vil kunne påvirke ulike områder av konsernets drift, strategi og planlegging. Bærekraftstrategien inkluderer derfor en satsing på kompetanse om naturavhengig-

het, eksponering mot naturrisiko, og naturrelaterte muligheter. Avdelingene for risiko, compliance, juridiske spørsmål og kreditt har hatt en detaljert gjennomgang av temaet som del av sitt læringsløp på bærekraft, i tillegg til styret og konsernledelsen, bedriftsrådgiverne, samt avdeling for strategi og forretningsutvikling. Det vil inkluderes i læringsløpet ut strategiperioden til 2025, for alle relevante avdelinger. Arbeidet med TNFDs anbefalinger vil være et riktig steg videre for å bevisstgjøre konsernet om risikoer skapt av endringer i naturen.

ULIKE SCENARIERS MULIGE PÅVIRKNING PÅ KONSERNETS DRIFT, STRATEGI OG FINANSIELLE PLANLEGGING

Konsernets bærekraftstrategi fokuserer på å utnytte potensialet for solceller i både person- og bedriftsmarkedet, samt å hjelpe kunden utnytte potensialet for energieffektivisering. Nødvendigheten av en slik satsing vil øke ytterligere i et scenario med økt oppvarming, på grunn av økt risiko for bortfall av naturtjenester knyttet til energi, både i Norge (tørrår og dermed lav vannkraftproduksjon) og i Europa (for varmt kjølevann til atomkraftverk, manglende vannføring på Rhinen for kulltransport til kullkraftverk).

I 2022 signerte Norge FNs naturavtale, som har som mål å stanse den globale naturkrisen. Avtalen inkluderer blant annet punkter om 100 % bærekraftig bruk av natur, og 30 % vernet natur innen 2030. Et scenario med rask oppfølging av Norges avtaleforpliktelser kan resultere i overgangsrisiko for våre kunder.

Med stor eksponering mot eiendomsprosjekter, inkludert hytteprosjekter, er vi eksponert mot risikoen for at kommuner kan stramme inn utbygging som følge av økte statlige krav om vern av natur. Aktører som allerede har innhentet nødvendige tillatelser til sine eiendomsprosjekter kan dermed oppleve en verdiknning av disse eiendommene, og dermed lavere risiko for banken som långiver. For kunder i tidlige faser av prosjekter kan det oppstå betydelig overgangsrisiko i form av vern av nye områder og/eller krav om arealnøytralitet. Ønsket om arbeidsplasser og skatteinntekter gjør at kommuner kan godkjenne prosjekter som ikke burde blitt gjennomført. Med mindre banken er kompetent og streng nok kan vi derfor ende opp med å ta inn prosjekter som viser seg å være risikable, eller som kategoriseres som skadelige i EU-taksonomien.

HVILKEN INTERAKSJON KONSERNET HAR MED SÅRBARE ELLER VIKTIGE ØKOSYSTEMER, ELLER OMRÅDER MED VANNMANGEL

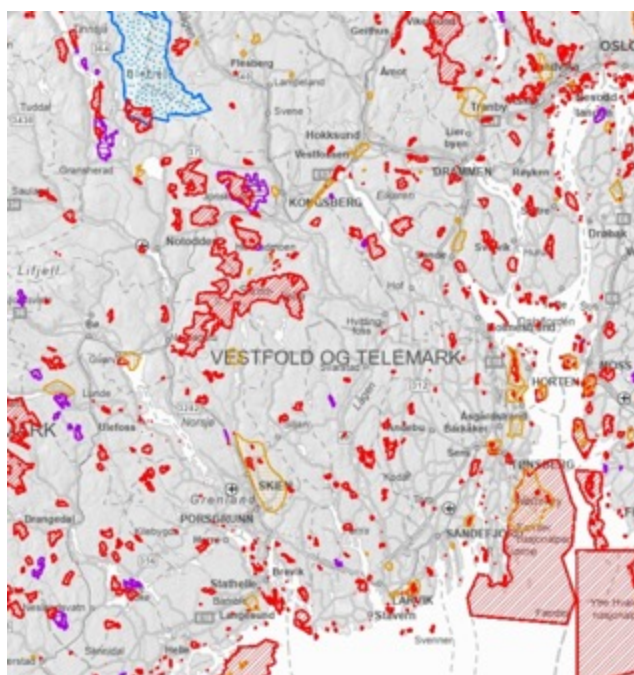
I vårt markedsområde finnes det en rekke truede arter av nasjonal forvaltningsinteresse. Det finnes også villreinområder hvor spesielle hensyn må tas. I nye og pågående prosjekter er disse økosystemene viktige å ta hensyn til, i tråd med FNs naturavtale.

Som kartutsnittet fra Miljødirektoratet viser, har både Buskerud og Vestfold og Telemark fylkeskommune flere nåværende og foreslåtte naturvernområder, og andre truede arter og økosystemer, som må tas i betraktning ved utbygging.

Gjennom verdipapirfondene er vi eksponert i andre geografiske områder enn vårt eget. Fondene vi distribuerer kan ha investert i selskaper som overutnytter

vannressurser og andre naturressurser, og/eller er kritisk avhengig av disse ressursene uten å reflektere det i sin strategi i tilstrekkelig grad.

Norge er på global skala ikke utsatt for vannmangel. Vi er derimot bevisst konsekvensene tørkeperioder og ekstrem nedbør kan ha for natur og verdiskapning avhengig av natur lokalt. Spesielt landbrukskunder er utsatt for risiko relatert til endringer i nedbørsmengder. Mangel på vann og nedbør kan også ha konsekvenser for elektrifisering, og bedrifter som er avhengig av strømforsyning i sin produksjon (se forrige underkapittel).

Risikostyring

HVORDAN VI IDENTIFISERER OG VURDERER NATURRELATERTE AVHENGIGHETER, PÅVIRKNINGER, RISIKO OG MULIGHETER

På overordnet nivå og operasjonell risiko

Viktige eksponeringer innen naturrisiko for banken er våre utlån til person- og bedriftsmarkedet, likviditetsporteføljen vår, samt verdipapirfondene vi investerer i på vegne av våre kunder. Viktige styringsdokumenter i prosessen for å identifisere naturrelaterede risikoer er derfor risikostrategi, kredittstrategi inklusive kredittstrategiske måltall, retningslinjer for bærekraft i likviditetsforvaltningen, samt retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond.

Gjennom 2022 har konsernet identifisert og vurdert potensiell naturrisiko på følgende måte:

- Risikoworkshops gjennomføres jevnlig for å identifisere potensielle risikoer med alle avdelingene i konsernet. Naturrisiko og dens relative viktighet i lys av andre risikoer har vært et tema i workshopene.
- Modulen for bærekraftvurdering av næringslån har inkludert et spørsmål om naturrisiko. I 2023 begynner rådgivere i bedriftsmarkedet å ta i bruk en ny modul for å vurdere nye utlån, med mer detaljerte spørsmål om temaet. Svar på spørsmål vil resultere i en skåre, som vil være med på å avgjøre om lånesøknaden blir godkjent. Dersom nåværende eller potensielle kunder ikke har naturrisiko integrert i sine prosjekter kan de dermed risikere å få sine lånesøknader avslått. Rådgivere i bedriftsmarkedet vil også gjennom denne modulen ha håndtering av naturrisiko som en større del av sin arbeidshverdag, fordi de må slå opp i kartløsningen Naturbase for alle lån over 10mNOK til eiendomsprosjekter. Naturrisiko er her inkludert gjennom følgende spørsmål i modulen:
 - *Eiendomsprosjekter:*
 - I hvilken grad er prosjektet tilpasset sirkulærøkonomi (minst mulig avfall; resirk; ombruk; fleksibelt design for lang levetid på bygget?)
 - Er prosjektet lokalisert i, eller svært nær, et område med spesielt sårbar natur/dyreliv?
 - Er prosjektet lokalisert i en myr eller et våtmarksområde?
 - Har virksomheten systemer for å hindre at materialene som brukes i byggeprosjektet har medvirket i avskoging?
 - *Landbruk:*
 - Relativt til bransjen generelt, i hvilken grad antas kunden å være sårbar for fremtidige reguleringer fra myndighetene eller bransjen? (overgangsrisiko knyttet til klimaendringene) Eksempel; gjødslingsdirektivet
 - Har gården en godkjent skogbruksplan? Hvis ja; Er skogforvaltningen sertifisert i tråd med PEFC eller FSC? Er deler av din skog vernet?
- Det har blitt samlet inn data på estimert fysisk klimarisiko fra Norkart for alle bankens panteobjekter. En innsynsklient har også blitt opprettet, hvor enkeltobjekter kan vurderes i forkant av innvilgelse. Innsynsklienten kan også gi en oversikt over konsentrasjonsrisiko.
- En påvirkningsanalyse har blitt gjennomført som viser et stort ressursavtrykk tilknyttet bolig- og næringsseiendommer. Der dette har vist seg tydeligst hittil er prosjekter tilknyttet hytteutbygging, fordi prosjektene kombinerer hensyn til habitater med utslippsrisiko tilknyttet utbygging i myr.

Vi har ikke kartlagt eksponering av porteføljen for andre naturrelaterte finansielle risikoer.

VÅR PROSESS FOR Å HÅNDTERE NATURRELATERTE AVHENGIGHETER, PÅVIRKNINGER, RISIKO OG MULIGHETER

Vi identifiserer, vurderer og håndterer naturrisiko på ulike nivåer og med ulike metoder:

- På overordnet nivå gjennom bankens prosess for å vurdere sitt kapitalbehov (Internal Capital Adequacy Assessment Process; ICAAP), risikostrategi, øvrige styrende dokumenter mv.
- På detaljert nivå gjennom vurderinger som foretas ved kredittinnvilgelse, investeringsbeslutninger, produktutvikling mv.
- Løpende overvåking og kvartalsvis rapportering fra administrasjonen til styret og ledelsen.
- Gjennom grønt obligasjonsrammeverk, tredjepartsvurdert av Cicero Shades of Green i lys av EU-taksonomiens miljømål, som skal bidra til å synliggjøre hvor stor andel av utlånsporteføljen som er grønn i tråd med internasjonale krav til grønne obligasjoner.
- Kompetanseløftet beskrevet i avsnittet over, om påvirkningen naturrelatert risiko og muligheter har på konsernets drift, strategi og finansielle planlegging
- Gjennom prosesser for å avgjøre distribusjon av, og regelmessig vurdere produktkvaliteten til, verdipapirfond. Det er et krav om at fond ikke investerer i selskaper som skader UNESCOs verdensarvsteder, medvirker til tap av globalt truede arter og tap av viktige økosystemer, medvirker til avskoging, medvirker til alvorlig forurensning, eller på annet vis bidrar til alvorlig miljøskade. Les mer i bærekraftkapittelet i årsrapport, delkapittel «Bærekraft i fondsforvaltning».

I tiltaksplanen for 2023 er det planlagt å vurdere naturrisiko i utlån, foreslå tiltak, og kartlegge verktøy som kan bedre risikovurderingen for nåværende og fremtidige eiendomsprosjekter. Det vil i kartleggingen bli lagt vekt på viktige og sårbare økosystemer.

Ved å i større grad ta i bruk karttjenester kan vi unngå prosjekter med vesentlig klima- og naturrisiko.

HVORDAN PROSESSENE FOR Å IDENTIFISERE, VURDERE OG HÅNDTERE NATURRELATERT RISIKO ER INTEGRERT I VÅR OVERORDNEDE RISIKOSTYRING

Naturrisiko er integrert i bankens system for å identifisere risiko på områder med vesentlig påvirkning:

- Hvis naturrisikoer identifisert gjennom risikoworkshops vurderes å være høye, inkluderes risikoen og planlagte tiltak i risiko-oppfølgingssystemet Betr.
- SpareBank 1 krever at forvaltere av fondene banken distribuerer årlig besvarer et spørreskjema for å oppdatere deres bærekraftskåre (se avsnitt over for beskrivelse av spørsmål)
- Låneengasjementers eksponering for naturrisiko blir kartlagt i alle låneengasjementer over 5mNOK i bedriftsmarkedet.

Deretter vurderes risikoen i relevante kontekster:

- Risikostyring er representert i hovedkredittutvalget, og inkluderes derfor i komplekse og store lånesaker.
- Bankens leder for bærekraft sitter i arbeidsgruppen som bistår spare- og plasseringsutvalget i SpareBank 1 i bærekraftvurderinger av verdipapirfond. Fond som ikke tilfredsstiller SpareBank 1s forventninger fordi de har høy naturrisiko, får en lav skåre i vår vurdering.
- Naturrisiko skal vurderes i alle næringslån. En egen modell for vurdering av slik risiko må brukes hvis engasjementet er over 5mNOK (10mNOK for eiendomsutleie og eiendomsprosjekter). Den krever svar på generelle spørsmål om naturrisiko for alle bransjer, samt obligatoriske, spesifikke spørsmål for viktige risikobrancher for banken: eiendomsprosjekter og landbruk. Banken har deltatt aktivt i utforming av modellen, som er utviklet av SpareBank 1-alliansens Kompetansesenter for kredittmodeller, samt spørsmål som stilles til kunder i nøkkelbransjer. Modellen muliggjør integrering av naturrisiko i analyse av kredittrisiko etter hvert som data- og analysegrunnlaget blir tilstrekkelig.

Vi gjør følgende for å håndtere naturrisiko ved å redusere, overføre, akseptere eller kontrollere den:

- Identifiseres det en høy naturrisiko i risikoworkshops vil det identifiseres tiltak i bankens kredittpolicy, kredittfaglige standarder og rutiner for å håndtere risikoen, eller nye tiltak må opprettes. Risikoen følges opp til neste risikoworkshop med egnet måling.
- Enheten for bærekraft har det faglige ansvaret for å bestemme hvorvidt og i hvilken grad en gitt naturrisiko er vesentlig, men ansvaret for å innarbeide slike vesentlighetsbetraktninger i risikostyring og gi dem korrekt prioritet i lys av andre risikoer ligger hos leder for risikostyring i samarbeid med leder for bærekraft.
- Verdipapirfond som får en lavere skåre enn C (der A er høyeste og F laveste skåre) på grunn av høy naturrisiko, vil ikke bli anbefalt våre kunder. De vil også fremstå med slik lav skåre i bærekraftmerkingen av fond på våre nettsider.

HVORDAN VI IDENTIFISERER KILDER TIL VERDISKAPNING SOM KAN FORÅRSAKE NATURRELATERTE AVHENGIGHETER, PÅVIRKNING, RISIKO OG MULIGHETER

Potensielle og eksisterende kunder blir vurdert i forhold til naturrisiko, og kan bli ekskludert dersom det forekommer aktiviteter med slike utfordringer. Se underkappitlet «Ansvarlige utlån» i årsrapporten for detaljer om aktiviteter og bransjer vi ikke gir lån til grunnet naturrisiko.

Konsernet har på ulike områder relatert til naturrisiko sett muligheter: Det diskuteres forretningsmuligheter

innen karbonlagring mot kunder innenfor skog og jordbruk. Banken har oppstartselskaper i utlånsporteføljen som driver med reduksjon av klimagassutslipp, klimatilpasning og reduksjon av plastavfall i havet. Et større fokus på klima og natur blant kunder kan bli en mulighet for banken hvis vi tilbyr naturvennlige fond.

Det grønne rammeverket til banken har en egen kategori som heter bærekraftig produksjon og teknologi, ment for å fange opp muligheter som kan kvalifisere under de av miljømålene i EU-taksonomien som ikke er knyttet til klima.

HVORDAN VI INKLUDERER INTERESSENER, INKLUDERT RETTIGHETSHOLDERE, I VURDERING OG RESPONS PÅ NATURRELATERTE AVHENGIGHETER, PÅVIRKNINGER, RISIKO OG MULIGHETER

I våre utlån er vi eksponert mot eiendomsprosjekter. Sammenlignet med mange andre land er inkludering av interessenter godt institusjonalisert i Norge, som del av vanlig saksbehandling av byggeprosjekter.

Når Spare- og plasseringsutvalget i SpareBank 1-alliansen innhenter svar på spørreskjemaet til verdipapirfond (se over) gir det mulighet til interaksjon med forvaltere om bærekrafttemaer. Det samme gir kundemøter, både dem bærekraftenheten deltar i, og møter bedriftsrådgivere tar på egenhånd.

I vår nylig gjennomførte vesentlighetsanalyse rangerte eksterne interessenter «Håndtering av naturrisiko» som mindre viktig for konsernet enn interne interessenter. Selv om temaet ikke skåret høyest, fikk det høyere skåre enn f.eks. «Håndtering av fysisk klimarisiko». I vår oppdaterte påvirkningsanalyse er artsmangfold og økosystemer blant de tre områdene konsernet der har størst mulighet for positiv påvirkning.

Mål

BEREGNINGER OG MÅL VI BRUKER FOR Å VURDERE NATURRELATERTE RISIKOER OG MULIGHETER, I TRÅD MED STRATEGI OG RISIKOHÅNTERINGSPROSSESSER

Banken har følgende planer for inkludering av beregninger på naturrisiko og -muligheter (i tillegg til eksisterende beregninger og rapportering knyttet til klimagassutslipp og fysisk klimarisiko (se årsrapport-vedleggene «Klimagassutslipp i eget hus» og «Fysisk klimarisiko i utlånsporteføljen»):

- Karbonlagring i skog som en del av klimaregnskapet
- Arealbruk per person i eiendomsporteføljen

BEREGNINGER OG MÅL VI BRUKER FOR Å VURDERE OG HÅNTERE AVHENGIGHETER AV OG PÅVIRKNINGER PÅ NATUR

Enkelte bransjer og aktiviteter er ekskludert fra å få lån på grunn av ekstra høy naturrisiko, se underkapittel «Ansvarlige utlån» i årsrapporten, samt bærekraftpolicy.

Vi vil jobbe med konkretisering av beregninger og måleparametere. Både for utlån og verdipapirfond er tilfanget av data begrenset. Avhengig av erfaringene med bruk av ny modell for bærekraftvurdering av næringslån kan det bli aktuelt å måle andel utlån til eiendomsprosjekter eller bygging av boliger i eller ved skogs- landbruks- eller verneområder.

MÅL VI BRUKER FOR Å HÅNTERE NATURELATERTE AVHENGIGHETER, PÅVIRKNINGER, RISIKO OG MULIGHETER, SAMT MÅLOPPNÅELSE

- Banken har ikke mottatt lånesøknader fra bransjer/aktiviteter som er ekskludert fra å få utlån på grunn av naturrisiko i 2022. For oversikt over bransjene, se kapittelet «Ansvarlige utlån».
- I 2023 vil det bli vurdert om skåre på relevante

spørsmål i ESG-modulen bør bli et måltall for naturrisiko for eiendomsprosjekter og/eller lån til landbruk.

HVORDAN ER MÅLSETNINGENE I HÅNTERING AV NATUR OG KLIMA TILPASSET HVERANDRE, MED AV-VEININGER

En viktig målsetning for banken er å øke andelen av utlånsporteføljen som kvalifiserer under de to klimamålene under EU-taksonomien. For å kvalifisere kreves det at aktiviteten ikke gjør vesentlig skade på andre miljømål, inkludert naturmålene.

I avklaringen av rollen landbruk skal ta fremover i strategien til person- og bedriftsmarkedet vil det være viktig å balansere i) kommersielle hensyn med ii) det høye klimafotavtrykket til flere landbruksaktiviteter, og iii) sårbarheten andre typer aktiviteter innen jord- og skogbruk har mot tørke og annet ekstremvær.

Vedlegg 5 - Fysisk klimarisiko i utlånsporteføljen

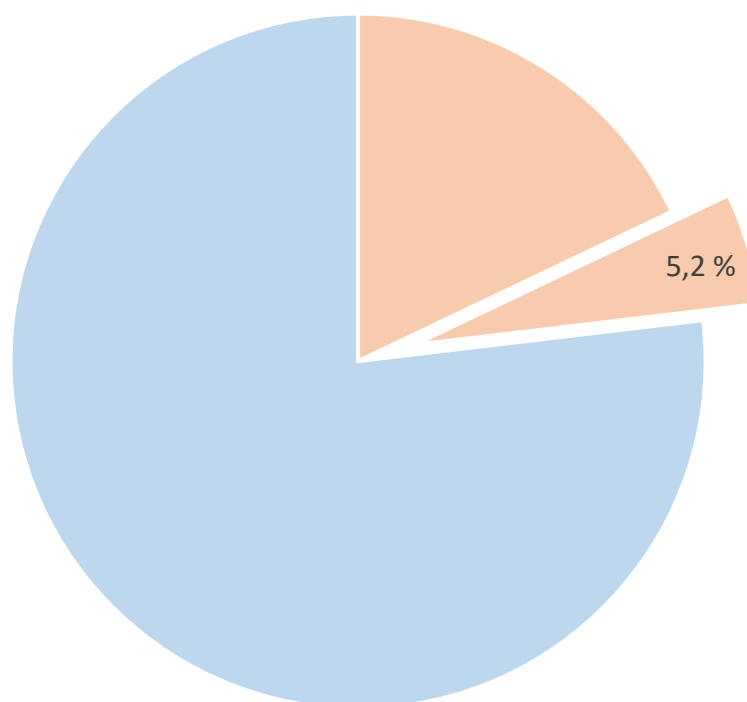
Vi skal aktivt jobbe for å redusere bærekraft- og klimarisiko i vår utlånsportefølje. Vi har derfor anskaffet data på fysisk klimarisiko (flom, stormflo, kvikkleire, skred, ras, snøskred) for alle panteobjekter og begynt kartleggingsarbeidet.

Vårt markedsområde har totalt sett relativt lav fysisk klimarisiko i internasjonal sammenheng. Det er likevel viktig for banken å identifisere vesentlig fysisk klimarisiko for å kunne hjelpe våre lånekunder å redusere sin – og dermed vår – risiko.

Banken har analysert alle panteobjekter i person- og bedriftsmarkedet i lys av risiko- og sårbarhetsdata fra

NVE. Dataene er levert samlet av Norkart. Våre rådgivere bruker en kartklient basert på de samme dataene og vurderer fysisk klimarisiko i alle låneengasjementer over 5mNOK (bedriftsmarkedet) og 15mNOK eller over 80% belåningsgrad (personmarkedet). Figuren under viser objekter med indikasjon på vesentlig fysisk klimarisiko i vår utlånsportefølje (dette må ikke forveksles med faktisk risiko, se utdyping under figuren).

Objekter med indikasjon på fysisk klimarisiko*

- Indikasjon på vesentlig fysisk klimarisiko (hhv med- og uten flom-aktsomhetsområde). Det lille kakestykket viser objekter uten flom-aktsomhetsområde.
- Ingen indikasjon på vesentlig fysisk klimarisiko

*Objektene kan ha vesentlig fysisk klimarisiko. Vi vil analysere objekter i faresoner for å kartlegge faktisk risiko, men vil ikke inkludere objekter kun omfattet av aktsomhetsområder, da slike områder er modellestimater uten hensyn til lokale forhold.

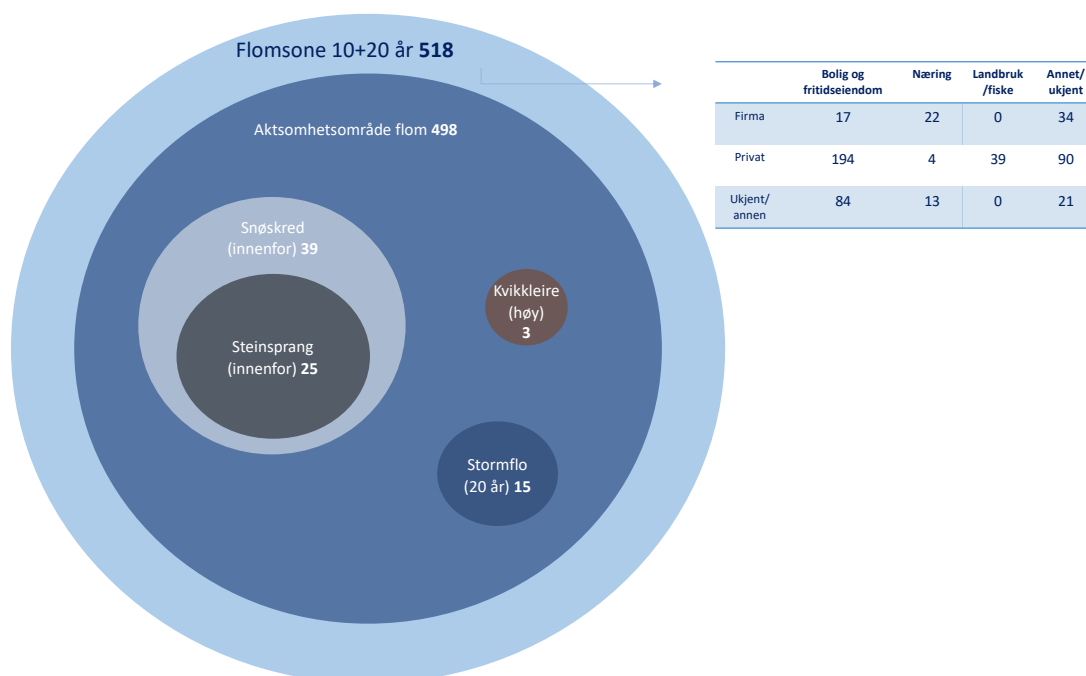
Ca. 5,2 % av panteobjektene i bankens i portefølje hadde per 31.12.2022 indikasjon på vesentlig fysisk klimarisiko (uten å være lokalisert i flom-aktsomhetsområde). De treffer innen én av klimarisikoene/risiko-kombinasjonene som anses som vesentlige:

- Utsatt for 10- eller 20-årsflom
- Innenfor både snøskred- og steinsprangzone
- Høy faregrad for kvikkleire
- Utsatt for 20 års stormflo
- Utsatt for skredhendelser

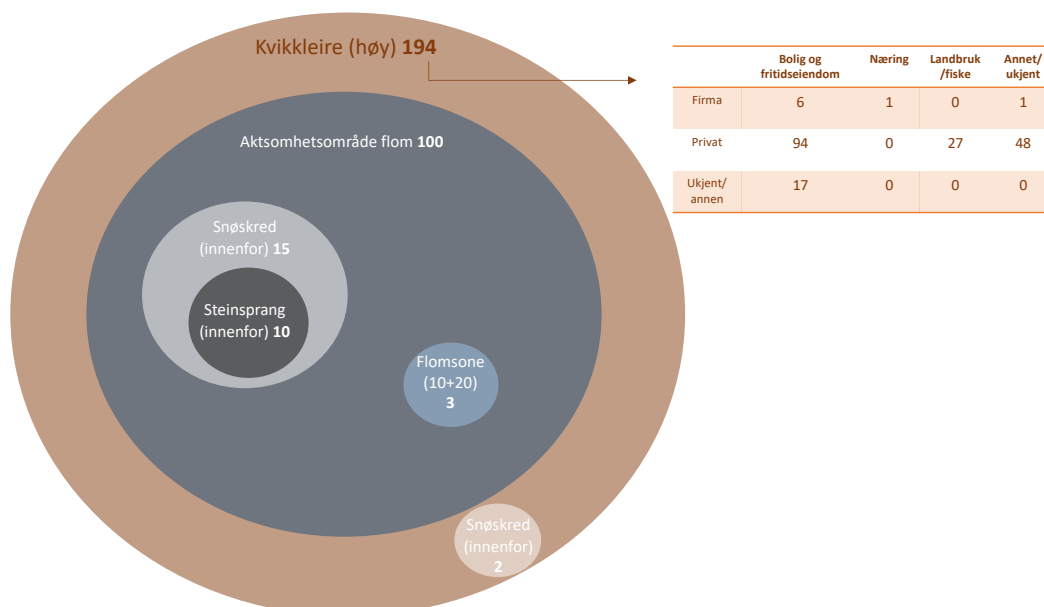
Det er kontrollert for overlapp mellom risikohendelser.

Vesentlig fysisk klimarisiko kan også oppstå på måter det er vanskelig å skaffe data for å dokumentere per i dag, fordi disse i stor grad er av midlertidig karakter. De mest åpenbare eksemplene er ekstrem tørke og sterk vind.

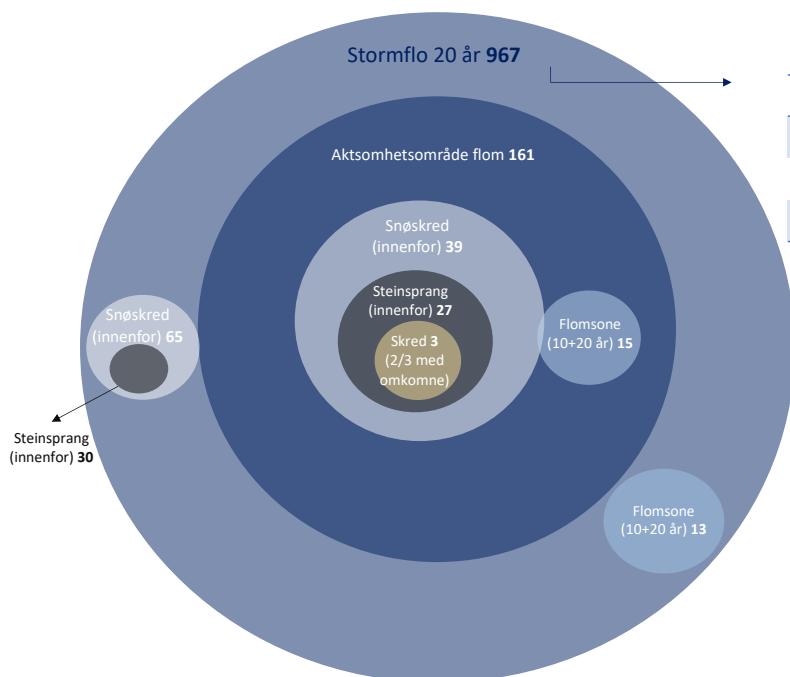
Flomsone 10 + 20 år

Høy fare for kvikkleire

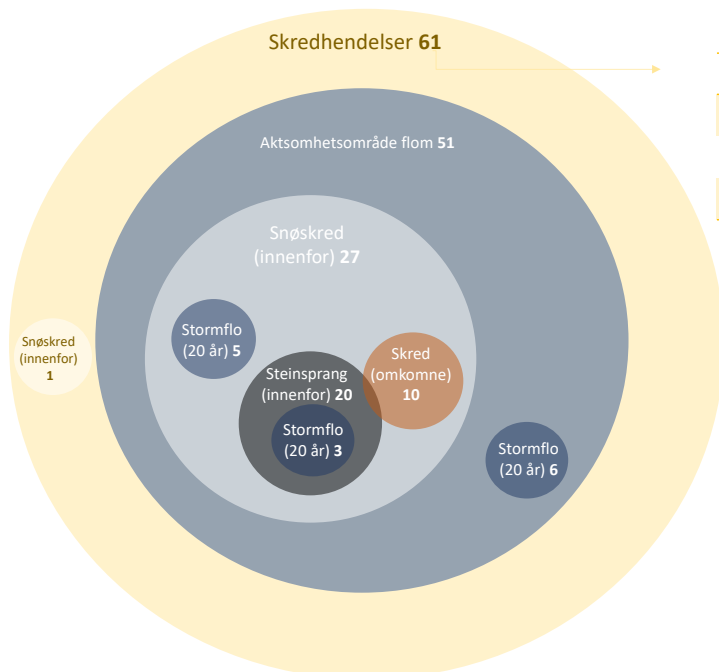

Stormflo 20 år

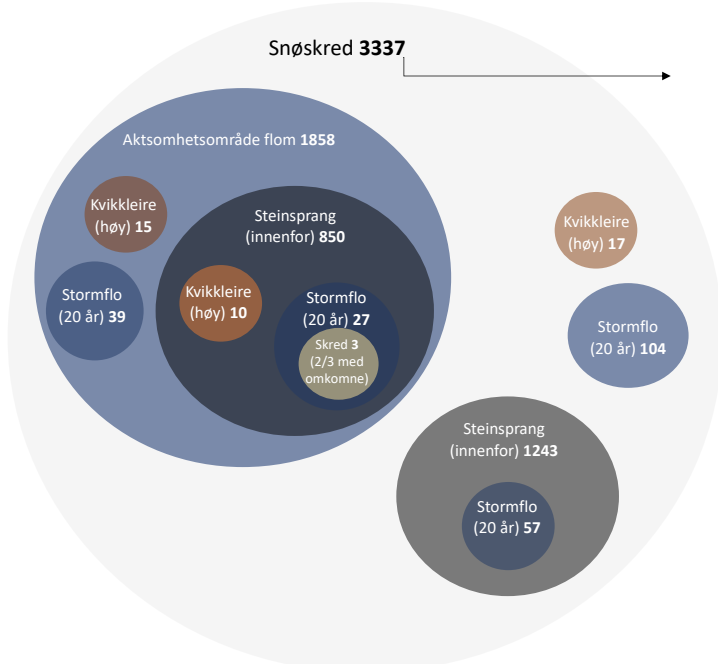
	Bolig og fritidseiendom	Næring	Landbruk /fiske	Annet/ ukjent
Firma	27	18	1	58
Privat	465	2	65	157
Ukjent/ annen	148	3	0	23

Skredhendelser

	Bolig og fritidseiendom	Næring	Landbruk /fiske	Annet/ ukjent
Firma	0	0	0	2
Privat	12	0	28	16
Ukjent/ annen	2	0	0	1

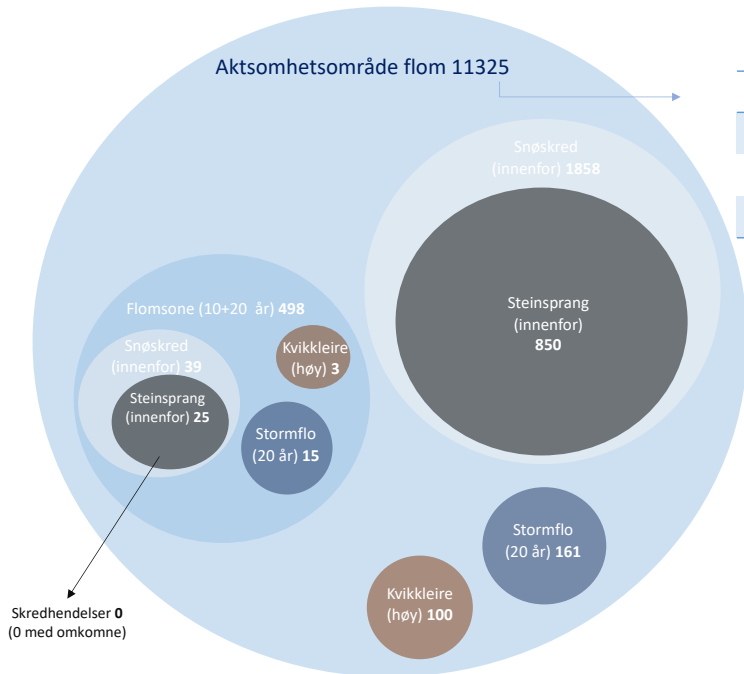
Snøskred*

	Bolig og fritidseiendom	Næring	Landbruk /fiske	Annet/ ukjent
Firma	45	22	1	47
Privat	1204	5	874	1071
Ukjent/ annen	57	2	0	9

*Alle objekter i steinsprangsonen er inkludert

Aksomhetsområde for flom

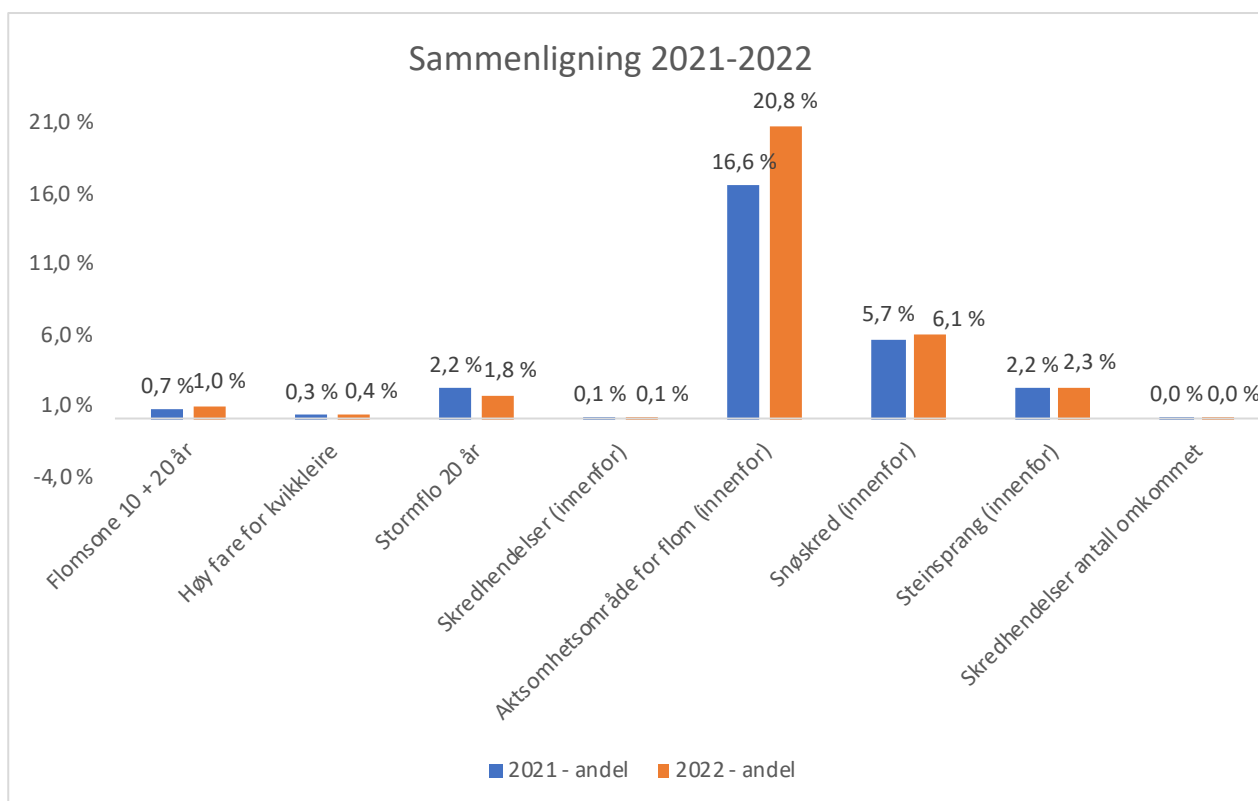
	Bolig og fritidseiendom	Næring	Landbruk /fiske	Annet/ ukjent
Firma	290	271	16	330
Privat	4572	31	1698	2585
Ukjent/ annen	1049	45	0	438

Sammenlignet med fjoråret

For 2022 har vi inkludert porteføljen til tidligere SpareBank 1 Modum i datagrunnlaget. Dette forklarer mesteparten av endringen i antall objekter. I tillegg har vi foretatt noen mindre justeringer i metodikk som gjør at datagrunnlaget som ble presentert i årsrapport 2021 ikke er direkte sammenlignbart. I grafen under har vi sammenlignet årets tall med tallene for 2021 basert på metodikk for 2022.

Andelen objekter som har indikasjon på vesentlig fysisk klimarisiko, men som ikke er lokalisert i et flom-aktsomhetsområde, er omtrent uendret på ca. 5,2 %. Både

antall og andel objekter lokalisert i aktsomhetsområde for flom har økt i 2022 sammenlignet med 2021. I tillegg har andelen objekter som både har indikasjon på vesentlig fysisk klimarisiko og som er lokalisert i et flom-aktsomhetsområde, økt fra 19,2 % til 23,1 %. Dette har sammenheng med at en høyere andel (ca. 30%) av panteobjektene i kommunene i markedsområdet til tidligere SpareBank 1 Modum er lokalisert i et flom-aktsomhetsområde sammenlignet med resten av porteføljen. Antallet objekter lokalisert i aktsomhetsområde for snøskred har også økt, men endringen i andel av totalen er betydelig mindre.

Videre har vi sett på eierforhold til objektet og kategorisert disse i hhv. person- og bedriftsmarkedet (PM og BM). I førstnevnte inngår objekter kategorisert som privat, i sistnevnte inngår objekter kategorisert som henholdsvis firma og ukjent. En stor overvekt av landbruks- og fiske-eiendommer kategoriseres som private.

Det må antas at det drives næringsvirksomhet på en andel av disse eiendommene. Andelen objekter som har indikasjon på vesentlig fysisk klimarisiko, men som ikke er lokalisert i flom-aktsomhetsområde, er 4,20 % for PM og 0,99 % for BM i 2022. I 2021 var status 4,16 % for PM og 1,09 % for BM.

Presisering

Bygg som ligger i et aktsomhets- eller risikoområde vil ikke automatisk være utsatt for den indikerte risikoen, og risikoen trenger ikke å være så høy som angitt. Byggeier kan ha gjort tiltak (for eksempel drenering), bygget kan være plassert på en del av tomta som ikke er utsatt for risiko, eller det kan være andre detaljer i lokal topografi som gjør at bygget ikke er utsatt. Datakildene som er brukt inneholder også i noen grad en blanding av faredata og aktsomhetsdata, hvor sistnevnte dekker svært mange områder med lav risiko (se under for mer detaljer).

I den grad et panteobjekt er utsatt for reell fysisk klimarisiko vil dette kun være en direkte risiko for banken i situasjoner eller hendelser forsikringen til låntager ikke dekker.

Motsatt kan det også være bygg utenfor risikosoner som er utsatt av årsaker kartdataene ikke fanger opp. For eksempel kan et bygg i et byområde få et overvannsprøblem ved styrtregn hvis naturlige bekkeløp og grøntområder som tidligere tok unna vannmengdene, er havnet under asfalt.

Metode

Som et første forsøk på å indikere hva som er vesentlig fysisk klimarisiko er det gjort noen vurderinger av hvilke aktsomhets- og faresoner som skal inkluderes i analysen.

Objekter innenfor 10- og 20 års flomsone, samt 20 års stormflo, er inkludert. Dette tidsperspektivet er innenfor løpetiden til mange lån. Avhengig av resultater av mer detaljert kartlegging kan det være aktuelt å inkludere også objekter i 50-, 100- og 200 års flomsone. (Dette ville økt totalt antall objekter innenfor flomsone med hhv. 55, 100 og 776; nær alle disse objektene er også inkludert i flom-aktsomhetssone).

Det finnes både fare-, konsekvens- og risikodata for kvikkleire. Vi har foreløpig fokusert på faredata, fordi disse er ment å gi en indikasjon på sannsynlighet for hendelser. Konsekvens- og dermed også risikodataene er mer sekundære ettersom vårt fokus er på panteobjektet og ikke andre konsekvenser den analysen dekker. Avhengig av resultater av videre undersøkelser kan det likevel være relevant å inkludere kvikkleiresoner i høyere risikoklasser (4 og 5).

Aktsomhetsområder for hhv. snøskred, steinsprang og flom er inkludert i analysen, men er såpass generelle (se under) at de har begrenset interesse for vurdering av risiko. Vurdert i sammenheng med andre parametere (jfr. figurene over) kan de imidlertid synliggjøre objekter som er lokalisert i flere ulike fare- og aktsomhetsområder. De må dermed antas å ha større risiko totalt sett. Dette gjelder bl.a. data om skredhendelser og omkom-

ne knyttet til slike hendelser, som baserer seg på data om mer enn 50 000 slike hendelser, og rapporteres inn av mange ulike samfunnsaktører.

Aktsomhetsområder indikeres automatisk basert på en grov terrengmodell (25 x 25 m; mer detaljert for jord- og flomskred) ut fra kjennetegn ved terrenget (f.eks. helning på terrenget for snøskred, og helning/geologi for steinsprang). Den vil ikke alltid fange opp særegenheter ved en spesifikk adresse, og tar ikke hensyn til lokalt klima eller vegetasjonsforhold. Det er ikke gjort feltarbeid for å avgrense områdene basert på lokale faktorer (f.eks. skog, terrengdetaljer, utførte sikrings tiltak o.l.). Derfor vil for store områder bli inkludert i aktsomhetsområdene. Aktsomhetssonen for snøskred rommer for eksempel områder uten nok nedbør i form av snø til at det er reell snøskredfare der.

De fleste kvikkleirefaresonene er basert på svært få undersøkelsesboringer. Kvikkleireskred er en risiko i områder som før har vært dekket av vann, der det er løsmasser og tilstrekkelig helning. Mange av disse områdene er ikke kartlagt i detalj. Ca. 18 % av våre panteobjekter er i områder som ikke er kartlagt.

Dataene for snøskred inneholder data fra datasettene «Snøskred aktsomhetsområde», «Snø- og steinsprang aktsomhetsområde» og «Skredfaresone». «Skredfaresone» inkluderer alle typer skred, bortsett fra sørpeskred.

Anvendelse av resultater

Dataene som ligger til grunn for analysen er kun egnet til å gi en overordnet oversikt over klimarisiko, og er ikke presise nok til å angi slik risiko for det enkelte panteobjekt. Vi vil kartlegge denne risikoen for de 5 % av objektene med indikasjon på vesentlig fysisk klimarisiko gjennom en kombinasjon av feltbesøk, interaksjon med kunde, og mer avanserte og presise kartverktøy. Vi vil starte med objektene som har sammenfall av flere vesentlige risikoer, inkludert risikoer utenfor bærekraftsområdet, og i lys av løpetiden til det aktuelle lånet.

Aktsomhetskartene fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) som er brukt i analysen (for flom, snøskred og steinsprang) har klare svakheter det er viktig å være klar over ved tolkning av resultatene. De er nasjonale oversiktskart som viser hvilke arealer som kan være utsatt for fare. Kartene er ikke ment for vurdering av en spesifikk adresse, men for å indikere hvor risiko bør vurderes nærmere. At et panteobjekt ligger innenfor en slik aktsomhetssone er derfor ikke i seg selv en bekreftelse på at objektet har en høy risiko. De kan heller ikke brukes som basis for å beregne sannsynlighet for hendelser.

Vedlegg 6 - Klimagassutslipp i eget hus

Energi- og klimaregnskap 2022

SpareBank 1 Sørøst-Norge jobber aktivt for å redusere klimaavtrykket fra driften, i tråd med vårt mål om 7 prosent årlig utslippsreduksjon per krone tjent. Vårt totale klimagassutslipp fra driften var på 297,6 tonn CO₂-ekvivalenter (tCO₂e) i 2022. Karbonintensiteten vår (våre utslipp per krone tjent) er redusert med 2,6 prosent fra 2021 til 2022, og redusert 49,7 prosent fra 2019 til 2022.

Banken er avhengig av innsatsfaktorer som inntil videre ikke har null utslipp. Gjenværende utslipp fra driften, samt eventuell differanse mellom oppnådde reduksjoner i låneporteføljen og målsetningen for det gjeldende året, kompenseres vi ved å kjøpe karbonkreditter* og opprinnelsesgarantier.**

Den vesentligste delen av utslippene knyttet til konsernets virksomhet er fra utlåns- og investeringsporteføljen vår. Det er imidlertid viktig for oss å redusere også

egne utslipp for å være en troverdig sparringspartner når vi jobber med lånekundene våre for å hjelpe dem å redusere sine utslipp. Energiforbruk til oppvarming og annen drift i byggene vi leier og eier er en vesentlig årsak til klimagassutslipp fra driften vår. Å redusere arealer og effektivisere energibruken på gjenværende arealer er derfor en viktig dimensjon i eiendomsprosjektet konsernet har satt i gang for å gå gjennom porteføljen av eide og leide arealer. Se oversikt over våre viktigste utslippskategorier 2019-2022:

Karbonkreditter*

Konsernet har kjøpt karbonkreditter for å kompensere for våre utslipp i 2021, og vil gjøre det samme i 2023 for 2022-utslippene. Karbonkreditter er målbare, verifiserbare utslippsreduksjoner fra sertifiserte klimatiltaksprosjekter. Disse prosjektene reduserer, fjerner eller unngår klimagassutslipp. De kan også ha andre positive effekter, for eksempel styrker de samfunn, beskytter økosystemer, gjenoppretter skoger eller reduserer avhengigheten av fossilt brensel. Vi har kjøpt karbonkreditter fra et 120 MW solprosjekt i Gujarat, India, solgt av Juniper Green Sigma Private Ltd. Prosjektet har fulgt et strengt sett med kriterier for å bli verifisert av uavhengige tredjeparter og er gjennomgått av et ekspertpanel hos karbonkreditt-standard Gold Standard, som har godkjent kredittene fra prosjektet. Etter at vi har kjøpt karbonkredittene, trekkes de permanent tilbake, slik at de ikke kan gjenbrukes.

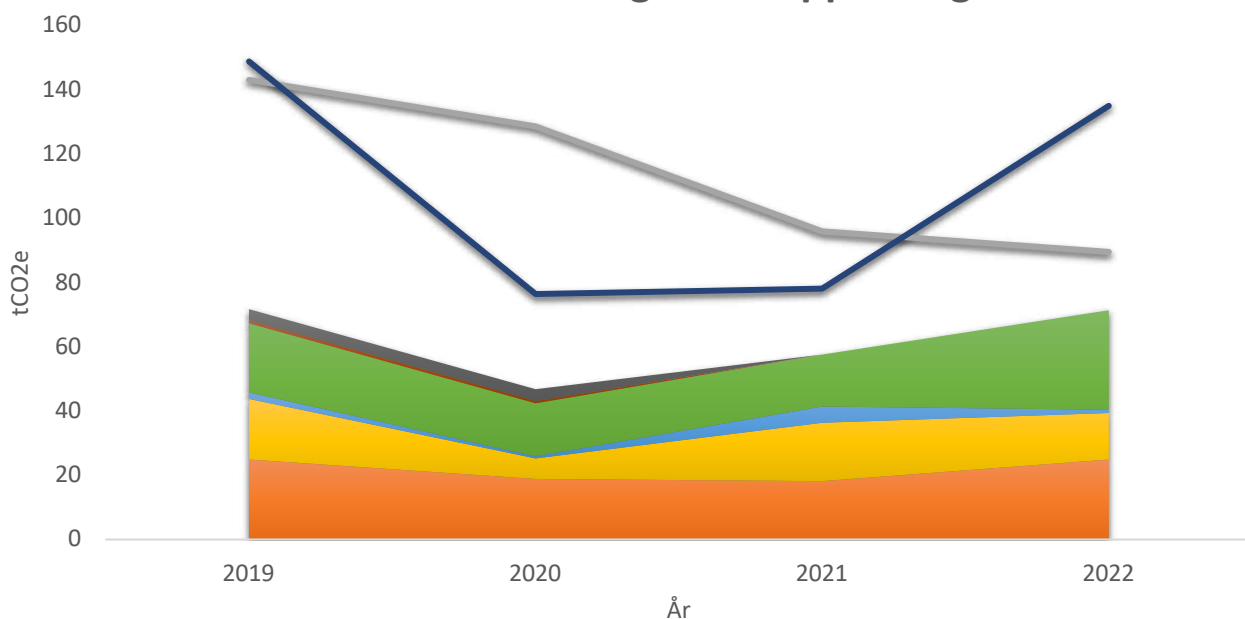
I tråd med vår tiltaksplan har vi undersøkt muligheten for å kompensere for våre gjenværende utslipp gjennom å bidra til prosjekter i vårt markedsområde. Dialogen med norske miljømyndigheter viste at konsernet ikke kan bruke utslippsreduksjoner fra slike prosjekter til å kompensere egne utslipp. Fordi utslippene er dekket av norske forpliktelser mot FN,

påstander om slike reduksjoner innebære dobbelttelling. Dessuten vil bidraget knyttet til vår kompensasjon være så beskjedent at det ikke vil kunne utløse ny aktivitet. Slik EUs kvotehandelssystem fungerer, vil frivillig kompensasjon av EU-kvoter fra aktører uten kvoteplikt heller ikke innebære reelle utslippsreduksjoner. Kjøp av karbonkreditter av høy kvalitet vurderes derfor å gi bedre klimaeffekt på kort sikt.

Opprinnelsesgarantier**

Opprinnelsesgarantier er en merkeordning for elektrisitet i Europa. Hensikten er todelt: for det første viser de strømkunden at en mengde kraft er produsert fra en bestemt energikilde. For det andre gir opprinnelsesgarantier et bidrag til å øke produksjonen av fornybar kraft, fordi kraftprodusenter som selger opprinnelsesgarantier får inntekter fra sin fornybare kraftproduksjon. SpareBank 1 Sørøst-Norge har opprinnelsesgarantier for strøm knyttet til 18 av 21 kontorsteder i konsernet. I forbindelse med samordning av leverandøravtaler etter fusjon forventer vi at alle våre kontorsteder vil være tilknyttet strøm med opprinnelsesgaranti i løpet av 2023.

Oversikt over våre viktigste utslippskategorier

- Scope 1 Transport totalt
 Scope 2 Fjernvarme totalt
 Scope 2 El-biler totalt
- Scope 3 Avfall totalt
 Scope 3 Vannforbruk totalt
 Scope 3 Papir totalt
- Scope 2 Elektrisitet totalt
 Scope 3 Tjenestereiser totalt

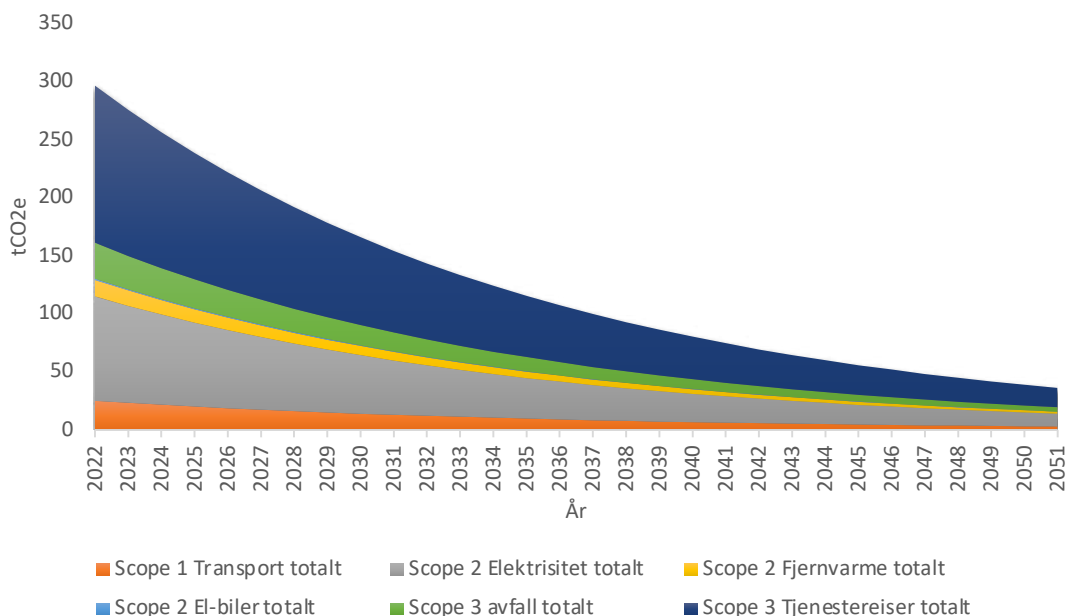
Hva ble gjort i 2022?

- Inkludert kontorene i tidligere Sparebanken Telemark og SpareBank 1 Modum inn i vår avtale med Foxway
 - Vi leverer vårt brukte IT-utstyr til Foxway som selger/gir det videre og bidrar til sirkulære IT-løsninger. I 2022 ble 23 prosent av utstyret resirkulert og 77 prosent gjenbrukt. Totalen levert utstyr tilsvarer 146 tCO₂ innspar.
- Gått fra å eie vårt IT-utstyr til å leie, i tråd med sirkulær tankegang i IT
- Vesentlige deler av datalagringen for Microsoft M365 til banken er flyttet fra Nederland til Norge i løpet av 2022. De fysiske strømleveransene til denne datalagringen har dermed et lavere klimafotavtrykk
- Konsernet har bestemt mandat, tidslinje frem mot 2025, prioritering og budsjett for et prosjekt som går gjennom vår portefølje av eide og leide eiendommer. Bærekraft er ett av de grunnleggende prinsippene for prosjektet. Der slås det fast at energibruk, avfall og transport knyttet til byggene våre er de viktigste kildene til utslipp fra driften til konsernet. Derfor skal viktige eiendomsbeslutninger (renovering, kjøp, salg, leie) ta hensyn til konsernets mål om å redusere klimagassutslipp per enhet verdiskaping fra driften med 7 prosent årlig. Det er også konkretisert at dette innebærer følgende:
 - Redusere arealbruken
 - Renovere, ikke rive. Ved totalrenovering skal det etterstrebes at man møter kravene i EU-taksonomien, inkludert at energibruken reduseres med minst 30 prosent
 - Sortere avfall under renovering
 - Unngå unødig transport
 - Tilrettelegge for klimavennlig pendling
 - Kreve fossilfri byggeplass
 - Vurdere egen energiproduksjon (f.eks. sol)
 - Nye lokaler skal møte kravene i EU-taksonomien så langt det er mulig lokalt
 - Forlenge levetiden til lokalene, ved at viktige eiendomsbeslutninger skal ha tidshorisont på 10+ år, ta utgangspunkt i livsløpskostnader, og ta høyde for store endringer i bruksmønster

Veien videre

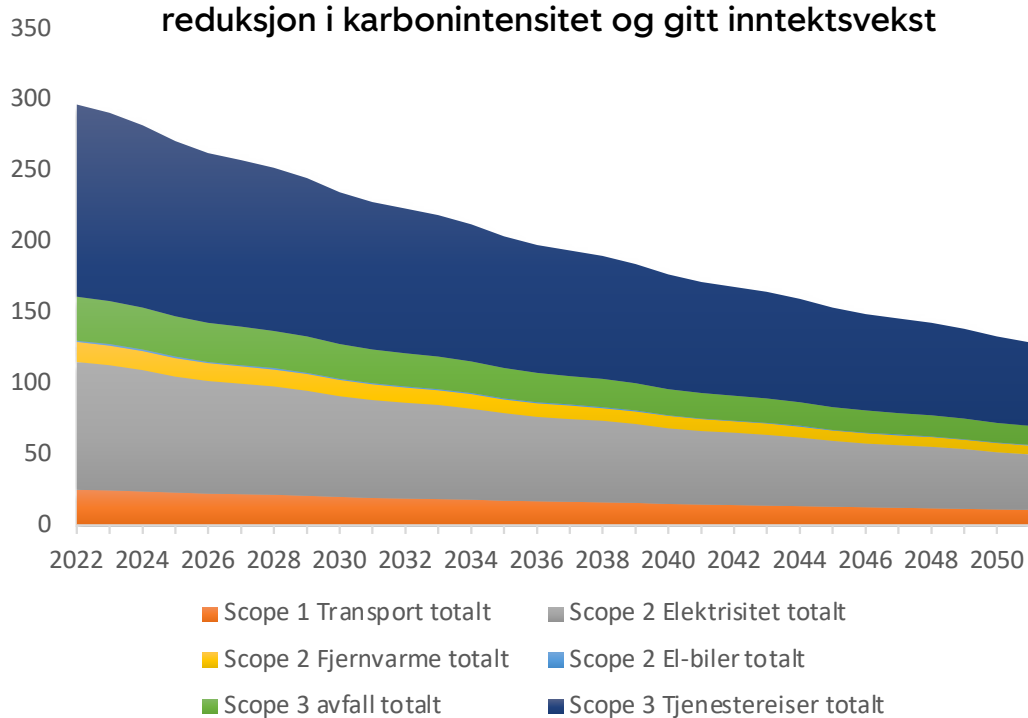
- Vi skal fortsette å jobbe aktivt for å redusere utslipp i intern drift:
- Kontorene i tidligere Sparebanken Telemark skal miljøfyrtårnsertifiseres i 2023
 - Kontorene i tidligere SpareBank 1 BV og SpareBank 1 Modum er sertifisert under de nye bank- og finanskriteriene til Miljøfyrtårn og skal resertifiseres i 2023.
 - Klimaregnskap skal inkluderes i virksomhetsstyringen.
 - Kartlegge og følge med på datamengden og -bruken så langt det lar seg gjøre i ulike datasentere for å få oversikt over utslippene, og følge opp datasenter-leverandørene og be om utslippsdata (samt gjøre bruk av tjenestene deres, som MS Sustainability Manager)
 - Mål om å ha minst mulig overlapp mellom leverandører, og dermed unødige utslipp fra dataleveranser, software eller tjenester, samt bedre sikkerheten og effektivisere driften
 - Flytte mer av databruken fra bakke (on-prem) til sky, og fra andre land til Norge. Dette kan medføre økte utslipp fra skylagring, men vil samtidig redusere avtrykket knyttet til egen (i hovedsak TietoEvry og SpareBank 1 Utvikling) fysisk serverkapasitet og backupservere, og korte ned responstiden.
 - Det vil imidlertid ikke være mulig å flytte alle skytjenester til Norge, blant annet fordi ikke alle tjenester tilbys i alle regioner.
 - Optimalisere ressursbruken knyttet til betalingstjenester ved å redusere papirbruk til forsendelser og vurdere økt standard levetid for bank- og kredittkort
 - Revidere vår reisepolicy i lys av klimamål og en mer hybrid hverdag (digitale møter, fleksibelt arbeidssted etc.)
 - Eiendomsprosjektet vil ha fokus på følgende områder av relevans for klimamålet til konsernet:
 - Redusere antall kvadratmeter konsernet disponerer pr. ansatt der m₂/ansatt er særlig høyt gjennom å effektivisere og, hvor aktuelt, frigjøre lokaler.
 - Redusere energiforbruk (med minst 30 prosent der det er hensiktsmessig). Det er identifisert 5-6 kontorsteder med høyt potensiale for energieffektivisering.
 - Renovering som bidrar til økt levetid på lokalene (materialbruk, utforming m.m.), evt. flytting til mer tidsriktige lokaler.

Utslippsfremskrivning i lys av mål om 7 prosent årlig reduksjon i karbonintensitet og gitt stabil inntekt

Basert på tonn CO₂-utslipp i våre viktigste utslippskategorier og en stabil inntekt (ikke vekst i inntekt) med en utslippsreduksjon på 7 prosent per år vil driftsutslippene våre reduseres kraftig mot 2050.

Utslippsfremskrivning i lys av mål om 7 prosent årlig reduksjon i karbonintensitet og gitt inntektsvekst

Basert på tonn CO₂-utslipp i våre viktigste utslippskategorier og inntektsvekst (estimert til 3-5 prosent årlig) med en utslippsreduksjon på 7 prosent per år vil driftsutslippene våre reduseres mot 2050.

Energi- og klimaregnskap 2022

Klimaregnskapet er en del av vedlegget "Klimagassutslipp i eget hus"

SpareBank 1 Sørøst-Norge får hjelp av Cemasy's med å lage energi- og klimaregnskap. Hensikten med denne rapporten er å vise oversikten over organisasjonens klimagassutslipp (GHG-utslipp), som en integrert del av en overordnet klimastrategi. Et klimaregnskap er et viktig verktøy i arbeidet med å identifisere konkrete tiltak for å redusere sitt energiforbruk og tilhørende GHG-utslipp. Denne årlige rapporten gjør organisasjonen i stand til å måle nøkkeltall og dermed evaluere seg selv over tid.

Rapporten omfatter hele driften til SpareBank 1 Sørøst-Norge, konsern og filialer.

Informasjonen som benyttes i et klimaregnskap stammer både fra eksterne og interne kilder, og blir omregnet til tonn CO₂-ekvivalenter. Analysen er basert på den internasjonale standarden "A Corporate Accounting and Reporting Standard", som er utviklet av "the Greenhouse Gas Protocol Initiative" - GHG protokollen. Dette er den mest anvendte metoden verden over for å måle utslipp av klimagasser. ISO standard 14064-1 er basert på denne.

Rapporteringsår, Energi og Klimagassutslipp

Utslippskilde	Forklaring	Forbruk	Enhet	Energi (MWh)	Utslipp tCO _{2e}	Utslippsandel
Transport total				108.9	25.2	8.5 %
Bensin		9,465.0	liter	91.7	22.1	7.4 %
DIESEL (NO)		1,457.0	liter	15.1	3.0	1.0 %
Stasjonær forbrenning total				54.2	0.9	0.3 %
Biodiesel (100%), ME, stasjonær		5,864.0	liter	54.2	0.9	0.3 %
Scope 1 total				161.1	26.1	8.8 %
El-biler total				38.7	1.0	0.3 %
Elbil Nordisk		203,695.0	km	38.7	1.0	0.3 %
Elektrisitet total				3,452.1	89.8	30.2 %
Elektrisitet Nordisk miks		3,452,100.0	kWh	3,452.1	89.8	30.2 %
Fjernvarmestед total				1,037.8	14.3	4.8 %
Fjernvarme Norsk miks		1,037,756.0	kWh	1,037.8	14.3	4.8 %
Scope 2 total				4,528.6	105.1	35.3 %
Avfall total				-	31.0	10.4 %
Papiravfall, resirkulert		26,168.0	kg	-	0.6	0.2 %
Restavfall, forbrenning		59,549.0	kg	-	29.9	10.0 %
Treavfall, resirkulert		-	kg	-	-	-
Glassavfall, resirkulert		4,000.0	kg	-	0.1	-
Organisk avfall, resirkulert		8,230.0	kg	-	0.2	0.1 %
EE-avfall, resirkulert		9,910.0	kg	-	0.2	0.1 %
Plastavfall, resirkulert		1,981.0	kg	-	-	-
Tjenestereiser total				-	135.4	45.5 %
Flyreise, innenlands, inkl. RF		161.0	flyreiser	-	18.3	6.2 %
Flyreise, kontinental, inkl. RF		16.0	flyreiser	-	2.7	0.9 %
Km-godtgjørelse		660,871.0	km	-	112.8	37.9 %
Km-godtgjørelse, elbil		313,222.0	km	-	1.5	0.5 %
Scope 3 total				-	166.4	55.9 %
Total				4,889.6	297.6	100.0 %
KJ				16,882,619,796.0		

Markedsbaserte utslipp i rapporteringsåret

Kategori	Enhet	2022
Elektrisitet Sum (Scope 2) med Markedsbaserte beregninger	tCO _{2e}	99.3
Scope 2 Sum med Markedsbaserte strømberegninger	tCO _{2e}	114.7
Scope 1+2+3 Totalt med Markedsbaserte strømberegninger	tCO _{2e}	307.2

SpareBank 1 Sørøst-Norge hadde i 2022 et totalt klimagassutslipp på 297.6 tonn CO₂-ekvivalenter (tCO₂e). SpareBank 1 Sørøst-Norge hadde utslipp på 232.4 tCO₂e i 2021, som viser en økning i utslippene på 28.06% eller 65.2 tCO₂e. En viktig grunn til økningen i tillegg til normal drift etter Covid-19 det meste av 2022, er at SpareBank 1 Sørøst-Norge fusjonerte med SpareBank 1 Modum 1. april 2022. Dette har medført tre nye kontorer (Vikersund, Åmot og Hokksund), ytterlige leiearealer og eide arealer blant annet kontoret i Drammen, samt flere ansatte, som igjen fører til et høyere forbruk av strøm, antall km.kjøregodtgjørelse og forretningsreiser i 2022.

Scope 1:

Transport: Faktisk forbruk av fossilt brensel i selskapets kjøretøy (eide, leide og leaset). Forbruk av diesel og bensin står i 2022 for utslipp tilsvarende 25.2 tCO₂e. Dette er en økning på 7 tCO₂e sammenlignet med 2021.

Stasjonær forbrenning: Forbruk av stasjonær forbrenning i 2022 har et samlet utslipp på 0.9 tCO₂e. Det lave utslippet skyldes bruk av biofyingsolje.

Scope 2:

Elektrisitet: Målt forbruk av elektrisitet i leide lokaler/bygg. Tabellen viser klimagassutslipp fra elektrisitet utregnet med den lokasjonsbaserte utslippsfaktoren Nordisk miks. Nordisk miks er laget med et vektet gjennomsnitt av den svenske, norske, danske og finske faktoren basert på tall fra IEA. Norge er en del av et felles nordisk kraftmarked og det er dermed naturlig å velge Norden som en geografisk avgrensning da dette best representerer det kraftmarkedet Norge opererer i, iht GHG protokollen (se side 53 i Scope 2 Guidance for mer informasjon rundt lokasjonsbaserte utslippsfaktorer). Utslippsfaktoren er oppdatert fra IEA og er redusert fra 31 gCO₂e per kWh i 2021 til 26 gCO₂e per kWh i 2022, noe som tilsvarer en reduksjon på 16.1%. Utslipp fra elektrisitet tilsvarer 89.6 tCO₂e og utgjør 30.2 % av det totale utslippet for SpareBank 1 Sørøst-Norge. Utslippet fra elektrisitet ble redusert med 6.4 tCO₂e fra 2021.

***Markedsbasert elektrisitet har et utslipp på 99.3 tCO₂e i 2022. Utslippene kommer av at det er kjøpt inn opprinnelsesgarantier for alle lokasjoner unntatt kontorene til tidligere SpareBank 1 Modum (se tabell «Markedsbaserte utslipp i rapporteringsåret» for utslipp fra residualmiksen.*

Fjernvarme: Utslipp fra fjernvarme i 2022 tilsvarer 14.3 tCO₂e og tilsvarer 4.8% av det totale utslippet for SpareBank 1 Sørøst-Norge.

Scope 3:

Avfall: Totale utslipp fra generert avfall. Utslipp fra avfall er kalkulert frem til stadiet hvor avfallet defineres som en ny ressurs. For resirkulerte fraksjoner så betyr det transporten frem til gjenvinningsstasjonen. For forbrenning av avfall inkluderer dette både transport og forbrenningen. Totale utslipp fra avfall i 2022 er 31 tCO₂e. En stor andel av avfallet kommer fra renovering av nytt hovedkontor på Fokserød.

**Enkelteavfallskategorier vises med null i utslipp fordi de slipper ut mindre enn 0,1 tCO₂e. Utslippet blir fortsatt tatt med i totale utslipp, men beregningen syntes ikke i tabellen fordi det er veldig avt.*

Flyreiser: Totale utslipp fra flyreiser i 2022 er 21 tCO₂e. Flyreiser har hatt en økning fra 2021 grunnet mer normal drift etter to unormale år med Covid-19.

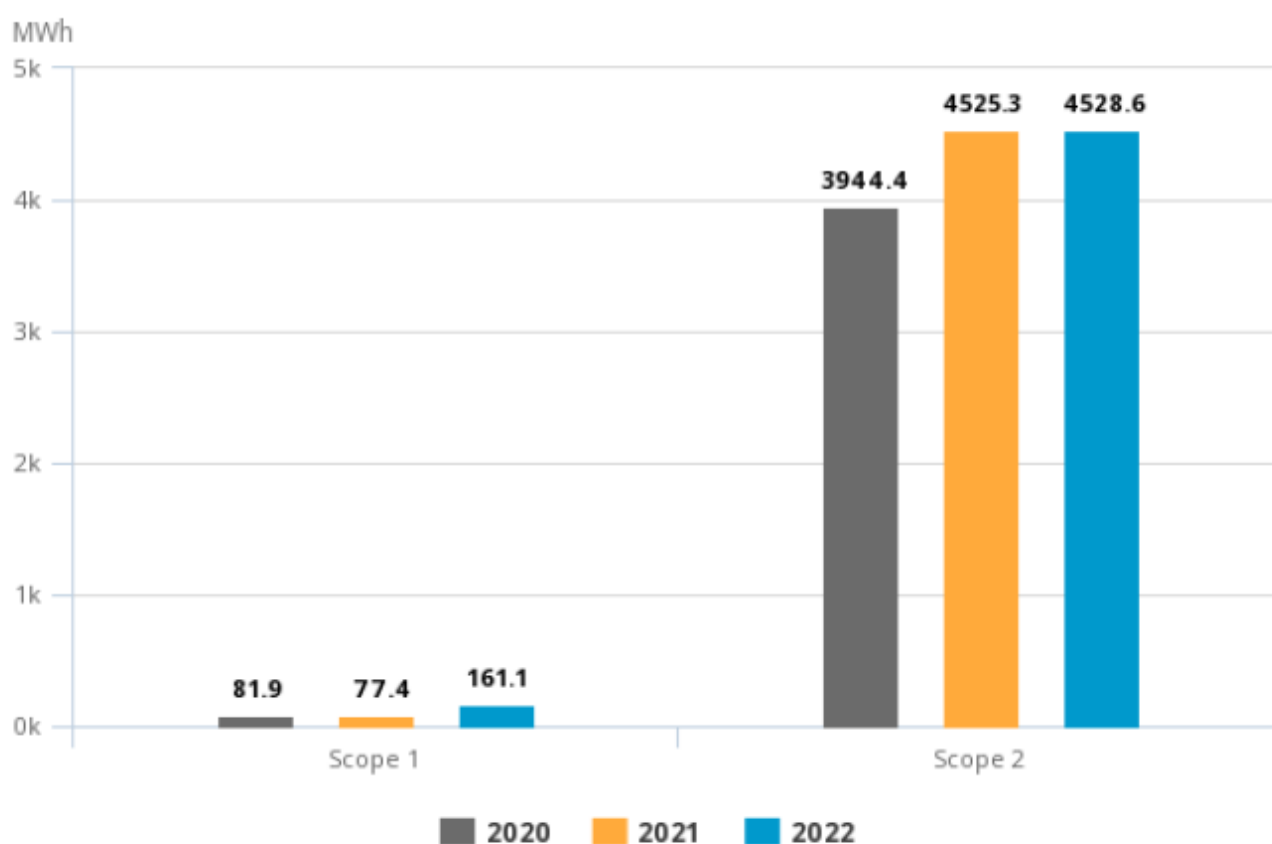
Km-godtgjørelse: I 2022 er det et totalt utslipp på 112.8 tCO₂e fra bensin/dieselbil og 1.5 tCO₂e fra elbiler som er en økning på 67.8% fra 2021. Økningen skyldes normal reiseaktivitet etter unormale år under Covid-19, reiseaktivitet knyttet til fusjon, og at nytt hovedkontor førte til lengre arbeidsreiser for en del ansatte.

Årlige klimagassutslipp

Kategori	Forklaring	2020	2021	2022	% endring fra forrige år
Transport total		19.1	18.2	25.2	38.2 %
Bensin		14.3	15.9	22.1	39.3 %
DIESEL (NO)		4.8	2.3	3.0	31.0 %
Stasjonær forbrenning total		-	-	0.9	-
Biodiesel (100%), ME, stasjonær		-	-	0.9	100.0 %
Scope 1 total		19.1	18.2	28.1	43.4 %
Elektrisitet total		129.0	98.2	89.8	-8.7 %
Elektrisitet Nordisk miks		129.0	98.2	89.8	-8.7 %
Fjernvarmest ed total		6.4	18.4	14.3	-22.1 %
Fjernvarme Norsk miks		6.4	18.4	14.3	-22.1 %
El-biler total		0.5	5.0	1.0	-79.8 %
Elbil Nordisk		0.5	5.0	1.0	-79.8 %
Fjernvarme generelt total		4.3	-	-	-
Varme avfallsforbr. 70% (Nordisk)		4.3	-	-	-
Scope 2 total		140.2	119.6	105.1	-12.2 %
Avfall total		16.7	16.3	31.0	89.8 %
Papiravfall, resirkulert		0.4	0.4	0.6	55.9 %
Restavfall, forbrenning		16.0	-	29.9	-
Restavfall, forbrenning	Inkluderer 420 kg isolasjon. 5200kg av restavfallet er fra renoveringsprosjekt	-	15.5	-	-100.0 %
Treavfall, resirkulert	Renoveringsprosjekt	-	0.1	-	-100.0 %
Glassavfall, resirkulert		-	-	0.1	216.5 %
Organisk avfall, resirkulert		0.1	0.1	0.2	75.2 %
EE-avfall, resirkulert		-	-	0.2	1,579.7 %
Plastavfall, resirkulert		-	-	-	40.8 %
Metallavfall, resirkulert		-	-	-	-100.0 %
Metallavfall, resirkulert	Komplekst jem. Renoveringsprosjekt	-	-	-	-100.0 %
Blandet avfall, resirkulert		0.1	-	-	-100.0 %
Gipsavfall, resirkulert	Renoveringsprosjekt	-	0.2	-	-100.0 %
Mineralullavfall, resirkulert	Renoveringsprosjekt	-	-	-	-100.0 %
Tjenestereiser total		76.5	78.2	135.4	73.1 %
Km-godtgjørelse		70.0	69.7	112.8	61.8 %
Km-godtgjørelse, elbil		0.2	0.4	1.5	255.0 %
Flyreise, kontinental, inkl. RF		1.4	-	2.7	100.0 %
Flyreise, interkontinental, inkl. RF		1.1	-	-	-
Train (NO)		0.2	-	-	-
Hotellovernatting, nordn		1.2	-	-	-
Flyreise, innenlands, inkl. RF		2.3	8.1	18.3	128.8 %
Buss (NO)		0.1	-	-	-
Vannforbruk total		0.5	-	-	-

Kommunalt vann	0.5	-	-	-
Papir total	3.8	-	-	-
Andre innsatsfaktorer	kontorpapir (Eco-label)	0.7	-	-
Toalettpapir (A1-4, B1, C4)	3.1	-	-	-
Scope 3 total	97.5	94.8	108.4	75.9 %
Total	258.8	232.4	297.8	28.0 %
Prosentvis endring	100.0 %	-9.5 %	28.0 %	

Årlig energiforbruk(MWh) Scope 1 & 2

Årlige markedsbaserte utslipp

Kategori	Enhet	2020	2021	2022
Elektrisitet Sum (Scope 2) med Markedsbaserte beregninger	tCO _{2e}	254.4	-	99.3
Scope 2 Sum med Markedsbaserte strømberegninger	tCO _{2e}	265.6	23.4	114.7
Scope 1+2+3 Totalt med Markedsbaserte strømberegninger	tCO _{2e}	382.1	136.2	307.2
Prosentvis endring		100.0 %	-84.4 %	125.5 %

Årlige nøkkeltall og klimaindikatorer

Navn	Enhet	2020	2021	2022	% endring fra forrige år
Scope 1 + 2 utslipp (tCO2e)		159.3	137.9	131.2	-4.8 %
Totale utslipp(S1+S2+S3) (tCO2e)		256.8	232.4	297.6	28.0 %
Totalt energiforbruk Scope 1+2 (MWh)		4,026.3	4,602.7	4,689.6	1.9 %
Sum energiforbruk per lokasjon (MWh)		3,044.4	4,525.2	4,528.8	0.1 %
Sum kvadratmeter(m2)		24,692.6	25,266.5	30,871.0	22.2 %
Sum kWh/m2		159.7	179.1	146.7	-18.1 %
kg CO2e (s1+s2+s3)/årsverk		491.9	424.9	458.5	7.9 %
Total tCO2e pr revenue (Scope 1+2+3)		-	-	113.5	100.0 %
Total tCO2e kWh/Revenue		-	-	1,787,882.8	100.0 %
Total tCO2e MWh/Revenue		-	-	1,787.9	100.0 %
Årsverk	antall årsverk	522.0	547.0	649.0	18.6 %
Omsetning	MNOK	-	-	2.6	100.0 %

Les hele vårt energi- og klimaregnskap og metodikken på våre nettsider.

Vedlegg 7 - Klimagassutslipp i vår utlånsportefølje

Verden, og Norge, står overfor omfattende utfordringer på grunn av klimaendringer. Parisavtalen, signert av omtrent alle FNs medlemsland, har som mål å begrense global oppvarming til «godt under» 2 °C sammenlignet med førindustriell tid. Det viktigste banken kan gjøre for å bidra, er å hjelpe lånekundene å redusere sine utslipp.

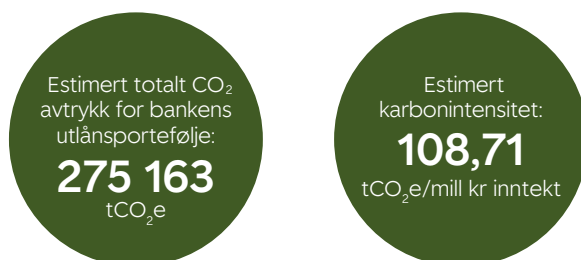
Banken har derfor som mål å redusere klimagassutslipp knyttet til utlånsporteføljen vår med 7 prosent per år per enhet verdiskaping, i tråd med et mål om netto null utslipp i 2050 (se kapittelet «Ansvarlige utlån»). Hvis vi ikke når målet skal vi årlig kjøpe klimakvoter av høy kvalitet for å kompensere differansen, eller hvis det er hensiktsmessig, investere et tilsvarende beløp lokalt for å redusere klimagassutslipp.

KARBONINTENSITET OG FREMSKRIVNING AV UTSLIPP

Vår karbonintensitet er regnet som totale utslipp i vår utlånsportefølje dividert med summen av netto renteinntekter, provisjonsinntekter og andre inntekter (inklu-

dert fra datterselskaper). Finansinntekter (utbytte og netto resultat fra eierinteresser i deleide selskaper, og verdiendringer på investeringer) er ikke inkludert. Disse inntektene varierer mye fra år til år, uavhengig av selve driften vår. Utslippene knyttet til disse finansinntektene er heller ikke inkludert.

Det er viktig å presisere at karbonintensiteten ville fremstått som betydelig lavere om man i stedet hadde tatt utgangspunkt i tonn CO₂e utslipp dividert med mill. kroner utlån, siden utlånsvolumet er betydelig større enn inntektene.

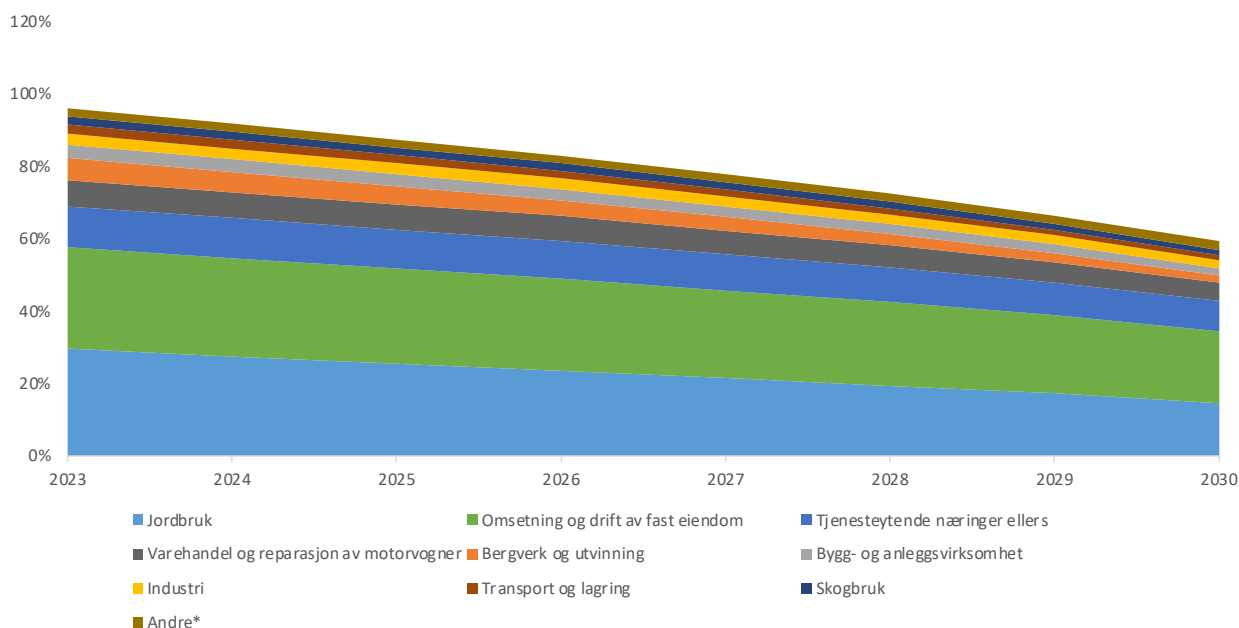
	2019*	2022*	% endring
Driftsutslipp scope 1-3 (tonn CO ₂ e)	255	298	16,6 %
Utslipp fra utlånsportefølje PM (tonn CO ₂ e)	218.880	191.764	-12,4 %
Utslipp fra utlånsportefølje BM (tonn CO ₂ e)	84.306	83.399	-1,1 %
SUM utslipp (tonn CO ₂ e)	303.441	275.461	-9,2 %
Netto renteinntekter (mill kr)	1.243	1.620	30,3 %
Netto provisjons- og andre inntekter (mill kr)	823	915	11,2 %
SUM inntekter (mill kr)	2.066	2.535	22,7 %
Karbonintensitet (tonn CO ₂ e/mill kr inntekt)	147,81	108,71	-26,5 %

*Proforma-regnskap. Finansinntekter er ikke inkludert.

2019-utslipp for PM og BM er estimert basert på utlånene til PM og BM i hhv SpareBank 1 BV, Sparebanken Telemark og SpareBank 1 Modum i 2019. For BM estimeres utslippene i 2019 basert på den faktiske porteføljen i 2019, og med samme utslippsfaktor som for 2022. For PM brukes utslippsfaktor 126gCO₂/kWh for 2019 og 111gCO₂/kWh for 2022.

Figuren under estimerer de samlede utslippene fra vår utlånsportefølje frem til og med 2030. Selv om alle sektorer er estimert til å redusere sine utslipp, er den antatte endringstakten mellom ulike sektorer svært forskjellig. Dette har både sammenheng med antatte reduksjonskostnader og barrierer i viktige sektorer, og at banken vektet sektorer strategisk ulikt. Vektingen er både knyttet til behov for reduksjon av utslipp, og til generell vekststrategi.

Fremskrivning av utslipp fra utlån

1. Boligporteføljen er her gitt tilsvarende utslippsfaktor som omsetning og drift av fast eiendom.
2. For utlånsvolum til jordbrukskunder er det trukket fra et anslag på den delen av utlånet som gjelder bolighus. Det forutsettes at bolighuset har en verdi på 3 mill kr og at lånene er på 60 % av markedsverdi (LTV).
3. Omsetning og drift av fast eiendom inkluderer eiendomsprosjekter.
4. Andre = Elektrisitet, gass, damp og varmtvannsforsyning; finansierings- og forsikringsvirksomhet; fiske og fangst; informasjon og kommunikasjon; og overnattings- og serveringsvirksomhet.

BEDRIFTSMARKED

Banken ble høsten 2022 medlem av Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF). Dette er derfor første gang banken offentliggjør estimerte utslipp fra næringslån beregnet i tråd med PCAF-metodikken. PCAF er et globalt partnerskap av finansinstitusjoner som samarbeider for å vurdere og offentliggjøre klimagassutslippene knyttet til lånene og investeringene sine på en enhetlig måte. Medlemskapet gir banken tilgang til standarder for måling og offentliggjøring

av utslipp i utlånsporteføljen, diskusjonsgrupper og relevante fora, samt detaljerte databaser med utslippsfaktorer til beregning av utslipp. Estimerte utslipp for bankens utlånsportefølje i bedriftsmarkedet i 2022 utgjør 83 399 tCO₂e. Tallet kan ikke sammenlignes direkte med fjorårets beregning. Den ble gjort med en annen metodikk, og uten SpareBank 1 Modum, som ble fusjonert inn i 2. kvartal 2022.

Estimert
CO₂-avtrykk
for bankens BM-
utlånsportefølje

83 399
tCO₂e

Bransje	Utlån mill kr morbank	Estimerte utslipp scope 1 og 2 tCO ₂ e	Datakvalitet	Karbonintensitet (tCO ₂ e utslipp per mill kr i utlån)
Tjenesteytende næringer ellers	1 976	12 622	4,5	6,4
Bergverk og utvinning	110	7 360	4,0	67,2
Bygg- og anleggsvirksomhet	2 411	4 048	4,5	1,7
El., gass, damp og varmtvannsforsyning	48	345	4,0	7,2
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	1 097	269	4,1	7,2
Fiske og fangst	24	214	4,7	0,2
Industri	413	3 473	4,2	8,4
Informasjon og kommunikasjon	211	184	4,6	0,9
Jordbruk*	584	34 426	3,0	59,0
Omsetning og drift av fast eiendom**	15 215	4 994	4,2	0,3
Overnatting og serveringsvirksomhet	160	1 336	4,5	8,3
Skogbruk	193	2 652	4,9	13,8
Transport og lagring	260	2 994	4,7	11,5
Varehandel og reparasjon av motortrøgn	915	8 482	4,5	9,3
Sum	23.616	83.399	4,3	3,5

*For utlånsvolum til jordbrukskunder er det i tabellen trukket fra et anslag på den delen av utlånet som gjelder bolighus. Det forutsettes at bolighuset har en verdi på 3 mill kr og at lånene er på 60 % av markedsverdi (LTV).

** Omsetning og drift av fast eiendom inkluderer eiendomsprosjekter.

METODE OG USIKKERHET

Estimerte utslipp er beregnet i tråd med PCAF-metodikken og inkluderer scope 1, direkte utslipp, og scope 2, indirekte utslipp knyttet til elektrisitet, damp, varme og kjøling. Andre indirekte utslipp knyttet til opp- og nedstrømsaktiviteter, scope 3, inkluderes ikke. Kvalitet på estimerte utslipp rangeres av PCAF-metodikken i datakvalitet 1-5, hvor 1 er best og 5 er lavest. Rangeringen er et resultat av treffsikkerhet og type grunnlagsdata. I bankens beregning er i hovedsak utslipp fra alle AS beregnet til datakvalitet 4, med en omsetningsbasert beregning der omsetning multipliseres med belåningsgrad og utslippsfaktor (land og bransje-/NACE(4 siffer) -spesifikk og tilpasset datakvalitet 4). NACE-koder er en europeisk standard for gruppering av næringer. Utslipp i enkeltpersonforetak og for personlig næringsdrivende er i hovedsak beregnet til datakvalitet 5. Her multipliseres utlån til kunden med en utslippsfaktor (land og bransje-/NACE(4 siffer)-spesifikk og tilpasset datakvalitet 5).

For jordbruk beregnes utslipp basert på en fysisk aktivitetsbasert beregning, datakvalitet 3. Her multipliseres antall dyr pr type og antall mål per type anvendelse av arealet for hver jordbrukskunde med belåningsgrad og utslippsfaktorer estimert på bakgrunn av en analyse fra Ruralis og Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), støttet av arealstatistikk fra NIBIO. Informasjon om antall dyr

pr type og antall mål per type anvendelse av arealet for hver enkel jordbrukskunde hentes fra Landbruksdirektoratets offentlige database med produksjons- og avløsertilskudd til jordbruksforetak i 2021. Kvaliteten på dataene som ligger til grunn for beregningen er altså beskjeden, men det er også andre usikkerhetsfaktorer. PCAF-utslippsfaktorene for ulike næringer er – med unntak av jordbruk – ikke tilpasset norske forhold. De kan derfor ha betydelig feilmargen. Mer nøyaktige utslippsfaktorer kan endre våre estimater, potensielt i stor grad. PCAFs estimerer hviler dessuten på forutsetninger det er viktig å vite om. Utslippsfaktoren som velges for strøm har for eksempel svært mye å si for estimerte utslipp, spesielt for eiendom. Videre kan NACE-kodene som legges til grunn for kategorisering av det enkelte utlån, være utdaterte; de representerer den aktiviteten en virksomhet var mest involvert i på tidspunktet koden ble registrert.

PERSONMARKED

Estimert CO₂-avtrykk for boliglånporteføljen utgjør 191 796 tCO₂e, tilsvarende 4,17 tCO₂e per bolig. Estimerte utslipp for 2022 kan ikke sammenlignes med fjorårets beregning. Den ble gjort uten SpareBank 1 Modum, som ble fusjonert inn i 2. kvartal 2022, og ekskluderte ved en feil objekter som manglet både energiattest og byggeår.

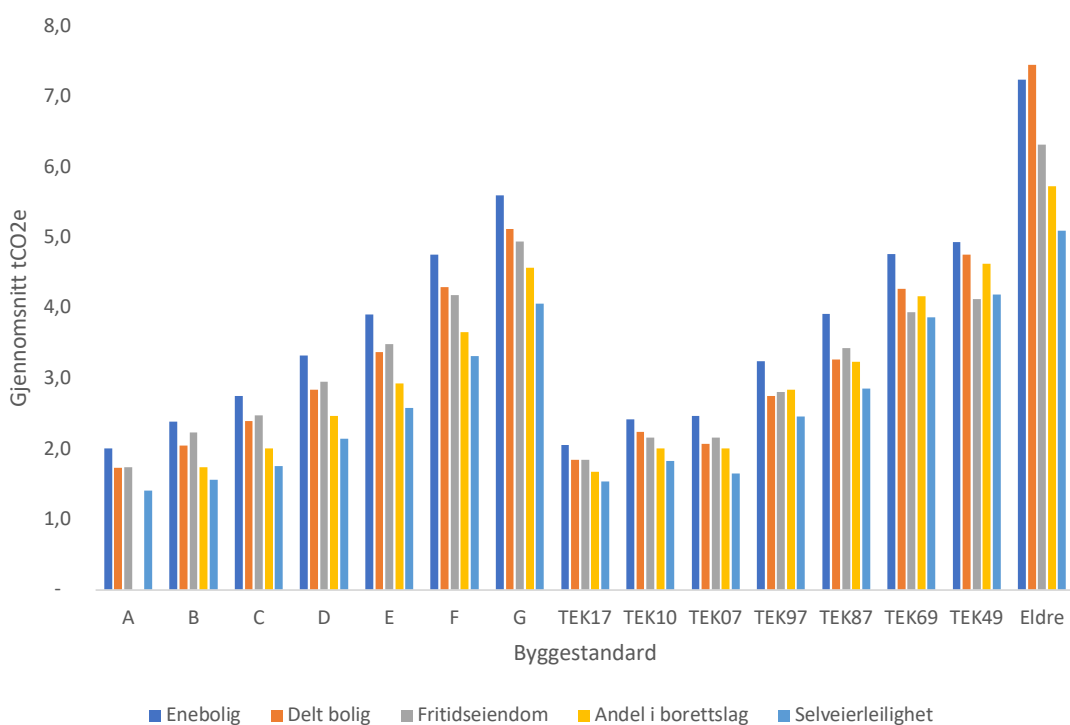
Estimerte klimagassutslipp fra vår boliglånsportefølje*

BYGGE-STANDARD	SNITT CO2e PER OBJEKT	TONN CO2e
A	1,57	310
B	2,00	3 060
C	2,34	5 667
D	2,82	7 693
E	3,49	12 534
F	4,36	17 781
G	5,23	37 494
TEK17	1,81	2 681
TEK10	2,16	3 620
TEK07	2,20	1 255
TEK97	3,00	8 009
TEK87	3,64	8 438
TEK69	4,57	25 370
TEK49	4,81	25 404
ELDRE	6,83	32 480
TOTALT	4,17	191 796

*Tabellen inkluderer andelsleilighet i borettslag, delt bolig (tomannsbolig eller rekkehus), enebolig, fritidseiendom og selveierleilighet. Den inkluderer ikke tomt, boligeiendom under oppføring, landbrukseiendom eller næringseiendom.

Estimerte klimagassutslipp fra vår boliglånsportefølje fordelt på boligtype

METODE

CO₂-avtrykket til bankens boliglånsportefølje beregnes basert på antatt strømforbruk for boligen. For boligene vi har data om energiklasse for brukes denne som basis. Der dette ikke er tilfelle brukes byggeåret til boligen. Estimert energiforbruk per m² bruttoareal, som ligger til grunn for utregning av klimagassutslipp, er basert på verdier for hhv enebolig og leilighet. Kategorien «Enebolig» inkluderer også boliger kategorisert som fritidseiendom og delt bolig, mens selveierleilighet og andel i borettslag er i kategorien «Leilighet».

Boliger vi mangler både byggeår og energimerke for (52%), har vi kategorisert som følger: Eldre (12%), G (17%), TEK49 (12%), F (10%), TEK69 (12%), E (10%), TEK87 (5%), TEK97 (5%), D (5%), C (3%), TEK07 (0.5%), TEK10 (2%), B (3%), TEK17 (3.5%) og A (0%). Eldre bygg er gitt en høyere prosentandel fordi det er gjort analyser som viser at andelen slike bygg oftere mangler energimerke. Bygg med byggeår 2017- er også gitt en høyere andel; mange nybygg mangler energimerke, og vil typisk ikke bli energimerket før nåværende eier eventuelt skal selge dem.

111 gram CO₂-ekvivalenter (gCO₂e) per kWh, kalkulert av Multiconsult i tråd med Norsk Standard 3720:2018 «Metode for klimagassberegninger for bygninger», benyttes som beste estimat på klimagassutslippet for norske boliger. Dette baserer seg på en europeisk strøm-mix, og derfor et prinsipp om fri flyt av kraft på tvers av landegrenser i Europa, men justert for bioenergi og fjernvarme i norsk kontekst. Til sammenligning er siste tilgjengelige data for utslipp fra NVEs beregnede faktiske strømleveranser i Norge (2021) 11gCO₂e/ kWh . Anslaget om strømforbruk baserer seg på byggestandard og størrelse på boligen (BRA). Byggestandard

settes likt byggeår minus 2 år, fordi det erfaringsmessig tar rundt to år etter en ny byggestandard vedtas før nye hus med denne standarden bygges. Altså vil et hus bygd i 2010 klassifiseres som bygget etter TEK07 (byggteknisk forskrift fra 2007) og ikke TEK10.

Uttrekket korrigeres for doble oppføringer, sekundærboliger eller tilleggssikkerheter, samt for manglende og/eller misvisende dataregistreringer. Finansieringsgrad er ikke hensyntatt. Gjennomsnittlig byggeår i uttrekket er 1974 og gjennomsnittlig størrelse på boligen (BRA) er 164,9 kvm.

VEIEN VIDERE

Fordi metodikken er under utvikling er det sannsynlig at vi vil se til dels store variasjoner av måling av utslipp fra år til år. Banken vil fremover jobbe for å styrke kvaliteten i dataene som benyttes til beregningen:

- Vi vil følge arbeidet i PCAF videre. Ytterligere tilpasning av PCAF-metodikken til norske forhold vil gi mer korrekte estimater for utslipp i porteføljen av næringslån.
- Det vil også være naturlig å be de største utslipperne i bedriftsmarkedet om mer nøyaktige utslippsdata.
- Finans Norge har en dialog med relevante myndighetsorganer for å forenkle og forbedre dataene på NACE-koder for bedrifter. Dette vil gi mer presise estimater i porteføljen av næringslån.
- Vi vil arbeide for en felles tilnærming til estimering av utslipp i utlånsporteføljene for personmarked og bedriftsmarked. En utslippsfaktor for boliglån tilsvarende den som brukes av PCAF for bedriftsmarkedsporteføljen vil måtte inkludere utslipp knyttet til byggeprosessen.

¹ For jordbruk estimeres 2019-utslippene ved å anta samme relative fordeling og belåningsgrad som i 2022, kombinert med faktisk utlånsvolum i 2019.

² Klaus Mittenzwei og Anne Strøm Prestvik (2023) «Klimagassutslipp fra norsk jordbruk fordelt på areal, dyr og matproduksjon» <https://www.platonklima.no/wp-content/uploads/2022/02/Rapport-analyse-5-2022-Klimagassutslipp-fra-jordbruk-1.pdf>, Tabell 11, «Utslipp av jordbruksrelaterte klimagasser fordelt på aktivitetsnivå i norsk jordbruk (2018)».

³ Multiconsult (2023), DNB Green Buildings portfolio - impact assessment, side 11, https://www.ir.dnb.no/sites/default/files/Report_DNB_Green%20Residential%20Buildings_Impact_2022.pdf

⁴ <https://www.nve.no/energi/energisystem/kraftproduksjon/hvor-kommer-strommen-fra/>

Vedlegg 8 - Klimagassopptak og lagring i skog

I Norge tar skog og arealbruk opp klimagasser som tilsvarer nesten halvparten av de totale utslippene, og er dessuten et betydelig karbonlager.

OPPTAK AV CO₂ I SKOG

Vårt estimat av CO₂-opptak til vår portefølje av næringslån til skog kobler lån i næring 02/skog med oppført skogareal i NIBIOs database. Det tar som utgangspunkt at skogen i vår portefølje er representativ i forhold til Norges totale skogareal når det gjelder bonitet og CO₂-opptak. Det vil bl.a. si at alderen på skogen tilsvarer det norske snittet, og at fordelingen mellom produktiv skog, uproduktiv skog og skogkledt myr på skogarealene i bankens utlånsportefølje er som i landet ellers. Videre antar vi¹ at skogsjord i produktiv skog (75,5 prosent) tar opp 13,2 tCO₂/dekar, 12,8 tCO₂/dekar tas opp i uproduktiv skog (17,9 prosent), og 24 tCO₂/dekar i skogkledt myr (6,6 prosent). Karbonopptaket i biomassen i skogen, som utgjør ca. 29 prosent av karbonopptaket i skogsjorden, legges deretter til estimatet, noe som totalt gir et estimat på 16,8 tCO₂/dekar.

I tillegg estimeres skogarealer hos kunder med næringskode jordbruk etter samme tilnærming som over, basert på følgende antagelser:

- Kundene fordeles 50/50 mellom hhv. Vestfold og Telemark på den ene siden og Buskerud på den andre
- Hver kunde i Vestfold og Telemark har 550 mål skog² og 760 mål i Buskerud³

Totalt CO₂-opptak blir deretter justert for finansieringsgrad.

Totalt er 331 eiendommer med estimert 244 138 mål skog inkludert.

¹ Arne Grønland, Knut Bjørkelo, Gro Høyen og Stein Tomter (2010), CO₂-opptak i jord og vegetasjon i Norge: Lagring, opptak og utslipp av CO₂ og andre klimagasser, Bioforsk Rapport, Vol. 5, Nr. 162, <https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmli/bitstream/handle/11250/2601534/Bioforsk-Rapport-2010-05-162.pdf>

² <https://www.statsforvalteren.no/contentassets/7293147da4d2403ea0879c8c1e766d84/rsk-vestfold-og-telemark-2019-2022.pdf>

³ https://www.statsforvalteren.no/siteassets/utgatt/fm-buskerud/dokument-fmbu/landbruk-og-mat/skogbruk/skogbruksplan/hovedplan_buskerud_2013-2023_oktober-2013.pdf

Kunder med næringskode skogbruk: Estimat			
Antall	Mål skog	CO ₂ -opptak totalt (tonn)	CO ₂ -opptak justert for finansieringsgrad (tonn)
53	62 048	104 283	41 988
Kunder med næringskode jordbruk: Estimat			
Antall	Mål skog	CO ₂ -opptak totalt (tonn)	CO ₂ -opptak justert for finansieringsgrad (tonn)
3 338	2 186 390	3 674 614	1 513 523
	Estimat totalt CO ₂ -opptak fra skog i SB1 Sørøst-Norges utlånsportefølje		
	Mål skog	CO ₂ -opptak totalt (tonn)	CO ₂ -opptak justert for finansieringsgrad (tonn)
	2 248 438	3 778 897	1 555 511

LAGRING AV CO₂ I SKOG

Ifølge tall fra klimagassregnskapet for skog utarbeidet av NIBIO⁴ utgjorde lavlandsskogen i Norge i 2020 et samlet areal på 14 988 000 hektar (ha) og et karbonlager på 452 mill tonn CO₂. Dette tilsvarer 30,16 tCO₂/hektar. Tabellen nedenfor viser den beregnede karbonlagringen våre utlån til skog representerer. Vi antar at vår skogportefølje har tilsvarende fordeling mellom tresorter som porteføljen til vår søsterbank SpareBank 1 Østlandet⁵.

Areal (ha)	CO ₂ -lagring per ha (tonn)	Total CO ₂ -lagring i skogaktiva (tonn)	Total CO ₂ -lagring justert for finansieringsgrad (tonn)
24 414	30,16	736 320	303 092

⁴ <https://www.skogbruk.nibio.no/klimagassregnskapet-for-norske-skoger>

⁵ Multiconsult (2022), SpareBank 1 Østlandet Green Portfolio Impact Assessment 2022, https://www.sparebank1.no/content/dam/SB1/bank/ostlandet/omoss/investor/Rapporter2022/Green/Multiconsult-Impact-Assessment-Report-SpareBank1-Ostlandet_2022.pdf, Tabell 16.

Vedlegg 9 - Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger 2022

SpareBank 1 Sørøst-Norge har et ansvar for å ivareta arbeidstaker- og menneskerettigheter, miljø og samfunn i eget hus og i alle våre leverandørkjeder.

Åpenhetsloven trådte i kraft 1. juli 2022. Loven pålegger SpareBank 1 Sørøst-Norge å offentliggjøre informasjon om hvordan konsernet håndterer menneske- og arbeiderrettighetsutfordringer i driften sin, overfor forretningspartnere, og i leverandørkjeden.

Vi har utarbeidet en rutine og etablert et åpenhetsråd som er ansvarlig for å svare opp innsynsforespørsler. Åpenhetsrådet består av representanter fra bærekraft, kommunikasjon, compliance og juridisk. Det er utpekt faglig ansvarlige for ulike typer henvendelser. Vi har ikke mottatt innsynsforespørsler i 2022.

Denne redegjørelsen inngår i årsrapporten for konsernet for 2022, og godkjennes derfor av styret. Resultatene vil også kommuniseres til styret som del av årlig rapportering på bærekraft.

HVA BLE GJORT I 2022?

EGET HUS

I vår bærekraftpolicy, vår policy for likestilling, mangfold og inkludering samt vår policy for etikk, gode holdninger og god forretningsikk har vi nedfelt at vi ikke skal medvirke til brudd på menneske- og arbeidstakeres rettigheter. Disse *retningslinjene* gjenspeiles også i vår personal- og lederhåndbok.

Vi kartlegger og vurderer jevnlig arbeidsmiljøet gjennom arbeidsmiljøundersøkelser og medarbeidersamtaler for å involvere og ivareta medarbeidere. Gjennom vårt arbeid med aktivitets- og redegjørelsesplikten gjennomfører vi årlige analyser og risikovurderinger på likestillings- og diskrimineringsområdet. Les mer om vårt arbeid og våre tiltak for å hindre diskriminering og ivareta menneske- og arbeiderrettigheter i kapittelet «Våre medarbeidere» og vedlegget «Redegjørelse for arbeidet med likestilling, mangfold og inkludering». Denne årlige rapporteringen sikrer *overvåking* av gjennomføring og resultater av tiltak. Kartleggingen fungerer også som en arena for kommunikasjon med berørte ansatte. Arbeidsmiljøutvalg som inkluderer verneombud og tillitsvalgte håndterer i tillegg løpende utfordringer på området.

Vi forholder oss til diskrimineringslovgivningen og arbeidsmiljølovens krav til et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Skulle det skje brudd på policyer og retningslinjer har vi rutiner for håndtering av bekymringsmeldinger og varsling av kritikkverdige forhold.

Les mer i kapittelet «Våre medarbeidere» i årsrapporten.

BEDRIFTSKUNDER

Vår bærekraftpolicy samt vår policy for kredittrisiko inneholder retningslinjer for hvilke bransjer og aktiviteter vi ikke kan gi finansiering til, og flere av kravene tar sikte på å forhindre brudd på menneske- og arbeidsrettigheter (se delkapittel «Ansvarlige utlån» i årsrapport). Vår kartlegging og vurdering viste at vi gjennom vår drift har en risiko for å bidra til brudd på menneske- eller arbeidsrettigheter gjennom aktiviteter vi gir finansiering til (jfr Åpenhetslovens § 4 b). Store bedrifter og børsnoterte selskaper er dekket av Åpenhetsloven. De må vurdere risikoen for brudd på menneske- og arbeidsrettigheter i egen drift, leverandørkjeden og hos samarbeidspartnere, og kan kreve at underleverandørene deres følger den. Hvis våre kunder ikke følger loven, uansett om de er dekket direkte eller indirekte, kan dette derfor utgjøre en kredittrisiko for oss. Vi har derfor gjennomført følgende tiltak:

- Vi informerte kunder som kunne bli truffet direkte eller indirekte av Åpenhetsloven, før den trådte i kraft, for å forberede dem på lovkravet. Vi har også hatt informasjonsmøte med bedriftsrådgivere slik at de vet hva som treffer kundene direkte eller indirekte.
- Vi krever at byggkontrollør skal sjekke forhold knyttet til sosial bærekraft i eiendomsprosjekter med engasjementsstørrelse over 10mNOK
- Følgende spørsmål har nå blitt inkludert i modulen for bærekraftvurdering av næringslån i SpareBank 1:
 - I hvilken grad har bedriften kjennskap til og ret-

ningslinjer for brudd på menneske- og arbeiderrettigheter, for egen drift og i leverandørkjeden? Er retningslinjene kommunisert til underleverandører?

- I hvilken grad har bedriften gjort aktsomhetsvurderinger og gjennomført tiltak for å håndtere risiko for brudd på menneske- og arbeidsrettigheter, i egen drift og i leverandørkjeden?

- I hvilken grad overholder bedriften aktivitets- og redegjørelsesplikten sin innen likestilling og mangfold? (gjelder virksomheter > 50 ansatte).

Modulen/spørsmålene må brukes i alle innvilgessaker med debitorengasjement fra og med kr 5 mill (for næringsbygg og eiendomsprosjekter er grensen inntil videre kr 10 mill). 681 vurderinger ble gjort i 2022. En vurdering gjort i modulen gis en gyldighetsperiode, slik at det legges opp til jevnlig overvåking av gjennomføring og resultater, og kommunikasjon med berørte kunder. Det er juridisk uklart hvorvidt vi om långiver har noe indirekte ansvar for gjenoppretting og erstatning som følge av kunders eventuelle brudd på Åpenhetsloven.

Les mer om ansvarlighet i utlån i bærekraftkapittelet, delkapittel «Ansvarlige utlån».

INVESTERINGER

Våre kunder investerer betydelige midler i verdipapirfondene vi distribuerer. SpareBank 1 Sørøst-Norge følger SpareBank 1-alliansens retningslinjer for ansvarlig distribusjon av verdipapirfond. Disse signaliserer en forventning om at fondsforvalterne vi har distribusjonsavtale med ikke investerer i selskap som

- er involvert i alvorlige brudd på menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter eller Genèvekonvensjonene, og har dette nedfelt i egne retningslinjer.
- medvirker til, eller er ansvarlig for, alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner
- selger våpen til stater i væpnede konflikter som benytter våpnene på måter som utgjør alvorlige og systematiske brudd på folkeretten.

Banken krever at forvaltere det inngås distribusjonsavtale med, dokumenterer at de har bærekraftskrav til investeringene de gjør. Fondsforvalterne skal signere FNs prinsipper for ansvarlige investeringer og rapportere på hvordan de etterlever dem. Årlig gjøres det en kartlegging og vurdering av alle verdipapirfond som distribueres av SpareBank 1, blant annet knyttet til menneske- og arbeidsrettigheter.

Kartleggingen resulterer i følgende tiltak: SpareBank 1 bærekraftsmerker fond basert på i hvilken grad de opptrer i tråd med krav og forventninger i ovennevnte retningslinjer. Fond som ikke er i tråd med våre krav blir stoppet for nysalg. Dette har skjedd med enkelte fond. Fond som ikke scorer på alle krav og forventninger, får dårligere score.

At prosessen gjentas årlig, og støttes av ytterligere stikkprøver, sikrer overvåking av gjennomføring og resultater, og kommunikasjon med berørte fond. Tabellen under viser antall fond som tilfredsstilte de ulike kriteriene i undersøkelsen i 2022:

Screening	2021 285 fond totalt	2022 202 fond totalt
NEGATIV SCREENING, fondet investerer ikke i selskaper som:	2021	2022
Investerer i kontroversielle våpen	220	201
Investerer i våpen eller militært utstyr til restriktive land	204	199
Får vesentlige deler av sine inntekter fra termisk kull, eller som baserer vesentlige deler av sin virksomhet på termisk kull	200	193
Bidrar til alvorlig miljøskade	204	199
På et aggregert selskapsnivå fører til uakseptable nivåer av klimagasser	192	185
Er involvert i alvorlige brudd på menneskerettigheter	204	199
Er involvert i alvorlige brudd på individuelle rettigheter i krig og konflikt	200	196
Er involvert i grov korrupsjon	198	194
Investerer i tobakksproduksjon	198	187
POSITIV SCREENING	2021	2022
Fond som gjennomfører positiv seleksjon av selskaper basert på samfunnsnyttige ikke-finansielle forhold	7	9
AKTIVT EIERSKAP	2021	2022
Fond som i sitt aktive eierskap kommuniserer med selskapene om ESG	216	199
Fond som i sitt aktive eierskap kommuniserer med selskapene om ESG og stemmer på generalforsamlinger	216	197
Fond som rapporterer offentlig om hvordan aktivt eierskap utøves	216	199

Verdipapirfondene skal, i henhold til Lov om bærekraftig finans, klassifisere seg som enten Artikkel 6 (uten spesifikke bærekraftsmål eller -faktorer), Artikkel 8 (bidrar til å fremme bærekraftsmål), eller Artikkel 9 (har bærekraftige investeringer som formål). Her inngår sosiale bærekraftsaspekter som menneske- og arbeidsrettigheter.

Den enkelte fondsforvalter er ansvarlig for at SpareBank 1s kunder til enhver tid har korrekt bærekraftsinformasjon om det aktuelle fondet. Dersom det avdekkes brudd på menneske- eller arbeidstakerrettigheter i en bedrift som ett av fondene vi tilbyr våre kunder, har investert i, vil vi bruke vår mulighet til å påvirke fondstilbyderen til å treffe nødvendige tiltak overfor det aktuelle selskapet, inkludert *gjenoppretting* eller *erstatning* der dette er påkrevd.

Les mer om hvordan vi vurderer og følger opp våre fondsforvaltere i delkapittelet «Bærekraft i fondsforvaltning».

SPONSORATER

Aktører vi sponser yter en tjeneste tilbake, gjennom å bidra til å styrke merkevaren vår. De må derfor anses å være konsernets forretningspartnere. Sponsorstrategien til konsernet gir retningslinjer for slikt samarbeid, og konkrete bærekraftskriterier som brukes til å kartlegge og vurdere sponsormuligheter.

Vi har gjort konkrete tiltak: To mottakere av våre sponsormidler i 2022 har hatt en annen sponsor med aktiviteter og holdninger til menneske- og arbeidsrettigheter som bryter med vår bærekraftpolicy. Vi har bedt dem avslutte samarbeidet med den aktuelle sponsoren for at vi skal fortsette som sponsor.

Vi vil kommunisere håndteringen av negative konsekvenser i dette vedlegget, samt i kapittelet «Lokalt samfunnsansvar og næringsutvikling» i årsrapporten. Der finnes flere detaljer om vårt sponsorarbeid.

INNKJØP

Storparten av SpareBank 1 Sørøst-Norges innkjøp skjer via SpareBank 1 Utvikling (SB1U). SB1Us avtaler med leverandører av varer og tjenester består til dels av SB1Us egne avtaler og allianseavtaler som bankene/selskapene benytter. Avdeling for Allianseinnkjøp inngår leverandøravtaler på vegne av alliansen og følger opp bærekraftsrisiko relatert til disse. *Retningslinjer* og ansvarlighet knyttet til menneske- og arbeidsrettigheter er derfor forankret i hhv SB1Us anskaffelsesstrategi (utarbeidet av Allianseinnkjøp), i standard vedlegg om bærekraft/retningslinjer for bærekraft i innkjøp, i handlingsplan for bærekraftige anskaffelser i SpareBank 1-alliansen, samt i bankens egen policy for innkjøp (under utarbeidelse).

SpareBank 1 Sørøst-Norge forventer av sine leverandører og forretningspartnere at de har et bevisst forhold til bærekraftsrisiko i sin egen virksomhet og leverandørkjede, samt at de aktivt og målrettet jobber for å redusere negativ påvirkning på klima, miljø og sosiale og forretningsetiske forhold. Vi stiller derfor krav til leverandører om at de har retningslinjer innen bærekraft, og at disse skal omsettes til handling. Hensyn til klima, miljø og sosiale og forretningsetiske forhold har blitt integrert ytterligere i både innkjøp og utkontraktering i 2022.

SB1U har gjort en risikobasert utvelgning av innkjøpskategorier og enkeltleverandører for ytterligere kartlegging og vurdering basert på følgende kriterier:

- Størst risiko for negativ påvirkning av miljø, sosiale og forretningsetiske forhold
- Størst volum i omsetning
- Kjernevirksomhet
- Størst påvirkningsmulighet for å redusere risiko for negativ påvirkning av miljø, sosiale og forretningsetiske forhold

Følgende innkjøpsområder ble valgt ut og prioritert for oppfølging i 2021-2022:

- Kontormøbler
- IT-systemer
- IT-hardware
- Konsulent- og bemanningsselskaper

Leverandøroppfølging 2019-2022 oppsummert

Måleparameter 249 eksisterende leverandører	Mål	Resultat			
		2019	2020	2021	2022
Risikovurdering av leverandører	249	249			
Oppfølging av leverandører med økt risiko	91	16	91		
Leverandører for ytterligere oppfølging	43 (48)				
Dybdeundersøkelser, antall leverandører	12			6	12
Leverandører med avtalt forbedring	n/a				6
Leverandører med oppsagt avtale	0				0
Breddeundersøkelse, leverandører som svarte	36				18

DYBDEUNDERSØKELSER

SB1U prioriterte dybdeundersøkelse av 12 av leverandørkjedene fremfor å ta for seg bredden av porteføljen. Oppfølgingen av de 12 leverandørene fokuserte på etterlevelse av Åpenhetsloven og deres arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egne leverandørkjeder. Oppfølgingen ble gjennomført som kombinasjon av skriftlige dybdeundersøkelser og 1:1-møter. For å danne et overordnet bilde av det samme hos resten av leverandørene med høyere risiko, ble det igangsatt en breddeundersøkelse mot 36 leverandører.

Leverandører innen IT-hardware og IT-systemer svarte på en spørreundersøkelse og ble fulgt opp med 1:1 møter. Med leverandører for kontormøbler, samt konsulent- og bemanningsselskaper ble det gjennomført kun 1:1 møter. Spørsmålene handlet om:

- Mål og strategier for bærekraftsarbeidet
- Prosesser for leverandøroppfølging
- Praktisk handling overfor leverandører, inkludert evt. funn av faktisk risiko
- Arbeidet med åpenhetsloven

Funn ved første kontakt:

- Alle leverandørene hadde mål og strategier på plass
- De fleste hadde prosesser for leverandøroppfølging
- Færre la frem handlingsplaner/funn av faktisk risiko på lett tilgjengelig måte
- De fleste arbeidet med åpenhetsloven, mens noen var lite eller helt ukjente med loven

Resultat etter oppfølging:

- Betydelig forbedring i arbeidet med åpenhetsloven for flere leverandører
- Flere styrket sin praktiske leverandøroppfølging
- Flere leverandører meldte at oppfølgingen ga dem kunnskap og motivasjon til å arbeide med bærekraft

Resultatene fra dybdeundersøkelsene er presentert i tabellen under.

Måleparameter for 12 leverandører	Mål: alle svarer tilfredsstillende	Resultat ved undersøkelse	Resultat etter avtalt forbedring
Mål og strategier for bærekraft	12	11	12
Prosess for leverandøroppfølging	12	10	12
Praktisk leverandøroppfølging	12	8	12
Igangsatt arbeid med åpenhetsloven	12	6	12

BREDDEUNDERSØKELSE

Breddeundersøkelsen ble gjennomført i en webbasert surveymodul der 36 leverandører måtte svare på spørsmål om de har strategi og mål for selskapets bærekraftsarbeid, retningslinjer for sine leverandører, samt om arbeidet med åpenhetsloven. 18 leverandører svarte; resten vil bli fulgt opp i 2023. Svarene fra breddeundersøkelsen viser at de fleste

har strategi og mål for selskapets bærekraftsarbeid, og noen færre har prosess for leverandøroppfølging. Vel halvparten av leverandørene som svarte har utført eller påbegynt arbeidet med aktsomhetsvurderinger.

Tabellen under viser resultatene fra breddeundersøkelsen.

Nr.	Spørsmål	Svar		
		JA	NEI	DELVIS
1	Har dere strategi og mål for selskapets bærekraftsarbeid?	17	1	NA
2	Har dere etablert en prosess for bærekraftoppfølging av selskapets underleverandører, inkludert rutine for avvikshåndtering?	13	5	NA
3	Gjelder åpenhetsloven for din virksomhet?	17	1	NA
4	Har dere utført aktsomhetsvurdering i henhold til åpenhetsloven?	3	7	8

LOKALE INNKJØP

Når det gjelder egne leverandører har vi satt beløpskriterier og identifisert risikobransjer, og prioritert leverandører å følge opp basert på en gjennomgang av beløp pr leverandør.

Gjennom en risikobasert tilnærming er det satt noen kriterier som utløser behov for oppfølging:

1. Leverandøren har ikke en avtale med SpareBank 1-alliansen, og håndteres derfor ikke av Allianseinnekjøp
2. Stort beløp totalt (siste regnskapsår) og en forventning om vesentlig volum også fremover. Terskel på 1 mill kroner.
3. Stort enkeltbeløp, evt anbud, over 500.000 kroner, og avtaler det er overveiende sannsynlig at blir langvarige og vil akkumulere seg til over 1 mill kroner over tid.
4. Risikobransje:
 - Kontormøbler
 - IT-systemer
 - IT-hardware
 - Konsulent- og bemanningsselskaper
 - Hotell, restaurant og servering
 - Bygg- og anlegg
 - Transport
 - Idrettslag

For ytterligere undersøkelser må en leverandør tilfredsstillende kriterium 1 + 4, + enten kriterium 2 eller 3.

Blir vi kjent med brudd på menneske- eller arbeidstakerrettigheter hos en av våre leverandører vil vi arbeide

mot den aktuelle leverandøren for om mulig å sikre at leverandøren gir de som har blitt rammet gjenoppretting og erstatning der dette er påkrevd.

VEIEN VIDERE

- SB1U vil følge opp leverandører som ikke svarte på breddeundersøkelsen i 2022, samt leverandører med avtalte forbedringer.
- SB1U vil gjennomføre nye undersøkelser for flere leverandører/kategorier. SpareBank 1 Sørøst-Norge vil søke å påvirke dette arbeidet, for eksempel ønsker vi å undersøke ISS.
- Alle nye leverandører vil bli vurdert med tanke på bærekraft, både gjennom kvalifikasjonskrav, kontraktkrav og tildelingskriterier.
- Ferdigstille innkjøpspolicy for SpareBank 1 Sørøst-Norge med kriterier (inkludert bærekraft) og anbudsterskler for lokale innkjøp.
- Følge opp egne leverandører som tilfredsstillende kriteriene som utløser behov for oppfølging.
- Støtte lokal næringsutvikling ved å informere lokale leverandører, inkludert leverandører til eventuell renovering av konsernets eiendommer, om Åpenhetslovens aktsomhetskrav knyttet til arbeidstakerrettigheter og menneskerettigheter, og være en trygg og sikker kunde for dem.

Les mer om veien videre videre knyttet til eget hus, investeringer, spons og kunder i bærekraftkapittelet i årsrapporten.

¹ Bedrifter som møter to av følgende tre vilkår: salgsinntekt 70 mill kroner, balansesum på 35 mill kroner, og i gjennomsnitt 50 årsverk i regnskapsåret.

Vedlegg 10 - Interessentdialog

God dialog med våre interessenter kan hjelpe oss i arbeidet med å forsterke vår positive og redusere vår negative påvirkning på mennesker, miljø og samfunn.

Oversikten viser utdrag fra vår dialog med interessentene i 2022. Våre mest vesentlige interessentdialoger er markert i grønt. Disse interessentgruppene påvirker oss mest i vårt arbeid med bærekraft, samtidig som vi har stor påvirkningskraft i deres arbeid med bærekraft.

HVEM OG HVOR	HVA
KUNDER <ul style="list-style-type: none"> • Kunde- og markedsundersøkelser • Kundemøter • Bærekraftsvurderinger (aktsomhetsvurdering) i utlån til bedrifter • Konjunktur Sørøst • Foredrag, webinarer, seminarer og sosiale medier. 	<ul style="list-style-type: none"> • Hvordan konsernet og virksomheten oppfattes av kundene våre, kunders behov og ønsker til produkter og tjenester. • Informasjon ut til kunder om sammenslåing (SpareBank 1 Modum ble en del av SpareBank 1 Sørøst-Norge 1. april 2022) • Kundetilfredshet personmarked (fra 77 i 2021 til 75 i 2022) • Kundetilfredshet bedriftsmarked (fra 69 i 2021 til 71 i 2022) • Gode digitale løsninger, ansvarlig rådgivning, og lokal tilstedeværelse • Undersøkelser av forventningene til fremtiden hos bedrifter og husstander 17 steder i Sørøst-Norge • Nyhetsbrev til kundene om EU-taksonomien, Åpenhetsloven og strømstøtte
ANSATTE <ul style="list-style-type: none"> • Opplæring, kurs og nanolæring • Agenda bærekraft, to uker med webinarer og klimakonkurranse • Nyansattsamling • Medarbeidersamtale • Organisasjonsundersøkelser • Samarbeid med fagforeninger • Avdelingsvise bærekraft-møter • Risikoworkshoper på bærekraft med ulike avdelinger • Heldagskurs om bærekraftstemaer knyttet til hver avdeling • Bærekraftråd 	<ul style="list-style-type: none"> • Bærekraft treffer alle ansatte i deres arbeidshverdag og involvering, forankring og kunnskapsdeling er avgjørende for å nå bankens mål og ha god dialog med kundene om bærekrafttemaer. • Behov for løpende kompetanseheving på bærekraft • Felles, god kultur etter sammenslåing av bankene • Likestilling, mangfold og inkludering blant ansatte • Få ansattes perspektiv på bærekraftsrisiko og -muligheter
EIERE OG INVESTORER <ul style="list-style-type: none"> • Informasjonsmøter, investorpresentasjoner, temapresentasjoner • Representantskapsmøte • Børsmeldinger og års-/kvartalsrapporter • Nettsider 	<ul style="list-style-type: none"> • Bærekraft er i økende grad et tema i møte med eiere og investorer. Hvordan bærekraft påvirker bl.a.: Økonomiske resultater, kredittkvalitet, strategisk retning, avkastning på egenkapitalbeviset, utbytte, resultater på scoringer og ratinger.
STIFTELSE <ul style="list-style-type: none"> • Møter • Maildialog 	<ul style="list-style-type: none"> • Nye muligheter som følge av fusjon, behov for å forstå forskjeller og likheter i stiftelsenes arbeidsform • Dialog om kompetanseløft mot kunder, mulig samarbeid med USN • Delfinansiering av lokalkontorer for FNs Global Compact (se under) • Samarbeid med Telemarkforskning om videreutvikling av konjunkturbarometer for Sørøst-Norge
MYNDIGHETER <ul style="list-style-type: none"> • Finansdepartementet • Finanstilsynet, Datatilsynet • Innovasjon Norge (IN) • Bedriftshelsetjeneste • Klima- og miljødepartementet • Enova • NVE 	<ul style="list-style-type: none"> • Drift • Spørsmål og rapportering vedrørende personvern og hvitvasking • Vekstgarantiordningen, og presentasjoner om måter IN kan hjelpe våre kunder på • Sykefravær, helsefremmende arbeid • Mulighet for å støtte nasjonale initiativ for å kompensere for bankens utslipp • Bankens ønske om en mer aktiv rolle fra myndighetene i oppfølging av energimerkeordningen

HVEM OG HVOR	HVA
MORGENDAGENS ANSATTE <ul style="list-style-type: none"> • Universiteter • Media • Sosiale medier (LinkedIn) 	<ul style="list-style-type: none"> • Synlighet på karrieredager • Praksisplasser • Kommentarer på studentoppgaver • Stillingsutlysninger
DATTERSELSKAPER OG DELEIDE SELSKAPER <ul style="list-style-type: none"> • Møter • Maildialog 	<ul style="list-style-type: none"> • Muligheter for økt samarbeid (Fremtind, SB 1 Finans Midt-Norge) • Åpenhetsloven (SB 1 Forsikring) • Offentliggjørings-forordningen (ODIN, SB 1 Forvaltning) • Bærekraftstrategi SpareBank 1 Regnskapshuset 1 Sørøst-Norge
SPONSORATER OG GAVEMOTTAKERE <ul style="list-style-type: none"> • Møter • Foredrag 	<ul style="list-style-type: none"> • Forholdet mellom sponsorkontrakt og konsernets bærekraftpolicy • Kobling mellom gaveutdelinger og bærekraftsmål • Foredrag om økonomisk kriminalitet
LEVERANDØRER <ul style="list-style-type: none"> • Møter • Maildialog • Via forum i Alliansen 	<ul style="list-style-type: none"> • Dialog rundt anbud • Oppfølging av retningslinjer innen bærekraft • Aktsomhetsvurderinger (se vedlegg «Redegjørelse for aktsomhetsvurderinger»)
SPAREBANK 1 UTVIKLING, SPAREBANK 1 GRUPPEN OG SØSTERBANKER I SPAREBANK 1-ALLIANSEN <ul style="list-style-type: none"> • Møter i ulike fora, f.eks Bærekraftsforum, Spare- og plasseringsutvalget (SPU) 	<ul style="list-style-type: none"> • ESG-temaer knyttet til enkeltelskaper og fond. • Oppdatering av ESG-retningslinjer og metodikk for bærekraftmerking av fond
RATINGBYÅER OG ANALYTIKERE <ul style="list-style-type: none"> • Møter • Maildialog • Vurderinger 	<ul style="list-style-type: none"> • Orientering om konsernets bærekraftstrategi, med fokus på implikasjoner for kredittkvalitet. • Møte med Moodys, dialog rundt ESG-rating • Dialog med SustainAX om ESG-analyse av banken
KONKURRENTER <ul style="list-style-type: none"> • Ulike møteplasser med andre banker innen områder næringen i felleskap er opptatt av (via bl.a. Finans Norge) 	<ul style="list-style-type: none"> • Rammevilkår for banknæringen • EU-taksonomien • Åpenhetsloven • Opplæringsbehov innen bærekraft • Dialog med NVE og Enova om energimerkeordningen • Naturrisiko
INTERESSEORGANISASJONER <ul style="list-style-type: none"> • Skriftlig og muntlig kommunikasjon med NGOer, f.eks.: Grønn Byggallianse, Zero, FNs Global Compact Norway (FNGCN), Regnskogfondet, UNEP FI, Finansforbundet, LO Finans, Fremtiden i våre hender 	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjon om mulighet for å søke om midler fra stiftelsene rettet spesifikt mot bærekrafttemaer • BREEAM og EU-taksonomien • FNGCN: Felles arrangement på Arendalsuka, diskusjoner om bidrag til oppstart av lokalkontorer i Kongsberg og Grenland
AKADEMIA <ul style="list-style-type: none"> • Universitetet i Sørøst-Norge (USN), Universitetet i Oslo (UiO) • Utdanningsmiljøer og skoler i markedsområdet • Møter og maildialog • Karrieredager 	<ul style="list-style-type: none"> • Vår tilnærming til bærekraft • Våre erfaringer med bærekraftsatsingen • Hvordan en bedrift bør jobbe med bærekraft • Innspill til USNs strategi; student i praksisplass • Samarbeid med UiO via deltagelse i «Bærekraftlaboratoriet», et nytt fag FNs Global Compact er med på å starte.
MEDIA <ul style="list-style-type: none"> • Artikler • Intervjuer • Hjemmeside • Lokalt konjunkturbarometer, Konjunktur Sørøst, nettsiden: www.konjunktursorost.no 	<ul style="list-style-type: none"> • Lansering av Konjunktur Sørøst, og lokale resultater av forventningsundersøkelser for bedrifter og husstander • Lokale artikler om globale og nasjonale problemstillinger på nettsiden til vårt konjunkturbarometer
SAMFUNNET ELLERS <ul style="list-style-type: none"> • Lokale næringsforeninger og bedriftsnettverk • Ulike konferanser • Gründermiljøer i markedsområdet • Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge (SSN) • Diverse møtearenaer med idrettslag og foreninger 	<ul style="list-style-type: none"> • Samarrangementer for lokal lansering av Konjunktur Sørøst • Koblingen mellom bærekraft og lokal næringsutvikling • Muligheter for samarbeid om konjunkturbarometeret for vårt markedsområde • Samarbeidsmuligheter med oppstartsmiljøer • Heve kunnskapen om økonomi blant unge med bl.a. skolebesøk • Dialog med SSN om klimaregnskap, økonomirådgivning til studenter, og samarbeid om å møte eventuelle felles utfordringer der vi har felles lokasjoner • Bankens som lokal støttespiller, bidragsyter og inspirator

Vedlegg 11 - GRI Indeks

SpareBank 1 Sørøst-Norge rapporterer i tråd med rammeverket Global Reporting Initiative (GRI), ledende standard innen bærekraftsrapportering. GRI-retningslinjene består av prinsipper, veiledning og resultatindikatorer selskaper kan bruke til å måle og rapportere på økonomiske, miljømessige og sosiale forhold (se www.globalreporting.org for mer informasjon). Der det er relevant er konsernets GRI-rapportering koblet til rapportering på oppfølging av FNs prinsipper for ansvarlig bankdrift (Principles for Responsible Banking; PRB), konsernets oppfølging av de ti prinsippene til FNs Global Compact (GC), samt bærekraftsmålene konsernet fokuserer spesifikt på (Sustainable Development Goals; SDG).

Generell informasjon					
GRI-indikator	Beskrivelse	Principles for responsible banking (PRB)	FNs Global Compact	Bærekraftsmål	SpareBank 1 Sørøst-Norges rapportering 2022
1. Organisasjonen og dens rapporteringspraksis					
2-1	Detaljer om organisasjonen	PRB 1.1			Navn: SpareBank 1 Sørøst-Norge. Hovedkontor: Fokserødveien 12, 3241 Sandefjord. Banken driver kun virksomhet i Norge. Årsrapport, «SpareBank 1 Sørøst-Norge», «Konsernstrategi», «Konsernmål 2025» og «Om konsernet».
2-2	Enheter inkludert i organisasjonens bærekraftsrapportering				Årsrapport, note 1: «Generell informasjon» og note 29: «Eierinteresser i konsernselskaper, felles kontrollert virksomhet (FKV) og tilknyttede selskaper (TS)»
2-3	Rapporteringsperiode, hyppighet og kontaktperson				2022, årlig. Kontaktperson: jorund.buen@sb1sorost.no
2-4	Endring av historiske data fra tidligere rapporter				SpareBank 1 Modum ble en del av SpareBank 1 Sørøst-Norge fra 1. april 2022. Se årsrapport, note 4 «Sammenheng SpareBank 1 Sørøst-Norge og SpareBank 1 Modum 1. april 2022»
2-5	Gjeldende praksis for ekstern verifikasjon av rapporteringen				Rapporten er eksternt verifisert av KPMG.
2. Aktiviteter og ansatte					
2-6	Aktiviteter, verdikjede og andre forretningsforbindelser	PRB 1.1			Årsrapport SpareBank 1 Sørøst-Norge, kapittel "Konsernstrategi" og «Hovedtall». Kapittel "Årsregnskap 2022". Kapittel «Bærekraft: viktigste temaer», vedlegg «Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold». Ingen vesentlige endringer fra i fjor.
2-7	Ansatte				Årsrapport, kapittel "Våre medarbeidere"
2-8	Arbeidere som ikke er ansatte				Per 31.12.2022 var det 17 vikarer i morbank fra bemanningsbyråer
3. Styring					
2-9	Styringsstruktur og sammensetning	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel "Virksomhetsredegjørelse" og «Eierstyring og selskapsledelse».
2-10	Nominering og utvelgelse av øverste beslutningsorgan				Årsrapport, kapittel "Virksomhetsredegjørelse" og «Eierstyring og selskapsledelse»: https://www.sparebank1.no/nb/sorost/om-oss/investor/virksomhetsstyring.html
2-11	Informasjon om styreleder				Årsrapport, kapittel "Virksomhetsredegjørelse", «Presentasjon av styret» og «Eierstyring og selskapsledelse»
2-12	Styrets og konsernledelsens oversikt over håndteringen av organisasjonens påvirkning	PRB 5.2			
2-13	Delegering av ansvar for å håndtere organisasjonens påvirkning	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel «Styrende organer», "Eierstyring og selskapsledelse", kapittel «Bærekraft» og vedlegg "Klimarisiko" og «Naturrisiko». Se vår bærekraftspolicy.
2-14	Styrets rolle i bærekraftsrapporteringen				

3. Styring					
2-15	Interessekonflikter	PRB 1.1			Behandles i hvert styremøte + godtgjørelsespolitikk. Habilitet/interessekonflikter knyttet til verv/roller for 3 styremedlemmer er vurdert i 2022 – ingen avvik avdekket.
2-16	Varsling og bekymringsmeldinger				Vi har rutiner for varsling, policy for etikk, gode holdninger og god forretningsskikk og standard for varsling av kritikkverdige forhold. Avvik: ingen
2-17	Styrets samlede kunnskap	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel «Presentasjon av styret».
2-18	Evaluering av styrets ytelse				Evalueres årlig, foreligges valgkomiteen. Årsrapport, kapittel "Eierstyring og selskapsledelse"
2-19	Kompensasjonspolicy				Årsrapport, kapittel «Eierstyring og selskapsledelse»
2-20	Prosess for å ta beslutninger om avlønning				Bli besluttet i representantskapet (generalforsamlingen). Årsrapport, kapittel «Eierstyring og selskapsledelse»
2-21	Årlig total kompensasjonsratio				Årsrapport, kapittel «Eierstyring og selskapsledelse»
4. Strategiutforming og -utførelse					
2-22	Uttalelse om bærekraftsstrategi	PRB 1.2			Årsrapport, kapittel «SpareBank 1 Sørøst-Norge», uttalelse fra Konsernsjef Per Halvorsen.
2-23	Policyforpliktelser	PRB 5.2	GC 7 og 10	SDG 8 og 16	Årsrapport, kapittel 3 "Virksomheten", delkapittel 3.2.0 "Eierstyring og selskapsledelse" og 3.3 "Risikostyring og internkontroll". Se vår bærekraftspolicy.
2-24	Innarbeidelse av policyforpliktelser i aktiviteter og samarbeid med andre bedrifter				Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Lokalt samfunnsansvar og næringsutvikling, bærekraft i fondsforvaltning», vedleggene «Klimarisiko, TCFD», «Naturrisiko, TNFD», «Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold» og «Interessentdialog». Se vår bærekraftspolicy.
2-25	Prosesser for å utbedre negative påvirkninger	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel "Bærekraft"
2-26	Ordninger for å søke råd og sende bekymringsmeldinger				Vi har rutiner for varsling. Årsrapport, kapittel "Bærekraft: Ansvarlig rådgivning"
2-27	Etterlevelse av lover og reguleringer		GC 7 og 8	SDG 13.3 og 16.6	Årsrapport, kapittel "Risikostyring og internkontroll"
2-28	Medlemskap i bransjeorganisasjoner eller andre sammenslutninger			SDG 17	Finans Norge. Årsrapport, kapittel "Bærekraft", vedlegg "Interessentdialog"
Interessenter					
2-29	Tilnærming til interessent-samarbeid	PRB 4.1		SDG 17	Årsrapport, kapittel "Bærekraft", vedlegg "Interessentdialog"
2-30	Tariffavtaler	PRB 4.1		SDG 17	100 % av ansatte i banken, med unntak av konsernledelsen, er dekket av kollektive tariffavtaler
GRI 3					
3-1	Proessen for å avgrense vesentlige temaer	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel "Bærekraft: Rammeverket vårt, Våre viktigste temaer"
3-2	Liste over vesentlige temaer				
3-3	Håndtering av vesentlige temaer				

Spesifikk informasjon

Økonomi

Overordnet økonomisk rapportering

3-3	Håndtering av vesentlige temaer	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel "Konsernstrategi", "Eierstyring og selskapsledelse", "Bærekraft: Rammeverket og Lokalt samfunnsansvar og næringsutvikling" og vedlegg "Klimarisiko, TCFD"
-----	---------------------------------	---------	--	--	--

Økonomiske resultater

201-1	Direkte økonomisk verdi generert og distribuert			SDG 8.5 og 9.4	Årsrapport, kapittel. «Hovedtall» og kapittel "Årsregnskap 2022", delkapittel 2.1 «Resultatregnskap»
201-2	Finansielle konsekvenser og andre risikoer og muligheter som følge av klimaendringer	PRB 5.1	GC 7, 8 og 10	SDG 11.b og 13.3	Årsrapport, kapittel "Bærekraft: Ansvarlige utlån" og vedlegget «Klimarisiko, TCFD» og "Fysisk klimarisiko i vår utlånsportefølje" Rapporterer på risiko og muligheter som drivere for nytenkning og produkttilpasning, men ikke metode og finansielle beregninger.
201-3	Ytelsesbaserte forpliktelser og andre pensjonsordninger				Ikke vesentlig for banken.
201-4	Økonomisk bistand mottatt fra staten				Ikke vesentlig for banken.

Indirekte økonomisk påvirkning

203-1	Investeringer i infrastruktur og andre tjenester			SDG 8.3	Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Lokalt samfunnsansvar og næringsutvikling». Det rapporteres på investeringer i andre tjenester (utdelinger fra stiftelsene, kundeutbytte, sponsorater mm.), ikke investering i infrastruktur.
203-2	Betydelige indirekte konsekvenser				Ikke vesentlig for banken. Se våre viktigste temaer i kapittel «Bærekraft: intro».

Økonomisk kriminalitet og anti-korrupsjon

3-3	Håndtering av vesentlige temaer	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Arbeid mot økonomisk kriminalitet og Ansvarlig rådgivning
-----	---------------------------------	---------	--	--	--

Anti-korrupsjon

205-1	Transaksjoner som er risikovurdert				Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Arbeid mot økonomisk kriminalitet og Ansvarlig rådgivning» Ikke brutt ned på forretningspartnere og regional tilhørighet
205-2	Kommunikasjon og opplæring om policyer og prosedyrer knyttet til anti-korrupsjon		GC 10	SDG 16.5	
205-3	Bekreftede tilfeller av korrupsjon og korrigerende tiltak				

Økonomisk kriminalitet

SB1SON-1	Arbeid mot hvitvasking og terrorfinansiering	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel "Bærekraft" og vedleggene "Klimagassutslipp i eget hus (energi- og klimaregnskap)" og "Klimagassutslipp i utlånsporteføljen"
----------	--	---------	--	--	---

Miljø					
Utslipp og etterlevelse av miljøregelverk					
3-3	Håndtering av vesentlige temaer	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel "Bærekraft" og vedleggene "Klimagassutslipp i eget hus (energi- og klimaregnskap)" og "Klimagassutslipp i utlånsporteføljen"
Utslipp					
305-1	Direkte utslipp av klimagasser (Scope 1)				Årsrapport, kapittel «Bærekraft», vedleggene «Klimagassutslipp i eget hus (energi- og klimaregnskap)» og «Klimagassutslipp i utlånsporteføljen»
305-2	Indirekte utslipp av klimagasser knyttet til energiforbruk (Scope 2)				
305-4	Intensitet på klimagassutslipp		GC 7, 8 og 9	SDG 12.2, 12.6, 12.8, 13.3, 15.a og b	
305-5	Reduksjon av klimagasser				
305-6	Utslipp av ozonreduserende stoffer (ODS)				
305-7	Nitrogenoksider (NOX), svoveloksider (SOX) og andre betydelige luftutslipp				Ikke vesentlig. Se våre vesentlige temaer i kapittel «Bærekraft: Våre viktigste temaer»
Oppfølging av leverandører - miljø					
3-3	Håndtering av vesentlige temaer	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Bærekraft i fondsforvaltning», vedlegg «Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold»
Miljøvurdering av leverandører					
308-1	Nye leverandører som er vurdert opp mot miljøkriterier				Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Bærekraft i fondsforvaltning», vedlegg «Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold».
308-2	Negativ påvirkning på miljø i leverandørkjeden og iverksatte tiltak		GC 7, 8 og 9	SDG 13.3	
Samfunn					
Ansatte					
3-3	Håndtering av vesentlige temaer	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel «Våre medarbeidere» og «Bærekraft: Våre viktigste temaer»
Arbeidsforhold					
401-1	Antall nyansettelser og turnover				Årsrapport, kapittel «Våre medarbeidere», vedlegg «Redegjørelse for arbeidet med likestilling, mangfold og inkludering».
401-2	Fordeler gitt til fulltidsansatte, men ikke til midlertidige eller deltidsansatte		GC 1 og 6	SGD 8.5, 8.8 og 16b	Alle fast ansatte med 20% stilling eller mer har samme rettigheter og ansattøgoder. Vikarer er kun tilsluttet pensjonsordning og yrkesskadeforsikring.
401-3	Foreldrepermisjon				Årsrapport, kapittel «Våre medarbeidere», vedlegg «Redegjørelse for arbeidet med likestilling, mangfold og inkludering».

Opplæring					
404-1	Gjennomsnittlig antall timer med opplæring per år per ansatt				Ca. 17,1 timer gjennomsnittlig antall timer på kurs per ansatt i morbank (inkluderer alle gjennomførte kurs i læringsportalen, samt timer brukt på kompetanseløft bærekraft og kompetanseløft AHV).
404-2	Programmer for videreutdanning og overgangen til pensjonisttilværelsen.			SDG 4.4, 4.7 og 8.5 SDG 4.4, 4.7 og 8.5 SDG 4.4, 4.7 og 8.5	Vi tilbyr studiestøtte til videre- og etterutdanning. Basert på studiets relevans knyttet opp mot jobbinnhold for den enkelte og konsernets fremtidige kompetansebehov, dekker bedriften 100 % av kostander knyttet til studiet. Utvikling av formell kompetanse i konsernet blir blant annet ivarettatt gjennom tilknytning til flere bransjerelaterte autorisasjonsordninger. Vi har et eget lederutviklingsprogram for alle lederne i konsernet. Ingen programmer for overgang til pensjonisttilværelsen.
404-3	Prosentandel av ansatte som har regelmessige medarbeidersamtaler				92 % av alle ansatte i morbank gjennomførte medarbeidersamtaler i 2022. Tallet er noe lavt grunnet fusjon, omorganisering og bytte av leder i samme periode som medarbeidersamtaler ble gjennomført.
Mangfold og like muligheter					
405-1	Kjønns sammensetning av styrende organer og ledelsen		GC 6	SDG 8.5 og 16b	Årsrapport, kapittel «Våre medarbeidere: likestilling, mangfold, og inkludering», vedlegg «Redegjørelse for arbeidet med likestilling, mangfold og inkludering».
405-2	Lønnsforskjeller mellom menn og kvinner				
Ikke-diskriminering					
406-1	Antall tilfeller av diskriminering og korrigerende tiltak som er iverksatt		GC 1, 2 og 6	SDG 8.8 og 16.b	Ingen kjente tilfeller av diskriminering
Oppfølging av leverandører - sosialt					
3-3	Håndtering av vesentlige temaer	PRB 5.1			Årsrapport, vedlegg «Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold»
Sosial vurdering av leverandører					
414-1	Nye leverandører som er vurdert opp mot sosiale kriterier		GC 1-6	SDG 12.6 og 16.6	Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Bærekraftig fondsføring», vedlegg «Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold».
414-2	Negativ påvirkning på sosiale forhold i leverandørkjeden og iverksatte tiltak				
Markedsføring og personvern					
3-3	Håndtering av vesentlige temaer	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Ansvarlig rådgivning og Etsk markedsføring»
Markedsføring og produktmerking					
417-1	Krav til merking av produkt- og tjenester		GC 2	SDG 9.4, 12.6, 12.8, 13.3 og 16.5	Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Etsk markedsføring»
417-2	Tilfeller av manglende overholdelse av krav knyttet til informasjon og merking av produkter og tjenester				
417-3	Tilfeller av manglende overholdelse av krav knyttet til kommunikasjon og markedsføring				

Personvern					
418-1	Dokumenterte klager angående brudd på kundenes personvern og tap av kundedata				Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Ansvarlig rådgivning»
Produktansvar og aktivt eierskap					
3-3	Håndtering av vesentlige temaer	PRB 5.1			Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Ansvarlige utlån»
Produktansvar					
FS7	Pengeverdien av produkter og tjenester utviklet for å gi en spesifikk sosial fordel		GC 1	SDG 8.10, 9.4 og 12.6	Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Ansvarlige utlån»
FS8	Pengeverdien av produkter og tjenester utviklet for å levere en miljømessig fordel		GC 8 og 9	SDG 9.4, 12.2, 12.6, 12.8, 13.3, 15a og b	
Aktivt eierskap					
FS10	Andel og antall selskaper i porteføljen som det rapporterende selskapet har samhandlet med om miljømessige eller sosiale forhold.		GC 8	SDG 8.10, 11.a, 12.6, 12.8, 13.3	Årsrapport, kapittel «Bærekraft: Ansvarlige utlån»
FS11	Andel av selskaper i investeringsporteføljen med positiv og negativ screening for miljø- og samfunnsmessige forhold		GC 1,2, 4-6 og 7		Årsrapport, kapittel "Bærekraft: Bærekraft i fondsforvaltning"

Leila Konjic, rådgiver i Drammen

